

Onsdagen den 12 juni

Kl. 09.00–15.22
16.00–16.26

---

§ 1 Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Om sex månader går vi in i ett nytt decennium. Det förra seklets 20-tal var avgörande i svensk historia. Sverige tog sina första stapplande demokratiska steg, men ojämlikheten var skriande. Det var som Per-Albin Hansson påpekade: Här råder visserligen en formell likhet, likheten i politiska rättigheter, men socialt består ännu klassamhället.

Nu har vi njutit 100 år av demokrati. Det är många som lyssnar här i dag som kanske sitter på gamla jordbruksgårdar eller i arbetarhem och lever liv som våra mor- och farföräldrar inte ens kunnat drömma om. Det kan varje svensk som på olika sätt har engagerat sig i sitt samhälle vara stolt över. Men, herr talman, socialt består ännu klassamhället.

Det är nu ytterst upp till denna kammare att avgöra om det nya 20-talet blir ett steg tillbaka eller ett nytt språng mot jämlikheten. Ska en undersköterska i 2020-talets klassamhälle känna ångest över den pension som väntar och på löpsedlarna se bolagstoppar som tjänar 358 000 kronor om dagen fladdra förbi? Ska en rörmontör på landsbygden se hur det saknas resurser för att hålla vårdcentraler och förlossningsmottagningar öppna och samtidigt betala bolåneräntor till fyra storbanker som gör en årlig vinst på 112 miljarder? Ska en begåvad men fattig tjej få följa på Instagram hur hennes jämnåriga kamrater kliver in på Oxford eller Sorbonne och samtidigt veta att hennes egen lokala gymnasieskola kanske läggs ned om vinsten viker?

Dagens klassamhälle är inte identiskt med 1920-talets. Men snus är snus och orättvisa är orättvisa om än i ny förpackning. Sverige ska därför svara nu som vi gjorde då: att dessa skriande orättvisor måste bort. Alla svenska barn måste ha samma startmöjligheter. Alla landets söner och döttrar måste beredas möjlighet att här icke blott kunna skapa sig en god försörjning utan också njuta allt det goda som gör livet mänskligt rikt.

Då finns en huvudsaklig lösning, och det är större social rättvisa genom en massiv och landsomfattande välfärdsöffensiv. Vi ska återigen sträva mot folkhemsidealet, utan kelgrisar och utan styvbarn, och bygga ett starkare samhälle som inte nöjer sig med att 350 000 fler har börjat jobba de senaste åren. Vi ska fortsätta att göra så att alla kan komma hem till sin älskade och säga ”ja, jag fick jobbet” och sedan stolt gå till det arbete som ligger till grund för hela vår välfärdsmodell.

Det är ett starkare samhälle där vi använder vår välskötta ekonomi till att också få fler välskötta vårdcentraler, välbemannade polisstationer och fler välkomnande äldreboenden. Det är ett starkare samhälle som gör att de som anordnar en pubkväll på hembygdsgården, fixar fikar på vägföreningens årsmöte och är med och lyfter sin bygd också känner stödet från ett samlat land.

Det här kommer inte att bli lätt. Det kommer att kräva hårda prioriteringar och ett nära samarbete med landets alla kommuner och regioner – även de som styrs av mina hårdaste politiska motståndare. Men det är nyckeln till allt det som vi måste och vill uträtta.

Ta klimatomställningen. Den kan bara klaras och få ett folkligt stöd om den också kombineras med social rättvisa.

Ta gängkriminaliteten. Näst intill varje dag ser vi dess grymheter. Det är skjutningar, och det är sprängdåd. Vi ska bura in dessa kriminella en efter en. Det är nu fem gånger fler som häktas för grovt vapenbrott. Fler kameror kommer upp. Men kriminaliteten kan bara slitas upp med rötterna genom att en stark polis kan samarbeta med en stark socialtjänst och starka skolor. Det är det som gör att gängen inte kan rekrytera unga.

Ta segregationen. Sveriges väg framåt är inte en stor migration utan en starkare integration. Ska vi klara den krävs höga krav på att jobba, lära sig svenska och bli en del av samhället och sedan lika stora möjligheter. Det handlar om yrkesutbildning, språkutbildning och jämlika livsvillkor. Att prioritera välfärden är ingen lätt uppgift, men det är den uppgift som det parti som jag leder axlar.

Det är hela målet med regerandet. Det är hela målet med och anledningen till förhandlingarna och kompromisserna: att streta på för att bygga just detta starka samhälle som har en kraft att ge lika stor trygghet och lika stora livsmöjligheter oavsett om du bor i innerstad, i förort eller i bruksort. Ett samhälle som präglas av förståelse, av respekt och av hjälpsamhet människor emellan.

Om någon tvekar om att det är möjligt, minns då att det en gång tog ett land från hungerkravaller och minnen av massmigration till bygget av en världsledande välfärdsstat. Nog kan då ett av världens rikaste och mest utvecklade länder återigen samla sina krafter och se till att vi kan leva i en så stor jämlikhet, frihet och solidaritet att vi återigen slår världen med häpnad.

Herr talman! Vi firar 100 år av demokrati, men socialt består ännu klassamhället. Ännu återstår vår uppgift att se till att alla landets döttrar och söner kan njuta allt det goda som gör livet mänskligt rikt.

(Applåder)

Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Man kan faktiskt måla en ganska ljus bild av Sverige. Vi har våra framgångsrika företag. Ericsson har just byggt Europas första kommersiella 5G-nät. Spotify har revolutionerat hela musikindustrin. Det finns fler Ikeavaruhus i världen än det finns svenska ambassader. Vi slår numera norska i sprintstafett, och landslaget började riktigt bra i gård mot Chile i fotbolls-VM. Då är det lätt att vara stolt svensk.

Man kan också måla en mycket mörkare bild. Det handlar om integrationskrisen, gängkriminaliteten, sprängningar och skjutningar. Om arbetslösheten som bland invandrare är fyra gånger så hög som bland inrikes födda. Om barn som inte talar bra svenska, och vuxna som inte talar svenska alls. Det handlar om det växande skuggsamhället, och på detta nu den helt ofattbara elkrisen.

Herr talman! Regeringen har tappat kontrollen över vad som händer i Sverige. Stora problem förblir olösta, och det är uppenbart att regeringen saknar en genomtänkt idé för sitt arbete. Låt mig ge fyra exempel.

För det första: 306 skjutningar förra året. Nästan en om dagen. 43 döda. Nästan en i veckan.

Enligt Brå har antalet utsatta för sexuella övergrepp tredubblats sedan 2014. Samtidigt läggs utredningarna numera på hög.

I söndags sprängdes en hel fastighet med 37 lägenheter i Linköping. Det var ett under att ingen dödades. I måndags sköts en ung kille till döds i Malmö. Under natten sprängdes två bomber. Det tar aldrig slut. I natt vaknade Malmö till ännu en explosion.

I valrörelsen lovade Socialdemokraterna att de skulle ta tag i detta, det vill säga mer pengar till fler poliser och hårdare straff så att fler kriminella hålls borta längre från gatan. Det var före valet. Nu, i ett närmast sensationellt dåligt läge, skär regeringen ned med en kvarts miljard på just polisen.

Vi vet att Stefan Löfven snart kommer att säga att polisutbildningen byggs ju ut, men det hjälper inte eftersom platserna står tomma. Socialdemokraterna höjer inte lönen så att fler poliser stannar kvar i yrket. Ingen betald polisutbildning. Det går inte att prata bort den grova kriminaliteten.

För det andra: Det finns företag som inte vågar växa eftersom de saknar tillgång till el. Elektricitet! Som om Sverige var ett land med elransonering och utan grundläggande fysisk infrastruktur.

Under flera valrörelser lovade Stefan Löfven att satsa på det svenska näringslivet. En industrikansler och flera innovationskatapulter skulle göra en affärsplan för Sverige och leda till Europas lägsta arbetslöshet. Det blev ett praktfiasko.

Energipolitiken är ett annat fiasko. Alla vet att kärnkraft och vattenkraft är basen för den svenska energiförsörjningen. De flesta vet nog också att Stefan Löfven egentligen vill behålla kärnkraften, men det får han inte säga eftersom Miljöpartiet vill avveckla kärnkraften.

Nu höjer regeringen skatten på kraftvärme och slår ut lokal elproduktion. Företag efter företag larmar om den hotande elbristen. Stora projekt riskerar att stoppas i Stockholm, Göteborg och Malmö. Verkstadsföretaget Lindab flyttar verksamhet från Sverige. Man vågar inte bygga ut produktion i ett land som inte kan garantera elförsörjningen, påpekar koncernchefen.

Socialism brukar leda till två saker: brist på el och brist på bröd. Precis det får nu Pågen i Malmö erfara, det vill säga ingen el och inget nytt bageri.

För det tredje, herr talman: Det svenska försvaret är den yttersta garanten för vår frihet. Men när alla partier äntligen ser behovet av ett starkare försvar vill Socialdemokraterna inte längre betala. Regeringens haveri med Försvarsberedningen behöver inte betyda Sveriges haveri i försvarspolitik. Det var Moderaternas och Kristdemokraternas budget som såg till att försvaret i år fick de pengar det behövde. Nu motiverar Stefan Löfven sitt beslut med att det finns fler än försvaret som vill ha pengar. Jo,

jo! Socialdemokraterna vill spara på försvaret eftersom annat måste få kosta, till exempel friår och familjevecka.

För det fjärde: Invandring och integration hör ihop. Integrationen är vår tids allra största fråga. Integrationskrisen beror på många års ogenomtänkt svensk migrationspolitik. Om Sverige ska ha en chans att klara av integrationen av flera hundra tusen personer som redan har kommit till vårt land måste invandringspolitiken vara stram. Men nästa vecka vill regeringen tvärtom i den här kammaren fatta beslut om en mer generös invandringspolitik och öppna Sverige för fler anhöriginvandrare. Det betyder att ännu fler kommer att söka sig just till Sverige. Det kommer att försvåra integrationen av dem som redan är här. Det devalverar hela migrationspolitikens trovärdighet. Det är huvudlöst, det är vårdslöst och det är ansvarslöst.

Före valet lovade Socialdemokraterna en stram migrationspolitik. Nu gör de med precision precis tvärtom.

Herr talman! Sverige har många problem. Ett av dem handlar om politiskt ledarskap. Vi har en statsminister som säger att han ska ta tag i problemen, men tvärtom låter han dem växa.

Jag är i grunden optimist. Sverige har löst svåra problem förut, och vi har tagit fasta på stora möjligheter förut. Det var så vi en gång byggde den framgångsrika svenska modellen. Men nu fungerar den inte längre, och vi måste bygga om den igen.

Då måste man våga prioritera de riktigt viktiga uppgifterna: integrationen, brottsligheten, försvaret av Sverige och företagens möjligheter att växa. För alla som både ser problemen och nu vill anstränga sig för att lösa problemen är Moderaterna alternativet i svensk politik.

(Applåder)

Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Det första riksdagsåret för den här mandatperioden är strax till ända. Det är ett historiskt första år. Det regeringsbärande partiets valresultat blev historiskt uselt. Regeringsbildningen efter valet blev historiskt lång och historiskt komplicerad. En del partiets svek i regeringsbildningsprocessen var av historiska mått. I anslutning till det fick vi skåda ett historiskt skamlöst, närmast episkt, hyckleri från några av den här riksdagens allra främsta företrädare.

Det nya politiska landskap som har formats därefter är också historiskt. Det är historiskt dels därför att vänster–höger-dimensionen inte längre är den som definierar konfliktlinjerna i svensk politik, dels därför att Socialdemokraternas hundraåriga hegemoniska ställning är nedsablad.

Nu ser vi en socialdemokratisk regering genomföra närmast nyliberala reformer, som inte ens den förra borgerliga regeringen ville befatta sig med. Det är reformer som socialdemokratien med vänner ägnade hela höstens valrörelse åt att skrämja väljarna med men som när makten stod på spel var tämligen lätta att köpa. Även det, herr talman, är ett hyckleri av historiska, episka mått.

I spåren av detta urholkas välfärden. Jag noterar att Stefan Löfven alldeles nyss höll sin motsvarighet till folkhemstalet. Samtidigt som Stefan Löfven står här och talar om folkhemmet och hur viktigt det är att vi utjämnar sociala orättvisor ser vi hur kommun efter kommun släpper larmrapporter om hur ekonomin är i gungning. Faktum är att var tredje region

och var fjärde svensk kommun gick med underskott förra året. En orsak är att bidragen för asylinvandrarna inte längre kommer in. Nu står kommunerna där, herr talman, utan bostäder och utan jobb.

Regeringens tidigare linje att vi kommer att tjäna på massinvandringen är skjuten i sank. Frågan är given. När kommer dessa utlovade vinster? Stefan Löfven är oss svaret skyldig.

De senaste tio åren har psykisk ohälsa hos barn i åldern 10–17 år fördubblats. Inom gruppen unga vuxna ligger ökningen på 70 procent. Socialdemokraternas svar på den utmaningen är att skära ned psykiatrin med 90 miljoner kronor. Hur hjälper denna nedskärning alla de ungdomar som nu direkt behöver hjälp och stöd? Stefan Löfven är oss svaret skyldig.

Sverige har flest fattigpensionärer av de nordiska länderna och fler än majoriteten av EU:s länder. Vi har placerat våra egna äldre i stryckklassen. När ska regeringen och Stefan Löfven på allvar förstå att ett anständigt samhälle i första hand fokuserar på att ge landets egna medborgare en draglig tillvaro innan man kastar miljarder över andra länders medborgare? Stefan Löfven är oss svaret skyldig.

Herr talman! Vi bygger inga murar, sa Stefan Löfven. Men det är precis det man gör. Man stänger in människor i skuggsamhällen. Man bygger in människor i fattigdom. Man cementerar hopplöshet, frustration och social utslagenhet. Nu driver man dessutom på för en politik som kommer att öppna upp för ännu högre nivåer av asylrelaterad invandring. Det är så ansvarslöst att man knappt tror att det är sant.

När är det nog för regeringen och den vänsterliberala majoriteten? Herr talman! Stefan Löfven är oss svaret skyldig.
(Applåder)

Anf. 4 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! De kommande åren är avgörande för om vi ska klara en av de största utmaningar mänskligheten står inför. Klimatutmaningen kan inte vänta. Miljöproblemen kan inte skyfflas undan.

Nyligen uppmättes den högsta halten av koldioxid i atmosfären på 3 miljoner år.

Vi ser ungdomar, en hel generation, som säger till oss att inte förstöra deras framtid.

Vi ser hur klimatförändringarna är ytterst påtagliga för väldigt många, för hela jordklotet. Fråga bara alla de bönder som förra sommaren såg sin skörd torka bort eller de skogsägare som såg sin skog slukas av lågorna. Människor med egen brunn såg vattennivåerna sjunka och brunnen sina. På vissa håll i landet är situationen värre i år än den var förra året. Det går inte att blunda längre. Vi måste ta varningssignalerna på allvar.

Herr talman! Vi behöver ta ansvar. Vi behöver agera. Medan vissa i denna kammare är upptagna med att förminska eller förneka problemen är vi i Centerpartiet upptagna med att lösa problemen.

I valet till EU-parlamentet för bara tre veckor sedan nådde vi vårt bästa resultat någonsin. Fler människor än någon gång tidigare i ett Europaval valde att lägga sin röst på just Centerpartiet. Många gjorde det för att vi valde att lägga vårt politiska fokus på miljö- och klimatfrågorna. Vi presenterade ett antal nya, konkreta förslag på miljö- och klimatområdet.

Vi vill underlätta för människor att välja tåget framför flyget och ställa om till ett grönare flyg i hela Europa och till resten av världen.

Vi vill stimulera och uppmuntra ny grön miljöteknik, både lösningar som minskar utsläppen och miljöteknik som faktiskt tar bort utsläpp från atmosfären.

Vårt miljöansvar är på riktigt. Vår klimatpolitik behövs i Europa men också i Sverige. Jag är glad att så många såg vår kamp för klimatet och den 26 maj gav oss sitt förtroende i valet till Europaparlamentet.

Herr talman! Landsbygden spelar en nyckelroll i den gröna omställningen. Ska vi klara klimatet och sammanhållningen måste omställningen ske på ett hållbart och rättvist sätt. De gröna näringarna måste ha rätt förutsättningar. Vi måste använda skogsråvaran och ta vara på skogens potential.

För Centerpartiet är landsbygdens villkor något som vi självklart prioriterar. Vi välkomnar därför att fler partier på senare tid valt att engagera sig i dessa för Sverige viktiga frågor.

Under våren har flera rörelser som vill se bättre villkor på landsbygden höjt sina röster. Bara för några dagar sedan, i måndags, arrangerades en debatt här i riksdagens kammare om landsbygdens villkor på initiativ av Centerpartiet. Vi lyssnar på de hundratusentals människor som höjt sina röster, människor som vill kunna bo kvar, driva företag och ha rättvisa villkor. Vi vet att vår politik gör skillnad.

Alla vi som vuxit upp på landsbygden och känt den samhörighet men också den framåtanda som genomsyrar byar och samhällen vet vilken kraft som finns på den svenska landsbygden – om man bara får chansen, utan hämmande byråkrati och klåfingriga politiker. Den kraften behöver få stöd, och den behöver luft under vingarna.

Vi kan se till att möta klimathotet. Vi kan se till att minska miljöproblemen. Vi kan använda landsbygden som en nyckel i den gröna omställningen. Vi kan bygga ett Sverige som håller ihop.

(Applåder)

Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att gratulera det svenska fotbollslandslaget till en väldigt fin öppning av VM-turneringen. Jag hoppas att den dagen snart kommer då kvinnliga fotbollsspelare får samma ekonomiska ersättning som manliga fotbollsspelare, som gör så bra insatser för vårt land.

För bara någon vecka sedan fylldes gatorna i många svenska städer av stora manifestationer. Det var manifestationer som inte fick så mycket uppmärksamhet. Det var ont om inslag i nyhetssändningarna. Det var inte så många artiklar. Men deltagarna var tusentals. De var förskollärare och lärare, och de slog larm om att det ser illa ut i många av våra kommuner. En redan pressad arbetssituation med för stora barngrupper riskerar att försämras, och när man ser budgetförslagen läggas fram ser man hur resurser dras in till de barn som mest behöver stöd i skolan.

Detta är ett budskap som vi bör ta till oss och lyssna på, för när förskollärare och lärare inte längre hinner med de barn som verkligen behöver stöd vet vi att det går dåligt.

Vi vet också att samma larmsignaler kommer från många som arbetar i äldreomsorgen och har svårt att hinna och orka.

Vi vet hur det ser ut med panikartade åtstramningar i sjukvården i många av våra regioner.

Kommuner runt om i Sverige höjer skatten som de inte gjort på många år. Många gör underskott.

Vi ser en våg av neddragningar i välfärden runt om i Sverige, och det har en direkt koppling till beslut som är fattade i denna kammare av denna riksdag. Det är effekten av politiken här.

Vi vet alla att välfärden hade behövt rejäla tillskott, tiotals miljarder kronor, för att klara den nivå som man har i dag. Till det behövs det investeringar. Regeringen borde rimligen ha lagt om politiken och sagt att nu får de stora skattesänkningarna vänta. Nu gör vi de satsningar som behövs. Förskollärarna, lärarna och undersköterskorna ska ha rimliga villkor. Men det sker inte.

När man frågar regeringen varför säger de att vi har en blåbrun budget. Det var ju Moderaterna och Kristdemokraterna som fick stöd av Sverigedemokraterna för sin budget. De valde att sänka skatten, framför allt för dem som tjänar mest. De valde att ta bort viktiga jämlikhetsreformer som Vänsterpartiet hade fått igenom. De 2 miljarderna extra till personal i äldreomsorgen bara försvann.

Det är sant. Den budgeten röstades igenom. Det var en dålig budget för välfärden i Sverige, oavsett vad Åkesson och Kristersson säger här i talarstolen. Men faktum är att regeringen inte gör något åt det. Man hade chansen i våras att lägga fram ändringar som skulle prioritera välfärden framför skattesänkningar. Man gjorde det inte.

Regeringen är fullt upptagen med att genomföra Centerpartiets och Liberalernas valmanifest, och där är det andra saker som gäller. Det är skattesänkningar för dem som tjänar mest. Nu avser man att fortsätta med höjt tak i RUT. Det är specialdesignat för de rikaste i Sverige. Man ska ta bort värnskatten i stället för att satsa på kommuner och landsting.

Det ser dystert ut runt om i Sverige. Till och med i det borgerliga flaggskeppet Danderyd sålde man länge ut matsilvret. Men nu är det tomt i lådorna i Danderyd. Nu får man höja skatten i stället. Så ser det ut.

Regeringen avser att fortsätta denna politik, och det kommer att få bäras av undersköterskorna, av förskollärarna, av lärarna, av barnen och av de äldre. De betalar priset för den politiken.

Men det finns en politik för jämlikhet. Det är fullt möjligt att öka intäkterna till välfärden. Det är fullt möjligt att ha ett rättvist skattesystem, där skatten är högre för den med stora kapitalinkomster men lägre för den med låg pension. Det är fullt möjligt att genomföra jämlikhetsreformer som gör att människor har råd att gå till tandläkaren och som gör att vi kan ha bra pensioner för dem som har slitit länge. Men det går inte att göra med dagens politik.

Regeringen är i högsta grad ansvarig för krisen ute i kommunerna. Det finns partier här som stoltserar med borttagen värnskatt och skattesänkningar medan deras kommunpolitiker håller i yxan mot förskolebarn och skolbarn runt om Sverige när nedskärningarna kommer. Det sista ska inte tolkas alltför bokstavligt – bara en reservation för säkerhets skull.

Vänsterpartiet förhindrade att Sverigedemokraterna och Moderaterna fick makten. Det var rätt gjort. Jag är stolt över att vi gjorde det. Men vi har aldrig gett stöd till den här politiken, och vi sätter upp gränser för den. Vi kommer inte att godta försämringar i lagen om anställningsskydd eller att man inför marknadshyror i Sverige. Vi drar en gräns för vad den här regeringen kan göra.

Det är när Vänstern växer som vi åter kan få en politik för jämlikhet i det här landet. Det räcker inte med att hålla fina tal. Vill man ha jämlikhet måste man också ha en politik för det.

(Applåder)

Anf. 6 EBBA BUSCH THOR (KD):

Herr talman! Låt mig börja på en något lättsammare not och säga att samtliga partier i Sveriges riksdag nog kan enas på en punkt: Det ska bli skönt med lite sommarledigt!

Det är ett märkligt riksdagsår som nu läggs till handlingarna. Förra höstens valrörelse var intensiv, men efterspelet blev både längre och mer uppsplitande än själva valrörelsen. Månader av förhandlingar och samtal följde. Vi var många som log när riksdagskaféet började erbjuda en liten buffé av småkakor som såldes under namnet Talmansrunda.

Sedan dess har vi bedrivit ännu en valrörelse, som faktiskt urartade till ett fyrverkeri av förvrängningar och förolämpningar. Jag tror tyvärr inte att den stärkte svenska folkets förtroende för politiken.

Nu måste sakpolitiken hamna i centrum, och det brådskar. För även om riksdagen tar sommarledigt gör inte sjukvårdskrisen det – den blir värre under sommaren. Sommaren är den tid då höggravida kvinnor löper störst risk att inte få en förlossningsplats och då vårdpersonal ombeds avbryta sin ledighet för att rycka in på jobbet. Sommaren är den tid då de redan långa vårdköerna blir ännu längre. Förra året ökade köerna med ytterligare 46 000 personer. Det är ungefär lika många som Stefan Löfvens och min gemensamma favorit Beyoncé drog till Friends Arena för några år sedan – ganska många alltså.

Herr talman! Fortfarande är det bara Kristdemokraterna som ser att den svenska sjukvården måste byggas om i grunden – att landstingen är för små och för svaga för att ge vård som är god, jämlik och i tid.

Sveriges riksdag har efter förslag från Kristdemokraterna och Moderaterna beslutat om 4 miljarder för att förstärka sjukvården. Här finns 1,6 miljarder till en reviderad och uppdaterad kömiljard, 1,6 miljarder till förstärkt primärvård, 500 miljoner till en uppdaterad nationell cancerplan och 400 miljoner till betald utbildning för specialistsjuksköterskor.

Men det märkliga, herr talman, är att av dessa 4 miljarder har ännu inte en enda krona betalats ut, trots att det gått 183 dagar. Det lugn som personal och patienter borde uppleva har i stället lagt sig över Regeringskansliet.

Något liknande kan också sägas om situationen för människor som är beroende av hjälp enligt LSS. Regeringen hade behövt agera skyndsamt för att ändra lagen och garantera rätten till hjälp med andning och sondmatning. Regeringen hade behövt agera skyndsamt när barn som förlorat sin rätt till assistans i stället riskerade att hamna på institutioner. Men det enda regeringen gjorde skyndsamt var att sparka Försäkringskassans generaldirektör Ann-Marie Begler. Begler blev syndabocken för regeringens

politik när S-topparna behövde rädda sitt eget skinn. Det, herr talman, är skamligt och ovärdigt Sverige och den svenska politiken.

Att sätta ihop ett lands budget och använda folks och företags skattepengar på ett gott sätt är inte lätt. Ingen påstår det. Vi kristdemokrater vet detta; vi har varit med och styrt Sverige. Vi vet att goda prioriteringar kräver goda värderingar – att man klarar av att välja det viktiga framför det roliga och att kunna säga nej till den röststarka och i stället tänka på den som ingen röst har.

Herr talman! Regeringen lyckades sitta kvar, men den lyckades inte med konsten att förena prioriteringar och värderingar. Resultatet ser vi tydligt i den svenska välfärden. Om detta kommer Kristdemokraterna att fortsätta tala. Vi kommer inte att släppa sjukvården, äldreomsorgen eller assistansfrågan, och inte heller kriminaliteten – detta förlamande gift för samhället som nu senast drabbat Linköping och Malmö, återigen med kraft. Inför sådana hot måste staten vara hård. Inför sådana krafter måste politiken vara kraftigare. Annars kommer det hederliga, trygga och tillitsfulla Sverige att förlora striden.

Detta är grunden i Kristdemokraternas samhällssyn. Vi erbjuder trygghet och välfärd för den som behöver samhällets stöd och en ovillkorlig strid mot den som våldför sig på samhällets lagar.

När riksdagen nu tar sommarledigt bör vi alla minnas att samhällsproblemen inte gör det.
(Applåder)

Anf. 7 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Det är 25 år sedan jag blev politiker på heltid när jag blev utnämnd till borgarråd i Stockholms stadshus. Trots att den tiden präglades av en djup ekonomisk kris i Sverige var framtidsoptimismen ändå stor. Det berodde på att det då bara var några år sedan Berlinmuren hade rivits. När jag var ung kaptan på Svea livgarde följde vi noggrant den utvecklingen. Vi visste inte hur Sovjet skulle agera i den situationen. Men de socialistiska tyrannierna i öst hade tömt ut sitt förtroendekapital hos de egna medborgarna. Människor längtade efter den liberala friheten i väst, och den liberala revolutionen för 30 år sedan blev fredlig.

Berlinmurens fall ledde till en global utvecklingsera över hela världen, med marknadsekonomi och demokratisering i många länder i tredje världen. Tullar avskaffades, och handel och öppenhet blev ledorden. Vi kom att kalla detta för globalisering, även om vi inte sa det ordet just då, i början. Världen blev friare och bättre, och murar revs.

Det har sedan dess varit mänsklighetens bästa tid. Aldrig har människor haft det så bra som i dag. Den ekonomiska tillväxten i världen har de senaste 30 åren varit lika stark som den var sammantaget under de tidigare 30 000 åren. Medellivslängden är högre än någonsin. Barnadödligheten och analfabetismen är lägre än någonsin förut.

Hur ska man då förklara att så många människor i västvärlden ändå verkar vilja vända sig bort från den världsordning som har varit så framgångsrik och att västvärldens viktigaste ledare inte längre verkar vilja leda västvärlden utan bara sitt eget land och dessutom vill bygga murar mot grannarna?

För drygt tio år sedan inträffade två djupa, genomgripande kriser samtidigt i världen. Den första var finanskrisen, den djupaste på 80 år, som skapade massarbetslöshet i stora delar av världen. Den andra var det totala sammanbrottet i Mellanöstern, som lett till både flyktingkris och terroristhot. När allt detta hände samtidigt skapade det stor oro i vår del av världen. Den oron har utnyttjats av dem som vill stöpa om hela vårt samhällssystem i grunden till något annat.

Vi måste erkänna att västvärlden inte förmådde att möta och lösa kriserna för tio år sedan tillräckligt kraftfullt och snabbt. Detta är också den stora läxan och huvuduppgiften för vårt land och för västvärlden: att under kommande år lösa problemen men också att skapa starkare samarbeten för att förebygga kommande kriser av liknande karaktär.

Men vi ska också sätta ord på det positiva. Vi ska minnas att motsvarande finanskris i början av 1930-talet ledde till en utveckling som slutade i världskrig, där diktaturerna tog över. Så har det inte gått den här gången, och jag skulle säga att det beror på att det kollektiva minnet av 1900-talets händelser finns där. Vi vet hur det slutade, och därför är vi vaksamma.

Men det beror också på de starka institutioner som byggdes upp i västvärlden på grund av erfarenheterna i början av 1900-talet: EU, Nato, Förenta nationerna. De institutionerna har också varit stabiliserande i denna situation, och det är oerhört viktigt att de inte försvagas.

Vi måste lära av historien. Det är öppenhet som skapar framgång, inte slutenhet. Det är när vi samarbetar med varandra vi blir framgångsrika, inte när vi motarbetar varandra. Det är när vi bygger broar vi blir framgångsrika, inte när vi bygger murar.

Herr talman! Det här är min 39:e partiledardebatt i denna kammare. Partiledaruppdraget är intensivt. Tolv år som partiledare och 25 år som politiker – det har varit otroligt roligt nästan hela tiden. Men det är krävande.

Att bli vald till riksdagsledamot av svenska folket är det finaste förtroendeuppdrag man kan ha i en demokrati. Det är en ynnest att få vara med och påverka samhällsutvecklingen i vårt fantastiska land. Jag är oerhört stolt och rörd för egen del över att ha haft denna möjlighet och fått detta förtroende.

Jag vill passa på att tacka er alla, ni som följer den här debatten, riksdagsledamöter, partiledare, regering, talman och alla medarbetare i riksdagen, för samarbetet under alla dessa år. Tack ska ni ha!

(Applåder)

Anf. 8 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag vill också tacka Jan Björklund för inspiration under många år. Det har alltid varit mycket intressant att följa dina inlägg och din väg i politiken. Tack för den inspirationen!

Vi lyssnar. Så sa vd:n för den brittiska intresseorganisationen för kol och olja. Den som hon skulle lyssna på heter Greta Thunberg.

Att lyssna har blivit en nödutgång för den som saknar svar. Att lyssna har blivit en ursäkt för att inte göra.

Tänk dig till exempel att du ber dina barn att städa sitt rum. Hur många av er skulle bli nöjda med svaret: Ja, ja, pappa, jag lyssnar på dig!

För oss som har jobbat med miljöfrågor länge finns det också en annan variant som vi känner igen: Vi tänker på miljön. Hur många gånger har man inte fått höra det? Vi tänker faktiskt också på miljön.

Hur skulle det vara om man gjorde samma sak på andra politikområden? Vem kommer undan med att säga ”vi tänker på arbetslösheten” eller ”vi tänker på kriminaliteten”?

Detta visar en sak tydligt när det gäller vår tids ödesfråga: Det är dags att gå från att lyssna och tänka till att göra. Det är dags för en ny allians i den svenska politiken, en allians för klimatet. Vi ser nu hur en ny folkrörelse börjar växa fram, och vi ser redan nu effekterna av den.

Den flygskatt som Miljöpartiet har drivit igenom har satt igång en viktig diskussion i samhället. Det gör nu att flygandet minskar och att människor i stället väljer att ta tåget. 378 000 färre passagerare reste från svenska flygplatser första kvartalet i år jämfört med samma period förra året. Samtidigt ökar tågbokningarna med 10 procent på bara ett år.

Försäljningen av elbilar har ökat med 440 procent i maj i år jämfört med samma månad förra året. Det är självklart på grund av det bonus-malus-system som Miljöpartiet också har varit med och genomfört. Bilar som drivs med el, inklusive hybrider, etanol och gas står i dag för nästan 20 procent av nybilsregistreringen.

Försäljningen av solceller slår rekord i Sverige. Ikea kommer nu för första gången att börja sälja solceller i Sverige, för man ser att marknaden är stor och att den växer. Enligt Svensk Vindenergi leder nu regeringens politik till att vindkraften kommer att fördubblas bara fram till 2022, alltså under de närmaste åren. Då kommer en fjärdedel av all den el vi använder att komma från vindkraften.

Svenska konsumenter väljer nu bort rött kött av klimatskäl, och vegetarisk mat ökar snabbt i försäljningen. Vi ser att engagemanget nu växer i vår omvärld och i vårt land. Vi ser att vi har tekniken. Vi har kunskapen och resurserna. Frågan nu är om vi har viljan.

Tillsammans kan vi nu sjösätta ett gemensamt projekt där vi, tillsammans med företag, lantbruk och industri, skapar ett modernt fossilfritt välfärdsland. I januariavtalet finns en grund för denna nya allians i svensk politik.

Vi har chansen att göra det lättare för människor att göra klimatsmarta val och ta ett eget ansvar. Det gör vi genom att storsatsa på tågtrafik i hela landet, på snabbtåg och på nattåg till kontinenten. Den som pryder sitt tak med solceller ska kunna räkna med att få ett stöd. Företag som ställer om till fossilfrihet ska få stöd genom Industriklivet och Klimatklivet.

Om elva år kommer det inte längre att kunna säljas några bensin- och dieseldrivna bilar i Sverige. Då ska alla drivas på el och förnybara bränslen. Från Miljöpartiets sida vill vi att nybyggda hustak i vårt land ska vara täckta med solceller.

EU-valet visade att klimatpolitik är något som väljarna efterfrågar eller till och med kräver av politikerna. Därför växer nu också de gröna partierna runt om i EU.

Herr talman! I dag tillhör våra barn en generation som är rädd för sin egen framtid. Det är vår skyldighet att ersätta den rädslan med hopp. Och hopp kommer genom handling. Därför behöver vi nu en ny allians för klimatet.

(Applåder)

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Som vanligt kan jag hålla med om en hel del vettigt som har sagts under den här rundan. Jag räknar bort de värsta invektiven mot regeringen, men i övrigt är det en hel del bra. Det har till och med sagts några varma ord från högerhåll om välfärd.

Men om någon tvekar om skiljelinjerna i svensk politik, minns då den sista budget som den borgerliga regeringen lade fram. Man lade 20 gånger mer på skattesänkningar än på skolan. Minns hur de tog chansen igen i höstas. Då röstade moderater, kristdemokrater och sverigedemokrater igenom en budget som lade 20 miljarder på skattesänkningar men bara smulor till välfärden.

Minns också att den skattereform som regeringen förr eller senare kommer att lägga fram visserligen också kan innehålla skattesänkningar men har det övergripande syftet att säkra den långsiktiga finansieringen av svensk välfärd och att öka jämlikheten.

Men Moderaternas skattereform ska inte bara ge mest till dem som har mest, utan den ska också finansieras med vad de kallar för ”en ambitiös utgiftsreform”. Om man översätter det till svenska är det nedskärningar i välfärden.

Så välkommen upp till talarstolen, Ulf Kristersson! Passa på att berätta om alla ambitiösa nedskärningar du vill göra i svensk välfärd!
(Applåder)

Anf. 10 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! I förrgår var en helt vanlig måndag i Sverige, så också i Malmö. Men ändå inte.

Strax efter 10 på förmiddagen: En man uppträder hotfullt på centralstationen. Polisen tvingas skjuta mannen i båda benen.

Kl. 13: En 20-åring dödas i en skjutning.

Kl. 9 på kvällen: Två personer beskjuts i ett bostadsområde inte långt från platsen där 20-åringen dött.

Kl. 2 på natten: En bomb detonerar i ett flerfamiljshus på Rosengård.

Kl. 3.15 på natten: En ny bomb, den här gången utanför en nattklubb mitt i centrala staden.

Detta skedde inom loppet av 18 timmar en vanlig måndag i Sveriges tredje största stad, min farmors och min pappas Malmö.

Men det här är inte alls vardag. Det får inte bli vardag. Hur illa måste det bli innan den här regeringen tar greppet om situationen?

(Applåder)

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tror att vi i stort sett är överens om att vi måste ta rejäla tag gentemot kriminaliteten, inte minst gängkriminaliteten. Det är inte där skiljelinjen går.

Men låt mig ändå fräscha upp Kristerssons minne. Vi tillskjuter mer resurser till polisen än vad myndigheten själv begärde. Det utbildas nu dubbelt så många poliser som när Kristersson satt i regeringen. Det är inte sant att platserna står tomma. Det har inför höstterminen antagits fler än någonsin. Det är nästan 1 000 som har antagits för att påbörja en utbildning. Det kommer fler poliser. Myndigheten ser också den ökningen framför sig.

Villkoren för poliserna förbättras. De har fått de kanske bästa löneavtalen på arbetsmarknaden. Vi underlättar kameraövervakning för polisen. Vi skärper straffen, inte minst för grovt vapenbrott. Detsamma gäller 30 straff utöver det.

Prot. 2018/19:103

12 juni

Partiledardebatt

Anf. 12 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag betvivlar inte statsministerns goda vilja. Jag betvivlar hans förmåga. Jag betvivlar inte ett ögonblick att ni vill ta bort brottsligheten. Men ni kan inte, för ni gör inte rätt saker.

Det är färre poliser i dag än 2014 – ni skakar på huvudet. Det var 20 051 år 2014. Det är 19 805 just nu. Det är färre poliser och grövre brott. Det är fler som utsätts för sexualbrott. Det är skjutningar nästan varje dag. Ni har tappat greppet om den kanske enskilt viktigaste fråga som svenska folket ställer sig. Kan jag vara trygg i min egen hemstad? Är det någon som tar på sig uppgiften att vakta mig om natten? Ni har misslyckats på statens allra mest fundamentala område. Gör någonting! Prata inte bara!
(Applåder)

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag får upprepa att Polismyndigheten ser den ökning av poliser som kommer, för vi utbildar dubbelt så många. De måste utbildas först. De ligger inte på lagerhyllan, Kristersson.

När Ulf Kristersson satt i regeringen kunde man gå ut på stan med ett vapen i innerfickan, bli häktad, komma in till polisen och komma ut på eftermiddagen. Sedan fick man se när man möjligtvis fick ett straff. Nu är det annorlunda, Kristersson. Om du nu går ut med ett vapen på stan och blir häktad kommer du ut tidigast om två år.

Det är så vi tar tag i detta, och det är så vi kommer att sätta varenda kriminell bakom lås och bom. Det är därför det nu är fullt i fängelserna. Det är därför som vi nu tvingas köpa våningssängar. Det kommer vi att fortsätta att göra, för kriminaliteten ska bort. Människor ska vara trygga. Om detta är vi i grund och botten överens. Sök inte den konflikt som inte finns!
(Applåder)

Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Stefan Löfven ville prata om välfärden, så jag tar upp den bollen. Det är många vackra tal, inte minst från statsministern. Men det räcker inte med vackra tal, utan man måste också se hur verkligheten ser ut.

Vi kan stå i denna talarstol och säga: Nu minsann ska vi prioritera. Vi ska prioritera välfärden. Vi ska bygga upp folkhemmet igen. Men det Stefan Löfven och hans regering gör och har gjort sedan man tillträdde för fem år sedan är precis tvärtom. Man har fortsatt att montera ned välfärden. Man har fortsatt att splittra det svenska samhället. Man har slagit undan benen för den välfärdsmodell som vi har i det svenska samhället. Det har man gjort av framför allt ett skäl. Man har prioriterat en stor asyl- och anhöriginvandring framför den svenska välfärden, och nu gör man samma sak igen.

Stefan Löfven! Hur går detta ihop?

(Applåder)

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är inte ofta jag får en applåd innan jag talar.

Välfärden är precis det vi fokuserar på. Vi gör det i huvudsak på två sätt. Det ena är att se till att fler människor kommer i arbete. Vi har nu 350 000 fler människor som är i arbete. Det är själva grundbulten för att ha råd med detta. Det andra är att se till att det kommer resurser just till välfärden. Vi har under den gångna mandatperioden gjort den största satsningen på svensk välfärd på decennier. Av de 350 000 fler som nu är i arbete är 100 000 i svensk välfärd, Jimmie Åkesson. Det är 13 000 fler på sjukhusen och 5 000 fler i äldreomsorgen. Så måste det fortsätta, för jag är inte nöjd.

Men då går det inte, Jimmie Åkesson, att slå sig ihop med Moderaterna och tro att de stora skattesänkningarna kommer att leda till mer välfärd, för det gör de inte. Stora skattesänkningar drar bort inkomster och drar bort möjligheter att öka välfärden. Sverigedemokraterna har ställt sig i högerhörnet, och det är inte lyckat för svensk välfärd.

(Applåder)

Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Sänker man skatterna på rätt sätt ökar skatteintäkterna. Jag är inte säker på att det mest effektiva sättet att skapa fler jobb och öka välfärden är att ta bort värnskatten, men det tycker uppenbarligen Stefan Löfven, åtminstone sedan Stefan Löfven fick tillträda igen som statsminister.

Jag betvivlar inte heller att Stefan Löfven har goda ambitioner, men det finns en brist på förståelse eller möjligen en brist på vilja att se hur verkligheten faktiskt ser ut. Den svenska befolkningen har ökat enormt under senare år, till följd av en ansvarslös invandringspolitik. Det är själva grunden till att välfärden urholkas. Det är själva grunden till att kommunerna i dag går på knäna, trots att vi fortfarande befinner oss i högkonjunktur.

Kära nån! Stefan Löfven! Hur kan ni fortsätta att öka asylrelaterad invandring och samtidigt påstå att välfärden ska bli bättre? Det går inte ihop, herr talman.

(Applåder)

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det finns en stor skillnad här. Om man drar ned så enormt på skatteintäkter blir det mindre pengar till välfärden. I januariavtalet har vi en skattereform. När det gäller värnskatten säger jag: Hade jag fått välja själv hade jag inte gjort det. Men det kommer en skattereform vars syfte är att långsiktigt trygga finansieringen av svensk välfärd. Det är syftet. Det handlar om att minska skillnaderna.

Migrationspolitiken har vi lagt om. Det är under vår regeringsperiod som migrationspolitiken har lagts om. Det kommer betydligt färre nu till Sverige. Hade jag fått välja även där, om det fanns en majoritet för det i denna kammare, skulle jag också göra mer när det gäller arbetskraftsinvandringen. Jag tycker nämligen inte att vi behöver hämta arbetskraft från andra sidan jordklotet för att göra jobb som människor här kan göra. Men vi har lagt om den.

Jag har inga egna barn, men jag förstår de föräldrar och barn som vill återförenas. Det är det återföreningen handlar om. Jag tycker att det är högst mänskligt. Det är högst humant.

(Applåder)

Anf. 18 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Inför valet 2014 slöts en överenskommelse mellan sex partier om friskolornas framtid. Den valde Socialdemokraterna och Miljöpartiet att lämna genom att förra mandatperioden bedriva en hetsjakt på fristående skolor.

Genom det januariavtal som vi slöt för ett antal månader sedan räddade vi valfriheten för elever och för föräldrar. Reepaluutredningen kastades slutligen i papperskorgen. En kvarvarande rest från den förra mandatperiodens hetsjakt på fristående skolor är däremot förslaget om att friskolor ska tvingas redovisa sin ekonomi, som en offentlig handling till allmänheten. Detta har sågats av både Lagrådet och friskolorna. Men trots att januariavtalet anger en annan riktning för valfriheten har utbildningsministern kommenterat förslaget i positiva ordalag.

Jag vill därför fråga statsministern: Tänker Socialdemokraterna lägga fram det förslaget i riksdagen – om en offentlighetsprincip även i privata företag? Med vilken majoritet avser Stefan Löfven i så fall att detta förslag ska röstas igenom?

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det konkreta svaret på den frågan är: Det får vi återkomma till. Vi bereder detta och ser över vad som behöver göras.

Vi är, precis som Annie Löf säger, överens om friskolorna och hur de ska hanteras. Men låt oss ändå problematisera lite grann! Det är inte bara frid och fröjd. Vi har exempelvis en betygsjakt och en betygspremiering i svensk skola. Här ges ganska goda betyg. Här luras faktiskt elever att tro att de har bättre kunskap än de har, för här gäller det att tävla med goda betyg. Det är någonting som sker i svensk skola. Vi delar upp för många elever i olika skolor. Det är inte bra för det svenska samhället. Vi måste orka diskutera det som är ett problem, och detta är ett riktigt problem.

När det gäller de religiösa friskolorna är vi överens om att stoppa nyetablering. Jag tycker att det är rätt. Hade jag fått en majoritet här i riksdagen för det hade jag sagt: Vi ska inte ha religiösa friskolor över huvud taget. Jag har inte en majoritet för det.

Vi måste se det som faktiskt är ett problem i svensk skola och göra någonting åt det.

(Applåder)

Anf. 20 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Och nu tillbaka till sakfrågan: offentlighetsprincipen även i privata företag.

Den överenskommelse som vi gemensamt har att förhålla oss till är januariavtalet, och där står det att valfriheten ska vara av central betydelse för den svenska välfärdsmodellen. Det är för mig och de allra flesta helt uppenbart att det är viktigt med goda och rimliga villkor för alla skolor, såväl offentliga som privata, för att valfriheten ska kunna värnas. Det ska vara höga kvalitetskrav, skarp tillsyn och lika för alla.

Att införa en offentlighetsprincip på *en* typ av företag som jobbar med offentliga medel riskerar att leda till att fler företag drabbas, och detta är ett angrepp på den fria företagsamheten och på ett sätt en smygväg att undergräva det privata näringslivet.

Min fråga blir därför: Ska samma offentlighetsprincip som Socialdemokraterna nu driver och som det finns ett förslag om i Regeringskansliet gälla även för byggföretag, till exempel, som utför uppdrag med offentliga medel? Hur värnas den fria företagsamheten då?

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Man kan ställa hur många spekulativa frågor som helst, men om vi håller oss till skolan tycker jag att det är värt en diskussion när vi betalar in skattepengar till skolorna för att våra barn ska få den bästa möjliga utbildningen. Vi måste åtminstone kunna diskutera hur pengarna används. Är det en helt orimlig diskussion? Nej, jag tycker inte det. Vi måste kunna diskutera.

Vi ska ha kvar valfriheten. Nu är inte valfriheten i det svenska skolsystemet perfekt, utan en del tvingas ställa sina barn i kö redan när de är på BB. Valfriheten är alltså inte perfekt, och systemet är inte perfekt. Vi har stora problem i svensk skola. Vi höjer tack och lov resultatet, men vi har stora utmaningar framför oss.

Jag tycker att vi måste kunna diskutera både valfrihet och rätten för företagare. Nu är det barnens utbildning som måste komma först, och skattebetalarnas pengar ska användas på bästa möjliga sätt.

(Applåder)

Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Statsminister Löfven! I sitt inledningsanförande nämnde statsministern de undersköterskor som har ångest inför den låga pension de kommer att få. Det finns anledning till detta, sett till hur låga pensionerna är och att många undersköterskor inte ens orkar arbeta till riktåldern för att ta ut pension. Nu föreslår regeringen höjd pensionsålder också för dessa undersköterskor. Detta riskerar att leda till att flera av dem får ta ut pension i förtid och får mycket låg pension under hela sin pensionärstid.

Vänsterpartiet har föreslagit en förenklad och förbättrad modell för sjukersättning som gör att den som är utsliten av sitt arbete kan få sjukersättning fram till 67 års ålder och därmed en bättre pension när man väl går i pension. Men regeringen har inte lagt fram något sådant förslag. Risken är att den höjda pensionsåldern, som vi kommer att rösta emot, innebär att det är just LO-medlemmar med tunga arbeten som blir förlorarna.

Vad tänker regeringen göra åt detta?

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tror att bland det viktigaste vi kan göra är att se till att människor över huvud taget orkar arbeta hela sitt yrkesliv. Det går inte att lura någon genom att säga att man kan arbeta färre år och att vi ändå kommer att klara pensionerna. Det vore att lura människor. Pensionen bygger på arbete.

Men det är för många som sjukskrivs och slits ut, inte minst kvinnor i vården. Det är därför vi måste föra till mer resurser. Det är därför vi har fört till mer resurser. Det är därför personalen i äldreomsorgen och sjukvården har fått fler kollegor, men de behöver ännu fler så att de inte slits ut. Då orkar man arbeta, och detta är en nog så viktig poäng.

Men de som säger att inget behöver göras är lika fullt svaret skyldiga. Det finns ingen quickfix för pensionen; så enkelt är det. Då måste vi se till att vi kan betala en riktig pension för alla. Det första steget är att se till att man orkar – man ska inte slita ut sig på jobbet.

Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Det är självfallet utmärkt om fler kan och vill arbeta längre, och jag tror att vi kommer att få se en sådan utveckling. Men vi vet att hundratusentals inte orkar. Det är byggnadsarbetare, undersköterskor och de som arbetat skift. De orkar inte, utan kroppen säger stopp. Det går inte. De riskerar att bli de stora förlorarna när pensionsåldern höjs, om man inte gör något för att skydda dem som har slitit i årtionden på sina arbeten.

Vi har lagt fram ett sådant förslag, som gör att även byggnadsarbetaren och undersköterskan som inte kan arbeta längre får en rimlig pension och får gå när kroppen säger nej och de inte orkar längre. Men jag märker att regeringen inte har någonting – det är tomt. Det finns ingenting för denna grupp. De riskerar att bli de stora förlorarna när pensionsåldern höjs. Detta får inte hända.

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jo, det görs en hel del för Sveriges pensionärer. Under den förra mandatperioden höjde vi inkomsten för pensionärer med i snitt 1 100 kronor. Nu ska grundpensionen höjas, och det gäller inte undersköterskorna. Vi ska höja pensionerna, och vi ska dessutom föra till pengar för att höja pensionen för den som ligger snäppet över grundpensionen. Det är bland annat de som har jobbat ett helt yrkesliv och kanske jobbat deltid eller varit sjukskrivna länge. De ska upp i pension.

Därutöver vill vårt parti se till att inbetalningarna i pensionssystemet höjs, för det är detta som på sikt kommer att hjälpa. Det finns ingen quickfix. Vi måste ha in mer pengar i pensionssystemet. Då kan vi säga till Sveriges alla löntagare: När du går i pension ska du ha minst 70 procent av din lön i pension.

Det är så vi måste arbeta. Och sedan måste vi se till att alla dessa kvinnor som arbetar i vården i vår välfärd inte slits ut. De ska orka hela livet. Det är det bästa för dem, det är det bästa för välfärden och det är det bästa för Sverige.

(Applåder)

Anf. 26 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Herr talman! När det gäller nya lösningar på välfärdsfrågor finns det en välbekant socialdemokratisk trestegsmodell: förhindra, försvåra och förhala. Just så har det varit med kömiljarden, som Socialdemokraterna har både förhindrat och försvårat och nu förhalar ett återinförande av.

På samma sätt är det med primärvårdssatsningen, som vi beslutade om i december. Totalt handlar det om 4 miljarder sjukvårdskronor ur KD-M-budgeten som fortfarande inte har använts. Pengarna finns där, men patienterna får vänta. Personalen får slita ut sig och problemen breda ut sig, och under sommaren kommer detta bara att bli värre.

Nu önskar jag svar från statsministern: Vad gör ni om dagarna, och var är pengarna?
(Applåder)

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Om Socialdemokraterna har en lösning på välfärden har Kristdemokraterna också en: skattesänkningar. Det håller inte. Man måste föra till resurser.

Nu arbetar vi med precis denna fråga. Anledningen till att vi inte tänker hasta fram och lägga fram ett förslag en vecka efter det att det har beslutats här är att vi ska undvika det misstag som den borgerliga regeringen gjorde när de införde kömiljarden. Det blev nämligen så att professionen sa att kömiljarden fungerar fel för dem som är multipelsjuka eller kroniskt sjuka därför att den bara premierar snabba besök. Ju fler besök, desto mer betalt fick man. Till och med Läkarförbundet sa att det inte var bra och att vi ska ha vård efter behov, inget annat.

Vi tar därför lite tid på oss och kommer alldeles strax att lägga fram ett förslag om både en primärvårdsreform och en renoverad, ny kömiljard som faktiskt gör nytta och som fortsätter att hålla uppe det som vi ska leva efter: vård efter behov. Förslaget kommer alldeles strax.
(Applåder)

Anf. 28 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Herr talman! Statsministern och jag själv kommer att få en rejäl skattesänkning nästa år. Så är det när Socialdemokraterna styr. Med Kristdemokraternas och Moderaternas skattepolitik får alla en skattesänkning. Trots detta gör vi en satsning med 4 miljarder extra till sjukvården, vilka regeringen har hållit på i 183 dagar, inte någon vecka.

När jag nämnde Vantetider.se i *Agendas* partiledardebatt kraschade den sidan. Nu är antalet patienter som väntat olagligt länge uppe i 83 000 patienter – detta *före* sommaren.

Så jag undrar igen: Vad är det som motiverar att regeringen har väntat 183 dagar på att ge sjuka – samhällets allra mest utsatta – den hjälp de behöver, så att de får god vård, jämlik vård och vård i tid när de behöver det? Pengarna gör ingen nytta i Magdalena Anderssons lada.
(Applåder)

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Ebba Busch Thor har bra oneliners.

Jag prövar igen. Det har nu gjorts ett arbete, och vi kommer snart att lägga fram ett förslag om en ny kömiljard. Vi har också ägnat tid åt att tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting och med professionen resonera om hur en sådan kömiljard ska utformas för att den inte ska bli som den borgerliga regeringens kömiljard, så att bara snabba besök premieras, utan man måste faktiskt ta hänsyn till dem som är multipelsjuka eller kroniskt sjuka. Människor ska ha vård efter behov.

Detta förslag hade Kristdemokraterna inte lagt fram. Nu gör vi det, och vi gör det tillsammans med dem som ska utföra detta. Det är den stabilaste lösningen. Vi är överens om att köerna måste bort. Svenska medborgare ska in i sjukvården när de behöver den. Ingenting annat gäller. Nu kommer förslaget alldeles strax.

(Applåder)

Anf. 30 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Elförsörjningen är hotad, och larmrapporterna avlöser varandra. Nätföretaget Ellevio varnar för att elbristen kan hota Förbifart Stockholm och utbyggnaden av tunnelbanan.

Bageriföretaget Pågen vill utöka verksamheten i Malmö men stoppas på grund av elbrist. Vd:n Anders Carlsson Jerndal säger att strömbrist är något som man hört talas om i u-länder.

Börsnoterade verkstadsföretaget Lindab har fått samma besked och har redan flyttat delar av sin produktion till Tyskland och Danmark.

Risk för elbrist hotar nu Göteborg, Mälardalen och Uppsala, och Region Skåne varnar för att elbristen kan påverka driften av det nya sjukhuset i Malmö.

Herr talman! Kriser kan komma plötsligt. Men denna kris är aktivt skapad av den rödgröna regeringen i en trestegsraket. Först åttadubblades skatterna på kraftvärme, vilket stänger ned lokal elproduktion i Stockholm och Malmö. Sedan kom regeringens förslag om en ny reglering av elnätsbolagen, vilket minskar absolut nödvändiga investeringar i näten. Dessutom avvecklas svensk kärnkraft. Ringhals 1 och Ringhals 2 läggs ned. En stor del av svensk fossilfri el är på väg att försvinna.

Anders Ygeman viftar bort allvaret med visdomsorden: Vi har ingen brist på ström.

Miljöpartisten Katarina Luhr säger: Det gäller bara de allra kallaste dagarna när folk slår på kaffebryggaren eller ska duscha.

Så här kan vi inte ha det. 174 mandat här inne kräver en ny och bättre svensk energipolitik som både tar ansvar för klimatet och värnar om svenska företag. Nu vilar ansvaret tungt på Socialdemokraternas 100 mandat.

(Applåder)

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Moderatledarens anförande föll ganska platt. Vi har en bred energiöverenskommelse. Den inkluderar Moderaterna. Jag hoppas att ni står upp för den.

Ulf Kristersson talar annars mycket om hur vi ska bekämpa brottsligheten. Där delar vi uppfattning. Polisen gör ett fantastiskt jobb, men de behöver nya verktyg. Efter att de borgerliga under många år har utbildat för få poliser utbildar vi nu betydligt fler poliser. Vi har höjt anslaget. Och senast i går överlämnades till denna kammare ett lagförslag om att skärpa straffet för mord, så att fler döms till livstid. Detta är viktigt.

Men det som Moderaterna aldrig säger ett ord om är hur vi ska strypa tillförseln till brottsligheten. Det kommer aldrig upp. Hur bryter vi brottens orsaker? Det handlar om någonting helt annat. Då handlar det om jobb till dem som är utan arbete, om en jämlik och mycket bättre skola, om ett

föreningsliv och om bra bostadsområden. När, Kristersson, ska vi få höra moderatledaren tala om brottens orsaker?

Anf. 32 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det är alltså inte fler fritidsgårdar som kommer att stoppa de grovt gängkriminella i våra förorter. Den viktigaste preventiva insats som vi kan göra för barn och ungdomar som i dag dras in i grov kriminalitet är att låsa in dem som rekryterar dessa barn och ungdomar. Det finns inga genvägar. Om de gängkriminella sitter inne dubbelt så länge – vi har förslag om det som ni säger nej till – är de borta från gatan, och då kan de inte rekrytera nya 12- och 13-åringar. Det är prevention på riktigt.

Om dessa barn och ungdomar dessutom lär sig någonting i skolan och går ut årskurs 9 med bra betyg kommer deras chanser i livet att öka dramatiskt.

Prevention måste vara på riktigt. Det är ingen allmän mjukis. Om man inte stoppar den allvarliga kriminaliteten förlorar människorna i dessa orter tilltron till samhället. Det vore en katastrof för Sverige.

(Applåder)

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är uppenbart här att vi behöver göra två saker. Det ena är precis det som Kristersson talar om. Det är därför som det sitter mer folk i fängelser nu än på mycket länge, och det är därför som det köps in våningssängar för att de ska rymmas.

Problemet är dock att det bland annat ute i förorterna står andra som säger: Nu är jag redo att axla manteln som ledare.

Det är denna tillförsel som vi måste stoppa. Annars kan vi fylla hur många fängelser som helst utan att det händer någonting. Dessa ungdomar ska se sina föräldrar gå till jobbet varenda dag. De ska ha en skola som ger dem en möjlighet, där de känner att det är en skola där de ska vara för att de ska kunna tjäna sitt eget uppehälle. De ska ha ett sjyst bostadsområde med värdighet. De ska ha fritidssysselsättning också – ja, det har faktiskt betydelse.

När ska Moderaterna och Kristersson också börja tala om hur vi bryter brottets orsaker och stoppar tillförseln till gängkriminaliteten?

Anf. 34 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Statsministern har helt rätt i att det krävs två saker, men ni gör ingen av dem. Ni stoppar alltså inte de grovt kriminella som i dag, i natt, i går, i förgår och nästan varje dag beskjuter varandra och skrämmer livet ur människor som kunde ha skadats. Dem lyckas ni bevisligen inte med. Hade ni varit nöjda med det resultat som ni har nu skulle jag bli ännu mer förfärad. Det är värre nu än när ni tillträdde. Det är färre poliser än när ni tillträdde. Och ni gör inga preventiva insatser. Ni lyckas inte med barnen i skolan. Vi har sämre skolor i förorterna. Det är alldeles uppenbart att människor går lösa och rekryterar nya ungdomar. Statsministern har alltså helt rätt. Det krävs två insatser: den stenhårda reaktionen mot de grovt kriminella som ska låsas in och dessutom viktiga preventiva insatser. Ni misslyckas med båda.

(Applåder)

Anf. 35 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att det har funnits lite mer energi i Moderaterna under den senaste veckan, Ulf Kristersson. Här i riksdagens talarstol har ledamöterna, den ena efter den andra, sprungit som illrar upp och ned och talat om Begler, Försäkringskassan och Strandhäll. Jag tycker att det har funnits ett starkt engagemang från Moderaternas sida.

Men det är en sak som jag lite grann saknar i detta moderata engagemang. Ingen av dem som jag har lyssnat på har nämnt den verkliga skandalen – de tusentals svenskar som inte får sin sjukpenning, alla som är utslitna men inte får någon sjukersättning och som känner oro och ser den ekonomiska knappheten komma. Hur kommer det sig att ingen moderat lyfter fram den verkliga skandalen med Försäkringskassan, alltså att människor får så illa när de inte får sjukersättning eller sjukpenning?

Anf. 36 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att jag uppskattar att Vänsterpartiets ledare är så engagerad i Moderaternas liv, energi och så vidare. Det uppskattar jag verkligen. Jag ska framföra den hälsningen till dem som har varit här.

Sedan tror jag att Jonas Sjöstedt möjligen missar en poäng här. Deras engagemang i fråga om regeringens vanskötsel av en myndighet handlar om vad staten och regeringen får göra med sina myndighetschefer. Det har vi haft rätt mycket diskussion om i denna kammare, inklusive en väldigt kritisk granskning i konstitutionsutskottet.

Den andra frågan som är lika viktig, och som jag ägnade fyra år av mitt liv åt, är att få en sjukförsäkring som gör vad den ska och som svarar mot människors behov av trygghet när de blir sjuka men som inte gör att människor är hemma eller är sjukskrivna längre än vad som är absolut nödvändigt. Denna diskussion är precis lika viktig. Jag tar gärna denna diskussion vilken dag som helst.

Anf. 37 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det är alldeles riktigt att det finns skäl att klandra regeringen, och det har vi från Vänsterpartiets sida gjort i konstitutionsutskottet. Vi framförde hård kritik i samband med att Ann-Marie Begler avskedades, mot de argument som användes.

Det finns ändå ett drag av nyspråk i den moderata retoriken. Det var ni som inledde jakten på de sjuka under Reinfeldtåren, Ulf Kristersson. Ni drog ned på sjukförsäkringen. Ni har aldrig tvekat att spara på dem som behöver skydd vid sjukdom. Ni har också velat försämra dagens system ytterligare genom att införa en stupstock i sjukförsäkringen. Nyspråket om en bättre sjukförsäkring handlar alltså egentligen om att färre sjuka ska få skydd.

Sanningen är att Moderaterna är för trygghet för generaldirektörer men emot trygghet för den som är sjuk eller har blivit utsliten på jobbet. Kanske skulle ni lägga lite mer energi där?

Anf. 38 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Så är det inte alls. Dessutom var det inte vi som först av alla såg det stora samhällsproblemet med att många människor är sjukskrivna längre än nödvändigt, utan det var Göran Persson – och han hade

helt rätt. Han myntade halveringsmålet. Vi har alltså dubbelt så hög sjukfrånvaro som ett tämligen friskt land rimligen borde ha, och det var hans regering som påbörjade arbetet med detta. Han lyckades inte, men problemdiagnosen var alldeles korrekt.

Man måste ha människor i arbete om man ska få in de skatteinkomster som gör att de som är sjuka kan få ersättning när de är hemma och inte kan arbeta. Då kan man inte ha en sjukförsäkring som gör att många människor som skulle kunna arbeta är sjukskrivna år efter år. Det problemet såg Göran Perssons regering, och det problemet såg vi. Till skillnad från Göran Perssons regering lyckades dock vi göra något åt problemet.
(Applåder)

Anf. 39 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag måste säga att det är modigt av Ulf Kristersson att stå i riksdagens talarstol och propagera för mer kolkraft samtidigt som han i sin budget halverar stödet till solceller. Mer kol och mindre sol tror jag inte riktigt speglar svenska folkets prioriteringar.

Jag vill dock ställa en annan hållbarhetsfråga till Ulf Kristersson. Vi som är föräldrar ser väldigt mycket fram emot att få krama om våra barn när vi kommer hem i kväll. Ibland blir vi sena hem och tycker att det är jobbigt. Tänk er då att inte få se sina barn på ett, två eller kanske fem år – att under den tiden missa skolavslutningar, fotbollsträningar, födelsedagar och inte kunna krama sina barn godnatt. I den här kammaren finns det två partier som är emot vårt förslag att göra det möjligt för fler föräldrar att återförenas med sina familjer. Min fråga till Ulf Kristersson är: Varför vill du inte ge andra föräldrar i Sverige möjligheten att krama sina barn godnatt varje kväll?
(Applåder)

Anf. 40 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag börjar med kolkraften. Det är inte vi som nu ser till att det släpps ut mer därför att vi avvecklar lokal kraftvärmeproduktion, Per Bolund, utan det är det ni som gör. Bedömningen var att ytterligare 50 000 ton skulle släppas ut på grund av att delar av Stockholms kraftvärmeproduktion avvecklas. Detta är galenskap, skulle jag säga. Det är riktig galenskap. Ni avvecklar de stabila energikällor vi har, som skulle kunna bidra till långtgående elektrifiering av Sverige – av industrier och vägtransporter. Detta skulle kunna vara en riktig allians för en långsiktig och modern miljöpolitik, och ni är beredda att ersätta det med importerad, smutsig el. Det är helt enkelt dålig miljöpolitik.

När det gäller barn är det vår uppfattning att Sverige behöver en stram migrationspolitik om vi ska klara av den otroligt stora uppgiften med integration de kommande åren. Flera hundra tusen personer har kommit till Sverige, och om vi nu återgår till reglerna från före 2015 och ökar anhöriginvandringen till Sverige får vi allvarliga problem.
(Applåder)

Anf. 41 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Skiljelinjen mellan Moderaterna och Miljöpartiet är otroligt tydlig här. Vi gör insatser för att faktiskt avveckla kolkraften i Sverige. Det är ansvarsfullt; vi måste komma bort från kolet och gå över till de

förnybara energikällorna. Det ser vi också i det som händer: Solkraften ökar, och vindkraften byggs ut kraftigt i Sverige. Vi håller på att få ett 100 procent förnybart energisystem, men Moderaterna spjärnar emot och vill förhålla och försena den övergången.

När det gäller familjeåterförening är Moderaternas inställning bekymmersam. Det är nämligen mycket tydligt att det även motverkar möjligheten till integration. Hur ska jag som förälder kunna koncentrera mig på att skaffa mig ett arbete, en trygghet och en stabil bas om jag varje minut – varje sekund – oroar mig för mina barns hälsa och min frus välbefinnande? Det är inte ett rimligt sätt att skapa integration i Sverige. Vi måste självklart skapa möjlighet för familjer att vara tillsammans. Då har de förutsättningar att verkligen ta steget in i det svenska samhället. Varför vill du inte ge fler den möjligheten, Ulf Kristersson?

Anf. 42 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag tror att det är alldeles uppenbart att Sverige i dag inte kan återgå till liberalare och generösare regler för flykting- och anhöriginvandring än övriga Europa. Jag tror att de allra flesta i Sverige begriper varför. Det kom nämligen väldigt många till Sverige, och vi har väldigt stora integrationsproblem. Om vi nu skapar en grundläggande osäkerhet när det gäller svensk migrationspolitik i framtiden kommer vi att göra Sverige en stor otjänst och göra det svårare för dem som har kommit hit att komma in i samhället.

Jag tror att ni äventyrar någonting riktigt allvarligt om ni nu återgår till en slapphänt svensk migrationspolitik, Per Bolund.
(Applåder)

Anf. 43 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! I sitt första anförande här talade Stefan Löfven om folkhemmet. Låt oss därför tala om folkhemmet! Jag vill hävda att Stefan Löfven och Socialdemokraterna håller vackra tal men inte förstår folkhemmet, fru talman. Stefan Löfven citerar Per Albin, men Stefan Löfven förstår inte Per Albin, fru talman.

Jag vill hävda att det inte är någon slump att ett samhällssystem som det vi kallade folkhemmet skapades i just Sverige. Här fanns nämligen förutsättningarna för det. Förutsättningar för en sådan samhällsmodell handlar om samhörighet och gemenskap, tillit, plikt känsla, hemkänsla, medborgaranda, inre solidaritet med mera. Allt detta har socialdemokratin i decennier arbetat för att riva ned och bygga bort, fru talman. Man river ned folkhemmet. Man slår undan själva grunden för att folkhemmet ska kunna leva vidare.

För att vi ska kunna återskapa ett modernt folkhem i Sverige måste vi öka tilliten. Vi måste öka hemkänslan, medborgarandan och den inre solidariteten. Gör din plikt, kräv din rätt! Ta seden dit du kommer! Det är enkla och självklara saker, men de är grundläggande och viktiga för att samhället ska hålla ihop. Vi behöver prioritera välfärd framför asyl- och anhöriginvandring och ha en kravbaserad integrationspolitik. Anpassa dig, eller bo i ett annat land!

(Applåder)

Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Försök inte ens med Per Albin Hansson, Åkesson! Du är så långt borta från det som man någonsin kan komma. Ditt parti säger att judar och samer inte kan vara svenskar, så försök inte ens dra en parallell till Per Albin Hansson. Lägg ned det!

Sverigedemokraterna har tydligt placerat sig i ett högerblock med moderater och kristdemokrater. Ni har redan röstat för ett moderat budgetförslag och verkar vara beredda att göra det mesta för att utse moderata kommunalråd. Att Moderaterna vill samarbeta med er kan tänkas bli ifrågasatt, men varför ni vill samarbeta med Moderaterna behöver ingen ens undra över. Det är dock en väldigt bra varudeklaration. Vi har kunnat se hur moderat politik har spelat roll under åtta år, med vidgade klyftor, attacker på löntagarnas villkor och så vidare. Jag undrar vad det är Sverigedemokraterna tycker är så bra med Moderaternas åtta år av välfärdsattacker. Vad är det ni ser framför er som är så lockande?

Anf. 45 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag vet inte om det är möjligt för Stefan Löfven att hålla ett enda anförande i den här församlingen utan att ljuga. Bara för sakens skull vill jag ha sagt att Sverigedemokraterna står upp för den samiska minoritetens och den judiska minoritetens rätt att bejaka och utveckla sina respektive kulturella arv. Det är det vi står upp för. Det Stefan Löfven säger är att man ska assimilera dessa grupper. Vi säger inte det. Tvärtom – detta är grupper som ska få lov att leva som minoriteter i Sverige, ingenting annat.

När det sedan gäller Moderaternas politik är jag inte moderat, utan jag är medlem i Sverigedemokraterna. Jag leder Sverigedemokraterna som partiledare, och jag står för den politik som vi lägger fram. Ibland sammanfaller den med Moderaternas politik, till exempel när det gäller synen på vissa skatter. Men jag tänker inte stå här och försvara Moderaternas politik; det får Moderaterna göra.

(Applåder)

Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Att ta ansvar verkar inte vara den starka sidan hos Åkesson. Ni får väl ändå ta ansvar för att ni har röstat igenom en budget som innebär enorma skattesänkningar och som drar bort resurser från välfärden. Det är vad ni har gjort.

Jag tar däremot ansvar för att se till att vi får fram en kompromiss, som i och för sig kommer att innehålla en skattereform där skattesänkningar kan ingå men som tar ansvar för att vi har en långsiktig finansiering för svensk välfärd och där vi också ser till att minska de ökade klyftorna. Den ser till att vi har utbildningsmöjligheter för en löntagare som kanske behöver ställa om när företaget drar ned, att barn alltid, oavsett vem man är, har rätt till en bra skolgång samt att fritidsgården är öppen för dem vars föräldrar inte kan åka på en utlandssemester.

Vanligt folk går inte runt och längtar efter Moderaternas nedskärningspolitik, Jimmie Åkesson. Varför gör Sverigedemokraterna det?

Anf. 47 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Låt oss tala vidare om välfärden.

Stefan Löfven har nu varit statsminister i fem år. Han har lyckats fördubbla vårdköerna. Han har lyckats fortsätta skolhaveriet. Stefan Löfven har som sitt främsta mål under de första fyra åren lovat att vi ska ha EU:s lägsta arbetslöshet. Vi är i dag långt ifrån det målet – mycket längre än vad vi var när Stefan Löfven gav detta löfte.

Återigen: Det är lätt att hålla vackra tal. Det är lätt att stå här och tala om hur man tycker att saker borde vara. Men faktum är, fru talman, att Stefan Löfven och den socialdemokratiska regeringen inte har lyckats med någonting av det som man föresatte sig att lyckas med. Det är detta som är verkligheten, fru talman. Jag är oerhört glad att vi gör vad vi kan för att få en annan ordning, en annan politik och en annan budget för att styra detta land än den Stefan Löfven står bakom.

(Applåder)

Anf. 48 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Det rådde en betydande enighet om behovet av ett starkare försvar i Sverige. Det var en styrka för Sverige att alla för en gångs skull var eniga om just den saken.

Men det rådde inte enighet om finansieringen av försvaret. Socialdemokraterna vållade total osäkerhet i Försvarsberedningens arbete i elfte timmen genom att plötsligt inte vilja finansiera det vi annars var överens om skulle skapas. Moderaterna, Centern, Kristdemokraterna och Liberalerna vägrade att ställa upp på en sådan charad av önskelistor utan täckning.

Det förvånar mig lite grann att Sverigedemokraterna ställde sig på Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterns sida när det gällde synen på försvarspolitik och försvarsekonomin.

Anf. 49 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Apropå charader var det väl just det vi såg när de tidigare allianspartierna under dramatiska former valde att hoppa av detta i stället för att fullfölja det.

Frågan här gäller två saker.

När det gäller politikens innehåll och politikens inriktning är vi överens. Det finns ett parti, nämligen Sverigedemokraterna, som åtminstone under alla år man har funnits här har drivit på för ett starkare försvar och för att vi behöver en nationell försvarsförmåga. Jag är glad att även till exempel Moderaterna har anammat denna politik, till skillnad från när Moderaterna tyckte att försvaret var ett särintresse.

Sedan kommer vi till frågan om finansieringen. Det går att ha olika syn på den. Det går att söka kortsiktiga mediala effekter under dramatiska former, som man valde att göra. Det går också att konstatera att den ekonomiska politiken för försvaret, precis som för övriga verksamheter, är en fråga för budgeten. Jag förhandlar gärna med Ulf Kristersson om kommande budget för försvaret.

(Applåder)

Anf. 50 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Som jag sa: Jag betvivlar inte att Sverigedemokraterna vill ha ett starkare försvar, för det vill alla just nu. Det är mycket bra. Det är i grunden en nationell tillgång att alla är överens om att det svenska försvaret ska bli starkare.

Men det går inte att önska sig ett starkare försvar om man inte också är beredd att finansiera det. Man kan alltså inte med långa listor säga att vi ska göra exakt detta de kommande åren och att försvaret ska förbereda sig på det, men om det finns pengar till detta har vi i grund och botten ingen aning om.

Därför var det rent ut sagt fejt att lägga fram ett dokument som beskriver i detalj vad försvaret ska göra men som lämnar hela frågan om finansiering öppen. Därför förvånar det mig genuint att Sverigedemokraterna, som vill ha ett starkare försvar, ställer upp på en sådan låtsasfinansiering.

Anf. 51 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det förvånar mig genuint att Ulf Kristersson spelar med i denna charad.

Jag tror att Sverigedemokraterna varje år har varit det parti som har lagt mest pengar på försvaret i våra budgetmotioner. Jag är inte det minsta orolig för vår finansiering av försvaret.

Som jag sa, fru talman, förhandlar jag gärna om detta med Ulf Kristersson och övriga partiledare i denna församling så att vi kan få en majoritet och så att försvaret kan få de resurser man behöver för att bygga upp vår nödvändiga förmåga.

Denna fråga är mer komplex än så. Jag vill gärna se ett starkare försvar. Där är vi nu lyckligtvis överens. Anamma vår finansiering så får försvaret mer pengar än vad det har fått tidigare! Vi lägger mer pengar än vad Moderaterna gör och mer än vad alla andra partier gör. Kom till mig så får försvaret mer pengar!

(Applåder)

Anf. 52 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna har knappast gjort sig kända som stora klimat- och miljökampare. Vi minns nog alla hur klimatet stod inom citationstecken i en av Sverigedemokraternas budgetar.

Men trots detta blev jag förvånad när jag läste Sverigedemokraternas reservation i Försvarsberedningen. Där stod bland annat att läsa: ”Det råder inga som helst tvivel om att mänsklig aktivitet har marginellt ökat andelen koldioxid i atmosfären”. Där stod också att läsa: ”Exakt hur den ökande halten koldioxid kommer att påverka det globala klimatet vet vi dock väldigt lite om eftersom det är en lång rad faktorer, mer eller mindre kända, som styr klimatet”.

Detta är en minst sagt kraftig underskattning och ett underkännande av en näst intill enig forskarkår. Sverigedemokraterna tycks tro att klimathotet försvinner om man kan förneka det tillräckligt hårt.

Jag vill därför fråga Jimmie Åkesson: Anser Sverigedemokraterna att mänsklig aktivitet enbart marginellt har ökat koldioxidhalten i atmosfären?

Anf. 53 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det råder ingen som helst tvekan om att det finns klimatförändringar. Att mänsklig aktivitet har påverkat dessa förändringar råder det heller ingen tvekan om. Sedan är inte jag rätt person att tala om i vilken utsträckning mänsklig aktivitet har påverkat detta; det får forskarna bråka om. Är det så att forskarna är eniga om det ena eller det ena – ja, då är det väl så.

För mig spelar det ingen roll. Vi för ändå en politik för ett bättre klimat. Det är ju det som är det intressanta här – inte vilken analys man gör utan vilken politik man driver.

När andra partier, inte minst inom den vänsterliberala alliansen i denna församling, driver en otroligt ineffektiv, nationalcentrerad politik för klimatet driver vi en politik som är effektiv, som är global och som gör verklig skillnad för de utsläpp som sannolikt påverkar klimatet globalt.

Det är skillnaden mellan oss. Vi är inte så intresserade av hur mycket pengar som kommer in, utan vi är intresserade av vilken effekt pengarna får.

(Applåder)

Anf. 54 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag kan svara åt Jimmie Åkesson i stället.

Nyligen uppmättes den högsta koldioxidhalten i atmosfären på 3 miljoner år. Sedan industrialismens början har mängden koldioxid i atmosfären ökat med 42 procent. Det är inte en marginell ökning; det är en gigantisk ökning.

Då krävs det samarbete. EU-samarbetet är viktigt. Ni har ju nu bytt fot för att kunna härska och söndra EU-samarbetet inifrån. Ska vi klara av klimathotet både nationellt och globalt krävs det mer samarbete.

Men jag kommer tillbaka till detta: Nyligen hade ni klimatet inom citationstecken i er egen budget. Vi ser hur man i reservationen i Förvarsberedningen skriver att det bara är en liten, marginell ökning.

Det här är inga tillfälligheter, Jimmie Åkesson, utan det är vad dina politiker driver. Anser Jimmie Åkesson att det är rimligt att ni har två hållningar? Dels står du här och försöker försvara detta, dels kommer vi gång på gång på er med att ni skriver klimatförnekande resonemang.

(Applåder)

Anf. 55 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker ändå att det sista som Annie Löf citerade är ganska tydligt. Det finns ju ingen klimatförnekelse i detta. Tvärtom pekas där på att mänsklig aktivitet ligger bakom den klimatförändring som sker, i vilken utsträckning kan inte jag avgöra. Men det är inte viktigt för vilken politik vi ska driva.

Det är heller inte viktigt för huruvida vi ska fortsätta på den inslagna vägen och driva en ineffektiv politik med höjda bensinpriser, flygskatt och annat som försvårar för människor som bor på landsbygden i det här landet, utanför Stockholms tullar, eller om vi ska lägga om politiken så att vi kan driva en globalt sett effektiv klimatpolitik utan att den svenska landsbygden och glesbygden utarmas.

Det är detta som är skillnaden, fru talman, mellan mig, Annie Lööf och den övriga vänsterliberala alliansen här i Sveriges riksdag.
(Applåder)

Anf. 56 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson! Sverigedemokraterna såg till att Moderaternas och Kristdemokraternas budget för det här året gick igenom med dess stora effekter på hur det svenska samhället fungerar.

Den stora satsningen går till sänkt skatt för dem som tjänar mest. Många av de jämlikhetsreformer som Vänsterpartiet fick igenom under förra mandatperioden plockas bort, inte minst många reformer riktade mot barn.

En av de satsningar som vi hade fått igenom, som nu inte fullföljs, är två årliga miljarder för högre personaltäthet i äldreomsorgen. Denna satsning hade inneburit att fler hade arbetat på våra äldreboenden. Den hade inneburit att man hade fått mer tid för de äldre. Den hade inneburit att det blivit lättare att ställa om till att genomföra rätten till heltid. Det är svårt att göra när det är brist på personal, och det blir dåliga scheman.

Varför, Jimmie Åkesson, är det viktigt för Sverigedemokraterna att inte fortsätta den här satsningen på äldreomsorgen, på dem som behöver den och de som arbetar där?

Anf. 57 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Låt mig bara påminna, fru talman, Jonas Sjöstedt och övriga i Sveriges riksdag om att det trots allt var Jonas Sjöstedt som såg till att Stefan Löfven och Socialdemokraterna återinträdde i regeringsställning. Det är en regering som nu sänker skatten för de rikaste, med Jonas Sjöstedts goda minne, genom att avskaffa värnskatten, man inför marknadshyror och så vidare. Det är alltså en rätt rejäl sten som kastas i ett ganska stort glashus, om man uttrycker det så, fru talman.

Sedan vet ju Jonas Sjöstedt att det fungerar så att man inte kan välja ut enskilda saker i en budget. Jag hävdar att den budget som gick igenom här i höstas var avsevärt bättre än den budget som kom från regeringen, av olika skäl. Vi lade också fram en egen budget. I den fanns oerhörda satsningar på inte minst de äldre i vårt samhälle, som sänkta skatter för äldre, höjda garantipensioner och naturligtvis också satsningar i omsorgen.

Anf. 58 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson är sinnebilden av en slipad yrkespolitiker som vägrar att ta ansvar för egna handlingar. Det var ert knapptryckande när ni röstade för den här budgeten som innebar att de två extra miljarderna till äldreomsorgen, som så väl behövs för dem som arbetar där och för dem som behöver äldreomsorgen, försvann.

Det är Sverigedemokraternas omedelbara ansvar att det fungerar sämre på många äldreboenden i Sverige. Jimmie Åkesson har inget svar på det. Han säger: Vi lade fram en annan låtsasbudget som ingen brydde sig om, och sedan röstade vi för den här budgeten som blir verklighet. Det håller inte, Jimmie Åkesson.

Jag röstade för att ha kvar en bättre skatteprofil än den i er budget. Jag kommer att rösta emot värnskatten och emot all högerpolitik. Men Sverigedemokraterna är ansvariga för nedskärningar i den svenska äldreomsorgen. Ta det ansvaret!
(Applåder)

Anf. 59 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Utan att hetsa upp mig på samma sätt som Jonas Sjöstedt vill jag bara konstatera att Jonas Sjöstedt är ansvarig för att vi har en socialdemokratisk regering som tar bort värnskatten och inför marknadshyror.
(Applåder)

Anf. 60 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja prata med Jimmie Åkesson om kraften i ord och vad som är väl valda ord och inte.

I Svalöv har Jimmie Åkessons partikamrat nyligen blivit vald till kommunstyrelsens ordförande. Han heter Teddy Nilsson. Teddy har lite synpunkter på vad som är väl valda ord. Han tycker till exempel att det är väl valda ord att kalla Annie Lööf, som sitter här i kammaren, för landsförrädare. Teddy har också föreslagit att man ska förbjuda prideflaggan, eller exkluderingsflaggan som han tycker är ett mer väl valt ord. När Teddy får frågor om det som han har skrivit säger han: Det är skrivna ord. Det skadar väl ingen.

Min fråga till Jimmie Åkesson är då: Tycker du att Teddy Nilsson är en folkvald som använder sig av väl valda ord?

Anf. 61 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tror att alla politiker någon gång kan använda ord som man i efterhand ångrar. Jag tror att det gäller Per Bolund, och jag tror att det gäller nästan alla här om man har någon som helst självkritik. Och det gäller nog också Teddy Nilsson i Svalöv.

Jag är inte närmare insatt i allt vad han har sagt genom åren som politiker. Men det jag kan konstatera är att påståendet om att prideflaggan ska förbjudas inte är sant, utan det handlar om en diskussion om huruvida kommunen vid sin officiella flaggning ska använda till exempel prideflaggan eller andra politiska symboler. Det är det som han har varit motståndare till.

Jag tycker inte att det är en orimlig hållning. Det är fler kommuner i Sverige som har precis den hållningen. Jag tycker tvärtom att det är en ganska ansvarstagande hållning.

Sedan har jag inga problem med prideflaggan. Vem som helst får flagga med den om man vill det. Men det ska kanske inte vara politiska symboler vid kommunens officiella flaggning.
(Applåder)

Anf. 62 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det här greppet använder Jimmie Åkesson ofta, att alla gör väl fel ibland. Men det är helt uppenbart för alla som följer svensk politik att det är ett parti som sticker ut när det gäller att uttrycka sig vårdslöst, ibland rasistiskt, och ibland använda begrepp som skapar väldigt mycket

spänningar och slitningar i vårt samhälle, och det är Sverigedemokraterna. Det måste man också som partiledare ta ansvar för.

Jag vill också ställa en fråga, som också Annie Lööf tidigare gjorde, kring inställningen till klimatet.

Nyligen var det val till Folketinget i Danmark. För Jimmie Åkessons partikamrater i Dansk folkeparti på andra sidan sundet gick det ju inte så bra, trots att Jimmie Åkesson till och med skrev ett brev till de danska väljarna och uppmanade dem att ”stemme” på DF. Men det funkade tydligen inte.

Dansk folkepartis grundare Pia Kærsgaard hade i alla fall sin bild klar av resultatet. Det berodde på vad hon kallade för klimattokarna. Och Dansk folkepartis ledare valde i slutdebatten att påstå: Ju mer jag flyger, desto bättre för miljön.

Även där skulle jag vilja fråga Jimmie Åkesson: Är det här väl valda ord?

Anf. 63 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det blev en väldigt lång associationskedja här.

Vi kan först och främst konstatera att människors miljöengagemang ökar, åtminstone i Sverige och säkert också i Danmark. Det sa Per Bolund tidigare i sitt anförande här.

Vi kan också konstatera att stödet för Miljöpartiet minskar. Man kan ju undra vad det beror på. Kan det bero på att Miljöpartiets klimat- och miljöpolitik är verklighetsfrånvärd, att Miljöpartiets klimat- och miljöpolitik går ut över vanliga människor, att Miljöpartiet är ett parti för elitister i de större städerna som inte förstår vanliga människors villkor på landsbygd och i glesbygd? Man försvårar så mycket som möjligt för de människorna, för man förstår helt enkelt inte att det är precis det man gör. Kan det vara därför som det går så dåligt för Miljöpartiet?

Fru talman! Jag tror att det är därför som det går så dåligt för Miljöpartiet.

(Applåder)

Anf. 64 ANDRE VICE TALMANNEN:

Före nästa talare vill jag hälsa Armeniens talman med delegation välkomna till kammaren.

I would like to greet the President of the National Assembly of the Republic of Armenia, His Excellency Mr Ararat Mirzoyan, and his delegation and wish them a warm welcome to the Gallery and to the Swedish Parliament.

(Applåder)

Anf. 65 ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! I år är det 100 år sedan den allmänna rösträtten röstades igenom i Sverige. Det är 100 år sedan män och kvinnor fick samma möjlighet att påverka det svenska samhället – en stor förändring då, en självklarhet i dag för de allra flesta av oss men inte för alla.

Trots att vi skriver 2019 i kalendern är kvinnors rättigheter fortfarande inte lika självklara som männens. Den bristande jämställdheten är något vi måste fortsätta att jobba med, outtröttligt. Att vara en kraft för jämställdhet handlar nämligen om att kavla upp ärmarna och att i både ord och handling

arbeta för kvinnors rätt till självbestämmande, rätt till sin egen kropp och rätt till trygghet.

Den otrygghet som många kvinnor drabbas av i dag är förödande. Mer än var tredje ung kvinna utsattes för ett sexualbrott under det gångna året. Kvinnofridslinjen mottog i fjol över hundra samtal om dagen. Det är ett samtal varje kvart. När jag träffar kvinnojourer efterfrågas inte stora ord och mer teoretiserande utan konkret handling i form av pengar för att barn i utsatta familjer ska kunna få ett första sommarlov utan att se sin mamma bli misshandlad.

Med Centerpartiets medverkan i januariavtalet görs just detta. Vi sätter fokus på kvinnors trygghet. Nu satsas mer resurser på ökad trygghet och jämställdhet i hela landet. I vårbudgeten får landets kvinno- och tjejjourer tillskott på 40 miljoner kronor. Det är en halvtidstjänst ytterligare för varje kvinnojour varje år.

Det viktiga arbetet mot hedersrelaterat våld förstärks med ytterligare 45 miljoner. Vi satsar också 45 miljoner kronor ytterligare på att bekämpa våld i nära relationer, för att öka skyddet och stödet till våldsutsatta barn och kvinnor och för att sprida kunskap genom Nationellt centrum för kvinnofrid. Det här är pengar som gör skillnad, som bidrar till att skapa trygghet för kvinnor och som gör att Sverige kan bli mer jämställt.

(Applåder)

Anf. 66 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Annie Lööf nämner ofta landsbygden och landsbygdens villkor i sina tal och i olika debatter. Det är bra.

I går googlade jag lite snabbt på sökorden ”Annie Lööf” och ”bensinskatt” och fick fram några uttalanden. I sitt sommartal den 6 augusti 2014 sa Annie Lööf: Om Socialdemokraterna vinner valet kommer skatterna på bensin, turism och transport att chockhöjas. I Dagens industri i juli 2016 sa hon: Ingen höjd skatt på bensin.

Fru talman! Nu medverkar Annie Lööf och Centerpartiet till att den vänsterliberala alliansen i Sveriges riksdag höjer bensinskatten så att bensinpriset hamnar på aldrig tidigare skådade nivåer. Är Annie Lööf nöjd med det?

Anf. 67 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det stämmer inte. Den budget som gäller i år är Moderaternas och Kristdemokraternas budget, som vann gehör i december när Sverigedemokraterna stödde den. Det innebär att bensinskatten räknas upp i två olika index, ett index som fortfarande gäller och ett index som pausades. Den skattehöjning på bensin och diesel som görs i år är alltså ett resultat av den budget som Sverigedemokraterna röstade igenom i december.

I den vårbudget som Centerpartiet stödde och röstade ja till finns inga ytterligare skattehöjningar. Det är alltså Jimmie Åkessons egna skattehöjningar som nu debatteras runt om i landet.

För Centerpartiet är det viktigt att se till att landsbygdens befolkning inte ska få bära extra bördor för att olika former av klimat- och miljöskatter höjs. Vi kommer att vara landsbygdens röst. Vi tycker att det är viktigt att sänka skatten på jobb och företag, inte minst på landsbygden. Det är därför vår vårbudget innehåller sådana skattesänkningar.

Anf. 68 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Annie Lööf är ledare för Centerpartiet, och Centerpartiet ingår i den vänsterliberala allians i Sveriges riksdag som ligger till grund för den socialdemokratiska regeringen. Denna regering har tydligt aviserat att man avser att återinföra den så kallade överindexeringen på bensinpriset.

Ska jag tolka det Annie Lööf säger som att hon inte kommer att släppa igenom en sådan budget? Är det så jag ska tolka det Annie Lööf säger här? (Applåder)

Anf. 69 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det är ingen hemlighet att Centerpartiet är motståndare till en överindexering. Det har vi varit i många år.

Men åter till fakta, och det som är intressant är handling. Den bensin-skattehöjning som skett automatiskt under detta år har inget med vår vår-budget att göra, utan den går tillbaka till den M-KD-budget som Sverigedemokraterna röstade igenom i december. Den innehåller den normala indexering som har gällt i decennier i Sverige. Man pausade överindexeringen, men den normala indexeringen ligger fast. Det är handling, också från Sverigedemokraternas ledamöter i kammaren.

Centerpartiet har inte medverkat till ytterligare höjningar av bensin- och dieselskatten under detta år. (Applåder)

Anf. 70 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman och Annie Lööf! Centerpartiet sitter med i fler lokala styren i Sverige än något annat parti. Centerpartister runt om i Sverige ger nu besked om hur budgeten ser ut för framtiden, och det är nedskärningar. Det är nedskärningar i förskolan, skolan och äldreomsorgen.

Centerpartistiska kommuner som Mora, Kristinehamn, Kungälv och Tjörn gör ordentliga neddragningar på framför allt skolområdet. Det innebär mindre stöd till elever som behöver särskilt stöd, och det innebär större klasser.

Detta är en direkt effekt av den ekonomiska politiken på riksplanet eftersom Centerpartiet låter budgetens skattesänkningar bli kvar och inte skjuter till de pengar till välfärden som välfärden behöver.

Vad är Annie Lööfs besked till de förskollärare och lärare som nu får sämre arbetssituation på grund av Centerpartiets politik i riksdagen?

Anf. 71 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det stämmer att Centerpartiet är med och styr i 19 av 21 regioner och i 7 av 10 kommuner. Det är ett ansvar som vi bär för att stärka och trygga välfärden i hela landet. Vi har dock inte röstat igenom någon statsbudget än, utan en sådan statsbudget förhandlas nu och kommer att presenteras i kammaren under hösten.

Den ekonomiska politik som har gällt de senaste fyra åren är Vänsterpartiets ekonomiska politik. De är påverkan av den vi nu ser runt om i kommuner och regioner.

Ska vi stärka välfärden och få mer resurser till välfärden handlar det om att få mer skatteintäkter. Då måste vi få fler företag som vågar anställa och fler människor som är i jobb och betalar in skatt. Pengar trillar ju inte ned från himlen utan måste betalas in av människor som jobbar och driver företag. Det är bara så vi kan se till att välfärden får resurser utöver de generella stöd till kommuner och landsting som vi kommer att tillföra kommande år.

Anf. 72 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Annie Lööf vill inte ta ansvar för den mycket hårdhänta nedskärningspolitik som partiet bedriver på såväl nationell som lokal nivå. Ni har lagt fram en vårändringsbudget. Ni skulle ha kunnat justera lig-gande budget, men ni valde att inte göra det. Ni har ansvar för hur budgeten sköts nu.

Nästa steg är att ni vill ta bort värnskatten för dem som tjänar absolut mest. Framför allt män i storstäder är vinnare på den ekonomiska politiken. Notan sänds till Sveriges regioner och kommuner. De höjer skatten, och dessa skattehöjningar drabbar låginkomsttagare hårdare eftersom det inte finns någon progressivitet. Kommunerna gör dramatiska neddragningar på välfärdsområdena.

Det går inte att komma undan att Centerpartiet är ansvarigt för detta i dag och för vad som händer nästa år, och ni sätter skattesänkningar för rika män i storstäder före förskola, skola och äldreomsorg.

(Applåder)

Anf. 73 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det är helt korrekt att Centerpartiet får ta ansvar nu och kommande år, inte minst för att Vänsterpartiets ansvarslösa ekonomiska politik har gällt i Sverige de senaste åren.

Hur lagas revorna i äldreomsorgen av gratis busskort på sommaren till unga? Hur fick människor i behov av andningshjälp och sondmatning mer resurser av att Vänsterpartiet satt på händerna under förra mandatperioden då man hade ett budgetsamarbete och reglerna försämrades?

I vårbudgeten som vi lade fram tog vi ansvar. Vi tillförde resurser till just LSS, och vi såg till att skolan fick mer resurser. Vi kommer att fortsätta att se till att få fler människor i arbete och sänka skatterna så att det möj-liggörs. Vi kommer också att investera i generella stöd till kommunerna så att inte minst de små glesbygdskommunerna stärks – alltså de kommuner som inte hade möjlighet att söka alla de riktade statsstöd som Jonas Sjö-stedt lekte med under förra mandatperioden.

(Applåder)

Anf. 74 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Av de 73 punkter som ligger till grund för regeringssam-arbetet är det bara 2 som berör äldreomsorgen. Det enda som sägs om de anställda är att de ska få avgiftsfria arbetskläder. Det är bra men i vårt tycke lite magert.

Kristdemokraterna föreslår en pott på 2 miljarder som ska göra tillva-ron enklare för äldreomsorgens anställda. De här yrkena är oftast tunga och alltid lågbetalda, och sjukskrivningstalen är skyhöga bland de kvinnor som arbetar där – det är verkligen absolut flest kvinnor som arbetar där.

Vi vill därför stödja kommuner som minskar antalet delade turer, sänker personalomsättningen, gör de anställda mer nöjda och delaktiga och de äldre tryggare.

Min fråga till Annie Lööf lyder: Vart tog omsorgen om omsorgspersonalen vägen i januaripartiernas avtal?

Anf. 75 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Den finns där. Många av punkterna handlar just om att vi kastar Ilmar Reepalus utredning i papperskorgen och gör det möjligt att fortsatt bedriva fristående alternativ. Genom att Centerpartiet gick in och tog ansvar bibehåller vi valfriheten och utvecklar den. Det innebär att alla de undersköterskor, vårdbiträden och sjuksköterskor som arbetar inom den privata äldreomsorgen runt om i landet får möjlighet att ha kvar jobbet och bedriva en väldigt viktig och bra verksamhet.

Sedan kommer vi också att minska på de riktade statsbidragen. När jag lyssnar på mina kommunföreträdare får jag veta att de små glesbygdskommunerna inte har möjlighet att söka dessa pengar, utan de går till de större städerna i stället. Vi gör om de riktade statsstöden till att i stället bli generella statsstöd till kommuner och regioner så att de kan investera i välfärden och i omsorgen. Vi tycker att det är viktigt, för då kommer pengarna även mindre glesbygdskommuner till del.

(Applåder)

Anf. 76 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Flera av de delar som Annie Lööf lyfter upp här är väldigt bra, inte minst värnandet av viljan och kraften från de privata aktörerna. För det ska Centerpartiet ha en stor eloge. Men jag hör ändå inga konkreta förslag som skulle kunna förbättra situationen för personalen i äldreomsorgen. Vi vet att riktade statsbidrag många gånger används till helt andra satsningar. Därför måste man styra konkret.

Jag vill passa på att också lyfta frågan om äldreboendebristen. Man beräknar att det 2026 kommer att saknas 32 000 äldreboendeplatser. Vårt förslag är att stödja kommuner som bygger tillräckligt med äldreboenden och att utdela viten till kommuner som prioriterar annat. Läget är så allvarligt att vi verkligen måste säkerställa att kommunerna prioriterar äldre framför sådant som är roligt. Därför undrar jag fortfarande: Vad är Centerpartiets plan? Kan Annie Lööf nämna *en* reform som finns för att möta äldreboendebristen?

(Applåder)

Anf. 77 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Ja, alla de miljarder som vi kommer att investera under de kommande åren i form av just generella stöd till kommuner och till lands-ting. När jag talar med alla mina kommunalråd, och de är många runt om i landet, är de väldigt tydliga med att de inte vill se små, riktade stöd, för de har inte möjlighet att söka dessa och blir därför utan pengar. De säger: Använd i stället pengarna i de riktade stöden till att ge oss generella stöd! Det gör det möjligt även för de mindre kommunerna att vara med och stärka upp äldreomsorgen, förskolan, skolan eller vad man nu behöver satsa på.

Det behövs alltså mindre riktat och mer generellt så att man verkligen kan se till att skapa en trygg välfärd i hela landet.
(Applåder)

Prot. 2018/19:103
12 juni

Partiledardebatt

Anf. 78 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! ”Då kan jag ju lika gärna sluta sopsortera.” Citatet kommer från Anita Gullbert som har ett litet hus utanför Lysekil alldeles nära Preems raffinaderi. Hon kommer att märka alldeles utanför sin dörr om Preem får tillstånd att bygga ut verksamheten nästan till det dubbla och därmed också öka sina utsläpp av växthusgaser nästan till det dubbla och bli Sveriges i särklass största utsläppare av de gaser som förstör jordens klimat.

Det här, precis det här, visar regeringens dilemma i klimatfrågan. Det finns en folklig rörelse, som Per Bolund helt riktigt har påpekat. Folk flyger mindre, väljer annan kost och sätter upp solpaneler på taket. Det är utmärkt. Men hur kommer de människorna att reagera om man samtidigt ger tillstånd till Preems raffinaderi att näst intill fördubbla sina utsläpp? De kanske slutar sopsortera. De kanske inser att det inte hjälper om de stora får fortsätta att förstöra klimatet.

Det finns fler absoluta knäckfrågor för trovärdigheten i regeringens klimatpolitik. Kommer man att göra allvar av planerna att bygga ut Arlanda till dubbel kapacitet? Det går inte. Det går inte att förena med en trovärdig klimatpolitik. Kommer man att fullfölja planerna att börja bygga en LNG-terminal i Göteborg och bygga fast oss i fossilbränslena? Det funkar inte heller. Kommer man att lägga infrastrukturpengar som behövs till järnvägen på att bygga en ny, stor motorväg söder om Stockholm, alltså Tvärförbindelse Södertörn?

Regeringens trovärdighet avgörs av klimatpolitiken. Vill man på allvar få människor att fortsätta sätta upp solpanelerna och välja rätt måste man också göra rätt i de stora besluten. Där förväntar jag mig en tydlig skärpning av regeringens politik. Klimatpolitiken måste hänga ihop – från det lilla till det stora.

Anf. 79 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! En av politikens viktigaste uppgifter är att ge möjlighet för fler utrikesfödda, särskilt kvinnor, att komma in på arbetsmarknaden. Ett centerförslag som blivit verklighet är RUT-avdraget. I dag är fyra av tio RUT-företagare utrikesfödda. Hälften av dem som driver företagen är kvinnor. Jobb som tidigare har varit svarta, otrygga och utan försäkringar och pensionspoäng har blivit vita.

I förra veckan tillsattes en utredning som ska lämna förslag på hur en framgångsrik reform kan bli ännu bättre genom att utvidga avdraget till fler tjänster och höja taket ytterligare. Det kommer att leda till att fler, ofta kvinnor som är utlandsfödda, kan få ett jobb att gå till. Sjöstedt vill någonting annat. Hans politik gör att kvinnor som driver företag får stänga igen och att kvinnor som jobbar i de företagen blir arbetslösa.

Mina frågor till Jonas Sjöstedt är därför: Vad har Vänsterpartiet egentligen emot kvinnor som driver företag och jobbar? Varför vill Vänsterpartiet avskaffa den RUT-reform som har varit så framgångsrik i att skapa jobb till nyanlända?

Anf. 80 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag ska gärna svara på Annie Lööfs frågor.

Om man använder motsvarande resurser till att bygga ut till exempel äldreomsorg, hemtjänst och städning i skolor kommer fler och tryggare arbeten att skapas. Det är alltså en bättre reform för att skapa fler arbetstillfällen. Arbetstillfällena kommer dessutom att fördela sig på ett mer rättvist sätt, därför att inte minst ett höjt tak eller RUT-bidrag för vaktbolag, som nu föreslås, är någonting som med precision går till samhällets absolut mest välbärgade i storstäderna. Så ser Centerpartiets politik ut nu för tiden.

Vi har alltså en politik som både skapar fler arbeten – tryggare arbeten – och innebär en mer rättvis fördelningspolitik än att ensidigt satsa på att subventionera rika människors konsumtion som de har råd att betala själva.

Anf. 81 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! En socialist förnekar sig aldrig. Man ska lägga ned fungerande privata företag och bygga ut den offentliga sektorn. Den största skillnaden på arbetsmarknaden går inte mellan dem som har hög eller låg lön, som det brukar låta, utan den går mellan dem som har ett jobb och dem som inte har det.

Vänsterpartiets politik leder till att fler får leva på bidrag. Centerpartiets politik leder till att fler faktiskt får vara med och bidra genom att ha ett jobb att gå till.

RUT-företagen har skapat mängder av jobb till personer utan längre utbildning – ofta utlandsfödda kvinnor. Den nya breddningen av RUT är därför bra, för den möjliggör att arbeten för dem som i dag är arbetslösa skapas på fler områden. Det möjliggör också att vi kan få in mer resurser till vår gemensamma välfärd. Men Vänsterpartiet är fortsatt av ideologiska skäl emot RUT-avdraget. Det är faktiskt helt obegripligt.

Vad i RUT-avdraget finner Sjöstedt så provocerande att han vill göra dessa kvinnor arbetslösa?

Anf. 82 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Annie Lööf har sakligt sett fel. När Vänsterpartiet var med och styrde ökade sysselsättningen, arbetslösheten föll och vi hade rekordår vad gäller statsfinanserna. Så ser Vänsterpartiets ekonomiska politik ut. Nu är det däremot brist på pengar eftersom man gör ofinansierade skattesänkningar för de rika.

Vad ska man då göra i en tid av ekonomisk knapphet? Ska man se till att det blir rimliga arbetsvillkor i förskolor och på äldreboenden? Ska man se till att de som utför livsviktiga uppdrag i sjukvården får mer resurser? Eller ska vi höja ett tak så att den som redan har städning i hemmet kan ha lite mer städning? Ska vi införa stöd för vaktbolag som kan gå runt de rikas villor samtidigt som fritidsgårdarna läggs ned i de fattigas förorter?

Där skiljer vi oss. Jag är socialist. Annie Lööf är marknadsliberal, som jag ser det. Jag tror på en politik som fördelar rättvist och stöder människor var de än bor i Sverige, inte bara i Sveriges rikaste stadsdelar.

(Applåder)

Anf. 83 EBBA BUSCH THOR (KD):

Fru talman! Nu har alla partiledare hunnit tala. Tyvärr hörde jag ingen annan koppla något helhetsgrepp om sjukvården. Därför vill jag återvända till något av det jag sa i mitt första anförande.

Sjukvård hör alltså till det mest grundläggande av samhällsservice som vi har. När den inte fungerar eller inte ges i tid är det en grundläggande del av välfärden som brister.

Vi kristdemokrater misstror inte för en sekund att kompetensen finns inom den svenska vården. Tvärtom vet vi att den är hög. Vi misstror inte heller avsikten hos våra politiska meningsmotståndare i denna kammare. Ingen av oss tror att vårdens problem beror på politisk illvilja.

Men det finns brister – brister i hur vården organiseras och brister i politiskt ledarskap som skapar en ovilja att utmana gamla mönster. Det finns brister i kompetens och analys när det gäller att slå fast vilka problemen faktiskt är.

Även om sjukvården är dyr och måste få vara dyr lider svensk sjukvård av problem som inte i första hand beror på pengar utan på politik. Här kommer värderingarna in.

Kristdemokraternas värderingar förbjuder oss att blunda för vårdens problem och det lidande de orsakar. Sjukvårdssköer är ingen naturlag. Mängder av länder klarar av att leverera sjukvård när den behövs. Tyskland klarar det, liksom Frankrike, Nederländerna, Schweiz och Belgien. Hur kan man leda landet och stå i denna kammare och acceptera att andra länder är så mycket bättre än vi när det gäller det allra mest grundläggande i välfärden?

Fru talman! I dag hoppas jag på en verklig debatt om sjukvården, helst redan nu när jag ska grillas av mina kollegor här inne.
(Applåder)

Anf. 84 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Vi ska inte grilla, men det finns en del för Ebba Busch Thor att förklara. En sak som Kristdemokraterna har att förklara är sin inställning till aborträtten och kvinnors rätt till sin egen kropp.

När medierna inför valet till Europaparlamentet granskade hur partiets vice ordförande hade röstat i just det parlamentet när det handlade om att stå upp för aborträtten stod partiet helt svarslost. Vice ordföranden själv ville inte svara på frågor, toppkandidaten blev upprörd, och Ebba Busch Thor ifrågasatte mediernas oberoende.

Samtidigt argumenterar Ebba Busch Thor själv för att barnmorskor i Sverige ska få vägra att utföra aborter. Då vill jag fråga vilka andra arbetsuppgifter, regler och lagar som Ebba Busch Thor anser att man kan avstå från av religiösa skäl.

Anf. 85 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Menar statsministern på allvar att han inte har hört vårt svar på de här frågorna? Så ovärdigt!

Vi står bakom svensk abortlagstiftning och har gjort det i 30 år. Vi har inga förslag om att ändra den över huvud taget, men vi tycker inte att detta är en fråga som EU ska besluta om. Vi är inte beredda att förhandla bort den svenska aborträtten med länder som Malta eller Polen, till exempel.

Samvetsfrihet är inget kristdemokratiskt påhitt. Det ingår i Europakonventionens artikel 9 och i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, artikel 18. Det handlar om alla möjliga yrkesgrupper, till exempel journalister. En journalist får ”inte åläggas uppdrag som är förödmjukande eller står i strid med hans eller hennes övertygelse”. Detta är inte något som vi har beslutat om i Sveriges riksdag, utan det regleras i journalisternas kollektivavtal.

Frågan om samvetsfrihet kräver ingen lagändring. Den går att lösa, kan lösas och ska lösas på arbetsplatserna, om det ens uppstår några problem över huvud taget.

Anf. 86 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Det är inte konstigt att det blir tvetydigt för Kristdemokraterna. Man kan inte å ena sidan säga att man står upp för aborträtten och sedan rösta tvärtemot i parlamentet 22 gånger. Det är inget misstag: 22 gånger röstade man emot! Man röstade emot en resolution om att en tioårig flicka som blivit våldtagen borde ha rätt till abort. Den röstade Kristdemokraterna emot. Det är ovärdigt!

Sedan är det konstigt att tycka att barnmorskor ska få vägra att utföra aborter. Om syftet inte är att ifrågasätta rätten till abort utan något annat uppstår ju ytterst frågan: Var går gränsen? Ska då vårdpersonalen också få vägra blodtransfusioner eller vaccinationer? Ska poliser få vägra ingripa mot barnaga om de tycker att det är rätt? Ska lärare kunna vägra att undervisa om evolutionen? Var går gränsen, Ebba Busch Thor?

Anf. 87 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Det gör mig på allvar väldigt beklämd att höra en statsminister för ett land som Sverige ha så dålig koll på de deklarerationer om mänskliga rättigheter som Sverige står bakom. Samvetsfrihet handlar inte om något av det som statsministern här tog upp. Det är tydligt stipulerat. Det är inte någonting som vi har hittat på.

Återigen: Socialdemokraterna ägnade en valrörelse åt att varna för populism och osanningar. Finns det inte någonstans en gnagande misstanke om att Socialdemokraterna själva är på väg att bli en del av problemet när Stefan Löfven som statsminister låtsas som om han inte förstår skillnaden när det gäller var beslut ska fattas?

Vi har röstat för fördomandet av våldtäkter mot tioåriga flickor i Paraguay. Jag tycker att hon borde ha haft möjlighet att göra abort om hon hade önskat. Det var så vi röstade – så, och inte på något annat sätt. Det vet statsministern mycket väl om.

(Applåder)

Anf. 88 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Även jag vill lyfta frågan om kvinnors rätt till självbestämmande och rätt till sin egen kropp.

De senaste veckorna har det ju satts en del frågetecken kring KD:s inställning till just kvinnans rätt till sin egen kropp. Jag skulle därför vilja be Ebba Busch Thor att förtydliga KD:s inställning.

I en intervju för någon vecka sedan sa KD:s vice partiledare, Lars Adaktusson, att han vill ”öppna upp för diskussion när gränserna går ihop för de sena aborterna”. KD vill också, som bekant, att barnmorskor ska ha rätt att vägra utföra aborter men fortsatt behålla sina jobb.

Att införa en rätt för vårdpersonal att vårdvägra, det vill säga att neka kvinnor vård som de enligt lagen har rätt till, används i flera länder som ett sätt att bakvägen inskränka just aborträtten. Jag vill därför fråga Ebba Busch Thor: Vad vill Kristdemokraterna att diskussionen om gränserna för de sena aborterna ska leda fram till? Och hur kan en rätt för vårdpersonal att vägra ge kvinnor den vård de enligt lag har rätt till att stå bakom svensk abortlagstiftning?

Anf. 89 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Jag tror inte att någon har missat att många i vårdpersonalen har larmat om en situation där aborter har tillåtits gå in i de veckogränser då vi faktiskt inte tillåter abort i Sverige.

Bara för några år sedan tillät vi aborter i vecka 26. I dag är vi själaglada när ett litet liv som föds för tidigt i vecka 26 faktiskt lyckas överleva. Det är därför vi har en abortlagstiftning som bygger på att professionen gör bedömningar om när man behöver säkerställa att det inte sker en överlappning när det gäller tiden då vi tillåter och ska tillåta abort i Sverige och tiden för när vi kan rädda liv. Det är så den svenska abortlagstiftningen ser ut. Det är den grundprincipen som vi vill värna, det vill säga principen om livsduglighet. Den står vi bakom.

Vi har inga förslag om att ändra svensk abortlagstiftning. Vi har stått bakom den i 30 år. Det är glasklart.

Anf. 90 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Ebba Busch Thor beskrev här hur den svenska lagen är konstruerad: Gränsen flyttas upp om medicinska framsteg görs. Därför framstår Kristdemokraternas diskussion som märklig, och man undrar vad de debattartiklar som Lars Adaktusson, Ebba Busch Thor och andra har skrivit egentligen har för syften. Vi ser ju vad den svenska lagstiftningen handlar om.

Låt mig återgå till frågan om samvetsfrihet. I dagsläget får vårdpersonal i många europeiska länder neka patienter vård med hänvisning till sin egen moraliska övertygelse. I exempelvis Italien vägrar 70 procent av gynekologerna att utföra abort. En sådan rättighet begränsar kvinnans rätt till abort, som är lagstadgad här i Sverige. Kvinnor bemöts därmed inte med respekt och värdighet. Detta riskerar att skapa en oro hos många av de kvinnor som redan befinner sig i en svår, känslomässig situation inför mötet med barnmorskan.

Jag vill därför återigen fråga: Hur är det att stå bakom svensk abortlagstiftning när man samtidigt driver frågan om rätt för barnmorskor att vägra utföra aborter?

Anf. 91 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Jag tror att Annie Löof i grunden egentligen förstod svaret på hennes förra fråga. I den andra delen kommer jag tillbaka till samma sak. Vi har inga förslag om att ändra någon lagstiftning i Sverige. Detta

måste dock kunna lösas på arbetsplatsen, precis på samma sätt som skett vad gäller lösningen om samvetsfrihet för journalister.

Vi kommer under inga omständigheter att medverka till en utveckling där kvinnor som själva vill avsluta sin graviditet ska skuldbeläggas för det. Vi har haft nog av det i Sverige. Det gäller både kvinnor som har blivit skuldbelagda för att de trots en svår ekonomisk eller social situation har velat fullfölja en graviditet och kvinnor som har skuldbelagts för att de inte velat fullfölja en graviditet.

Detta är vår hållning, och det är det här vi värnar och kommer att fortsätta värna. Vi är inte emot en fri journalistik bara för att vi är för att journalistkåren ska kunna teckna samvetsfrihetsavtal, som de redan i dag har i sina kollektivavtal. Samma sak bör gälla för barnmorskor.

(Applåder)

Anf. 92 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman och Ebba Busch Thor! Den internationella rörelse som vill begränsa kvinnors rätt att bestämma över sina kroppar och minska rätten till abort har delvis bytt strategi de senaste åren. I dag skjuter man fram vårdvägran. Det som på kristdemokratiska kallas ”samvetsfrihet” är vad som ska gälla. Vårdpersonal ska inte behöva utföra normala arbetsuppgifter, till exempel utföra en abort enligt gällande lagstiftning. Det är så taktiken ser ut för att upprätthålla motståndet mot abort.

Jag har här med mig en av Kristdemokraternas motioner från förra året, som handlar om att man ska kunna vägra i Sverige. Man har inte rakt nog att säga att det ska ske genom riksdagsbeslut. I stället skjuter man över detta till regionerna som ska avgöra om personal ska få vägra eller inte. I grunden handlar det dock om aborträtten.

Jag har en enkel och mycket rak fråga till Ebba Busch Thor. Anser Ebba Busch Thor att svenska barnmorskor ska kunna vägra utföra aborter?

Anf. 93 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att vi behandlar frågan med den värdighet den förtjänar. Jonas Sjöstedt vet att vi står bakom svensk aborträtt. Jonas Sjöstedt vet att jag anser att det inte finns någon annan hållbar ordning än att kvinnan själv ska få avgöra om hon vill fullfölja eller avsluta en graviditet. Vi måste ha en sjukvård som är riggad på detta sätt.

Du talar här som att detta skulle vara ett kristdemokratiskt påhitt, att vi skulle ha hittat på ett nyord. Som svar på den ganska infantila fråga jag fick ställer jag en motfråga: Står Vänsterpartiet inte längre bakom artikel 18 i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, som talar om samvetsfrihet och som gäller alla yrkesgrupper? Står Vänsterpartiet inte längre bakom Europakonventionens artikel 9?

Anf. 94 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag ställde en rak fråga som berör kärnan i det vi diskuterar. Min fråga var om svensk vårdpersonal ska kunna vägra utföra aborter. Det skulle i praktiken vara ett steg mot att kunna begränsa möjligheterna att få abort i Sverige.

Denna fråga vill Ebba Busch Thor inte svara på. Jag tycker att Ebba Busch Thor är skyldig väljarna det svaret: Ja, hon vill att man ska kunna vägra utföra denna arbetsuppgift. Eller: Nej, svensk aborträtt ska inte inskränkas, inte ens på detta vis.

Själva avsaknaden av svar tycker jag är djupt bekymmersam. Kristdemokraterna försöker säga två saker samtidigt. Man vill både föra en politik som kan begränsa aborträtten och sedan vill man i den offentliga debatten inte stå för det. Detta måste ni klara ut, Ebba Busch Thor.

Mitt svar är kristallklart: Nej, jag är inte beredd att på något sätt begränsa aborträtten i Sverige. Jag står bakom nuvarande lagstiftning.

Anf. 95 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Mitt svar är detsamma. Jag är inte beredd att på något vis inskränka aborträtten i Sverige. Jag står bakom den nuvarande abortlagstiftningen och kommer att göra allt jag kan för att säkerställa att den upprätthålls. Det är glasklart.

(Applåder)

Anf. 96 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag försöker ofta tänka positivt och se bra saker där det ibland är svårt att hitta några. Jag har hittat en bra sak med den budget som Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna enades om i riksdagen. Det är att det blev väldigt tydligt för väljarna vilka enorma skillnader som finns i svensk politik.

Tydligast av allt är det inom miljö- och klimatpolitiken. En konsekvens av den budget som Kristdemokraterna drev igenom är att man har skurit bort stora delar av det som FN:s generalsekreterare och som världens miljörelser har sagt är världens bästa klimatpolitik. För Miljöpartiet är miljö något man satsar på. För Kristdemokraterna tycks det vara något man sparar pengar på.

Nu har vi dock lyckats ändra detta. Vi har kunnat ställa in miljöslakten. Flygskatten blir kvar. Mer natur kommer att skyddas. Stödet till laddstolpar blir kvar.

Det har nu uppstått en stor klimatdebatt i samhället. Min fråga till Ebba Busch Thor är: Skulle Kristdemokraterna göra om samma sak igen? Skulle ni rösta igenom en budget som finansieras med hjälp av neddragna miljö-satsningar?

Anf. 97 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Självklart skulle jag än en gång vara med och rösta för satsningar som innebär att vi i första hand minskar utsläppen, och inte bara stoltserar med hur mycket pengar vi lägger på olika delar. Faktum är att vi gjorde den näst största budgetsatsningen på miljö- och klimatfrågor i Sveriges historia, trots att vi tog bort flera av Miljöpartiets så kallade gottepåsar. De såg visserligen snygga ut men hade väldigt liten effekt på att minska utsläppen. Tvärtom innebär de att vi under de rödgröna tid vid makten till del fick en ökning av utsläppen.

Vi gjorde ytterligare satsningar på miljöforskning, på att rena vatten, på att förbättra situationen för haven och på att öka klimatbiståndet, på punkt efter punkt. Vi ska göra insatser för klimatet som gör skillnad, inte sådant som ser bra ut eller låter bra. Det är skillnaden mellan våra två partier.

Anf. 98 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att väljarna är kloka nog att se om det handlar om en nedskärning eller inte. Jämför man budgetalternativen blir det tydligt att det är mindre pengar till miljö- och klimatsatsningar i den budget som Kristdemokraterna och Moderaterna med stöd av Sverigedemokraterna drev igenom i Sveriges riksdag.

Jag tycker inte att vi ska försöka förvilla i debatten. Vi ska inte mörka vad vi egentligen genomför. Man kan tala om effektivitet hur mycket man vill. Er budget var dock inte en budget som gav mer effektivitet; det var en budget som gav mindre miljöpolitik. Det ska man stå upp för och tala om för väljarna.

Budgeten kommer att leda till ökade utsläpp. Vi vet att de satsningar som vi gör får en klimateffekt. De leder till att vi kan ställa om Sverige till fossilfrihet. Mindre pengar i budgeten, vilket tyvärr nu har blivit fallet, kommer att göra att resan blir svårare.

Jag är glad över att vi har lyckats rätta till en hel del av de misstag som gjordes i den budget som Kristdemokraterna hade tillsammans med Moderaterna och Sverigedemokraterna. Jag tycker dock att vi borde ha högre ambitioner, och i det borde också Kristdemokraterna finnas.

Anf. 99 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Per Bolund bör vara noggrann med sina ord. Det var Kristdemokraternas och Moderaternas budget. Den fick stöd av Sverigedemokraterna, men vi lade inte fram den gemensamt.

Låt mig dra en parallell till sjukvården, eftersom ingen tycks vara intresserad av att tala om de 83 000 patienter som inte har fått vård i tid. Göran Persson hällde miljarder över svensk sjukvård. Ändå skenade vårdköerna. Sedan kom Göran Hägglund med en kömiljard, och han kapade vårdköerna direkt. Nu har man åter öst pengar över sjukvården, och man har lyckats med bedriften att fördubbla sjukvårdsköerna. Vi vet att de kommer att skena i sommar igen.

Samma saker gäller för miljö- och klimatfrågorna. Man måste göra rätt insatser. Ni har blivit kritiserade på punkt efter punkt av Konjunkturinstitutet och många andra för att ni gjort ineffektiva satsningar. Jag vill säkerställa att vi får ned utsläppen på riktigt. Då behöver vi inga symbolåtgärder, utan då behöver vi reella reformer.

(Applåder)

Anf. 100 JAN BJÖRKLUND (L):

Fru talman! I mitt sista inlägg från denna talarstol som partiledare vill jag framför allt vända mig till mina partiledarkollegor och tacka för det samarbete som vi har och har haft.

Det ligger mycket i ordet ”samarbete”. När vi debatterar med varandra är det ingen som riktigt upplever att vi samarbetar, men det är en form av samarbete, måste man säga. Många gånger har jag mött personer, tv-tittare och andra, som frågar: Kan ni umgås naturligt vid sidan av debatterna, eller har ni alltid replikskifte med varandra? Så är det inte, utan vi har ett kollegialt förhållningssätt partiledare emellan. Vi kan vid sidan av debatter umgås och fråga hur det var i helgen och allt vad det nu är. Allt det där är viktigt. Vi möts i många andra sammanhang. När viktiga beslut ska fattas hör vi av varandra och pratar med varandra. Det är på det sättet det ska fungera.

Kontakterna man får är väldigt värdefulla i många sammanhang. Debatterna blir mer avslappnade än vad de annars skulle vara, och de gånger då den svenska staten verkligen måste fatta allvarliga och svåra beslut finns det dessutom en tilltro och en tillit mellan de personer som ska fatta besluten. Det är viktigt, tror jag.

Jag vill verkligen tacka er. Det dröjer ett tag innan ni andra kommer upp i 39 partiledardebatter i riksdagen. Ni får själva räkna ut när det är. För en del dröjer det ett tag. Ett mycket stort tack till er!

Jag vill också passa på att vända mig till era företrädare som partiledare i respektive parti. Jag vill skicka med ett stort tack för det samarbete vi har haft i partiledarkretsen under den här tiden.
(Applåder)

Anf. 101 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Jag vill naturligtvis i Jan Björklunds sista partiledardebatt här i riksdagen framföra ett varmt tack för det samarbete som Jan Björklund själv pratade om. Jag kan vidimera och bekräfta det som sas. Det är viktigt för allmänheten att förstå att det finns ett samarbete här.

Vi har väl inte alltid varit överens i debatterna, och replikskiftena har ibland varit hårda. Men jag kan säga att Jan Björklund ofta får mig att le på ett sätt som jag inte tror att någon annan kollega klarar av. Det har varit sniglar. Det har varit utomjordingar. Det har varit dittelidutt. Jag tror att jag talar för hela kammaren när jag säger att vi riskerar att få något tråkigare debatter utan Jan Björklund.

Men det är naturligtvis mycket mer – Jan Björklund lämnar efter sig ett betydligt större politiskt arv än debattrepliker. Han har alltid haft mod att stå upp för sina egna och Liberalernas åsikter, också när det har varit obekvämt. Du har ett engagemang, Jan Björklund, inte minst för den svenska skolan och för kampen mot hedersförtryck och mot den nazistiska ideologi som din mamma flydde från under andra världskriget.

Nu får du mer tid med din älskade familj. Du får också mer tid för Försvarsmakten, har jag förstått. För att detta ska kunna möjliggöras vill jag överrätta ett vildmarkspaket till stöd. Vi hoppas att det blir mycket solsken och fint väder. Men ibland är det ju så att det regnar underifrån. Man ska göra upp eld med blöt ved. Tältet blåser. Myrorna kommer in i maten. Då får man tänka: Åh, dessa underbara, underbara stunder i livet! Vi vill underlätta för dig, Jan Björklund.

Tack så mycket!
(Applåder)

Anf. 102 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Fru talman! Jag tackar Stefan Löfven.

Jag har verkligen uppskattat samarbetet med Stefan Löfven, vilket vi har haft olika faser i. Första gången vi möttes tror jag var när vi kampanjade tillsammans för ett ja till euron – inte nu senast, utan för 20 år sedan, så att säga. Sedan gällde det energipolitiken när Stefan Löfven var ordförande i IF Metall.

Jag ska berätta om ett tillfälle jag minns. Friskolekommittén var på ett sätt en av de mest politiskt dramatiska utredningar vi tillsatt i Sverige, eftersom de ideologiska klyftorna hade varit så stora under så många år. Vi tillsatte en utredning för att se om det gick att komma överens. När utredningen körde fast möttes Stefan Löfven och jag på ett rum och hittade de lösningar som behövdes för att vi skulle få en mycket bred enighet. Sedan har ytterligare vatten runnit under broarna, men det var så vi löste det då.

Som partiledare tar man naturligtvis konflikter när det behövs, men man tar också ansvar och samarbetar när det behövs. Januariavtalet har utan tvekan inneburit en påfrestning för mitt parti. Det har skett inför öppen ridå, så det vet alla. Jag vet att det också innebär påfrestningar på Stefan Löfvens parti, där många är kritiska till innehållet i avtalet. Vi kanske är gladare över innehållet än vad Stefan Löfvens eget parti är.

Jag vill tacka för det samarbete vi haft genom åren. Stort tack!
(Applåder)

Anf. 103 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag trodde att statsministern hade lovat lite mer pengar till försvaret, nu när Jan Björklund ska tjänstgöra i sommar.

(JAN BJÖRKLUND (L): Jag uppfattade det så.)

Jan! Vi och våra båda partier har ofta tyckt lika. Vi och våra båda partier har inte alltid tyckt lika, varken i regering eller om vilken regering Sverige borde ha. Men jag gillar verkligen dig som person. Du är rapp. Du är snabb. Du är rolig. Ändå är du seriös. Du är dig själv fullt ut, skulle jag säga. Det borde fler vara.

Du har en egenskap som ännu fler borde ha: Du kan skilja på sak och person. Du kan tycka en sak politiskt utan att låta det gå ut över ditt omdöme om människor. Det är en unik och ovanlig men viktig egenskap i politiken. Jag och många med mig har uppskattat det hos dig.

Du ska få tre böcker som hjälper dig i transitionen till din nya tillvaro. Du ska få Bodil Jönssons nya, *Gott om tid*. Du ska få Patrik Hadenius *Paus – Konsten att göra någonting annat*. Och sedan, när samhällsbyggarandan ändå slår dig som den politiker du är, får du läsa Lena Anderssons fantastiska berättelse om folkhemmet, *Sveas son*.

Tack, Jan, för allt samarbete och motarbete under åren!
(Applåder)

Anf. 104 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Fru talman! Jag tackar Ulf Kristersson.

Möjligen är det så att det skiljer några få år oss emellan. Men vi var i ungdomsförbunden ungefär samtidigt. Vi var i kommunalpolitiken ungefär samtidigt. Vi jobbade tillsammans i regering. Vi har följts åt, nu också

i riksdagen som partiledare. Jag har alltid uppskattat samarbetet med dig, Ulf Kristersson. Du är både ideologisk och samtidigt konkret praktisk. Inte minst när det stormade runt socialförsäkringssystemen när vi satt i alliansregering var det en stor trygghet, tyckte jag, att ha dig som socialförsäkringsminister. Ett mycket stort tack för samarbetet de här åren!
(Applåder)

Anf. 105 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag brukar i intervjuer alltid få höra att jag är den partiledare som har suttit längst, och det är faktiskt sant. Det har jag. Men jag är inte den som har suttit längst i riksdagen. Jag hade en femårsperiod utanför den här församlingen. Det innebär att jag ännu inte har kommit upp i de där 39 partiledardebatterna. Men kanske når jag dit. Jag lovar att jag ska höra av mig till Jan Björklund den dag jag slår detta förmodade rekord.

Vi har inte samarbetat så mycket, jag och Jan Björklund. Det kan man inte påstå. Men vi har ändå kamperat en del med varandra, inte minst under EU-vals kampanjen nyligen, när vi besökte en del orter i Sverige och diskuterade EU. Det som slog mig då och som egentligen har slagit mig under hela den tid då Jan Björklund har varit partiledare är att han är ideologiskt driven på riktigt. Jan Björklund är ingen populist. Det uppskattar jag. Jag har uppskattat de debatter vi har haft som har varit på den nivån. Jag tror också att de som har sett de debatterna har uppskattat det.

Fru talman! Jag kan egentligen inte heller säga att Jan Björklund har varit någon förebild för mig. Men på slutet kände jag ändå att jag fick viss inspiration av Jan Björklund rent klädmässigt. Han har nu ägnat minst två valrörelser åt att gå runt i samma skjorta, har det hetat. Sedan sålde han en skjorta, men kom ändå tillbaka i en likadan. Jag vet inte om det var samma.

I dag noterar jag att Jan Björklund inte har den skjortan på sig. Han kanske har sålt den igen, jag vet inte. Om det nu är så att han har gjort det tänkte jag att det korta haveri jag hade av att försöka se ut som Jan Björklund nu slutar härmed.

Jag tog med mig en ny skjorta till dig. Du bär den avsevärt bättre än jag, helt enkelt. Jag har också signerat den med dagens datum. Du ska få den med dig.

(Applåder)

Anf. 106 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Jimmie Åkesson!

Det har varit som Jimmie Åkesson sa här. SD:s intåg hanterades på ett ganska komplicerat sätt från början av partierna. Alla partier har fått tänka efter hur relationerna ska hanteras. Från början tog man inte ens debatten. Jag reagerade på det.

Jag fick kritik nu när jag bjöd in Jimmie Åkesson till debatter i EU-valrörelsen. Ska man verkligen ta debatten med dem och lyfta fram dem? Som Jimmie Åkesson själv sa har vi inget samarbete i politik. Men att man samarbetar genom att man debatterar med varandra och tar debatten, det ska man göra.

Jag uppskattar mycket de debatter vi hade här. Det blev en saklig ton ideologiskt. Det underlättar också att debattera när man har två helt olika synsätt. Det blir väldigt tydligt. Man behöver inte konstruera skillnader, utan de finns där.

Jag vill gärna ge ett erkännande till Jimmie Åkesson. Det är klart att Sverigedemokraternas framgångar beror på politik och politiska vindar som blåser över västvärlden. Men jag tror att de också i rätt hög grad beror på Jimmie Åkesson personligen och de egenskaper Jimmie Åkesson har. Det erkännandet vill jag gärna ge.
(Applåder)

Anf. 107 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! ”Utbildning är nationens billigaste försvar.” Det brukade den för all del konservativa statsmannen Edmund Burke säga. Det sammanfattar väldigt väl Jan Björklunds gärning i svensk politik. Jan har som få andra stått upp för skolfrågan och samtidigt stått upp för ett starkt svenskt försvar.

Under Jans tolv år som partiledare, där det gått från Folkpartiet till Liberalerna, har han gjort ett väldigt stort avtryck i svensk politik. Men han har också gjort ett väldigt stort avtryck som kollega.

Vi har skrattat tillsammans. Vi har argumenterat hårt och intensivt för och emot med varandra. Vi har sms:at och ringt tidiga morgnar och dessvärre också sena nätter. Varje Nobelfest har jag med stapplande steg fått dansa med Jan Björklund, för han har lärt sig dansstegen på bygdegårdarna hemma i Skene.

Av och till har vi tyckt olika. Men vi har delat tron och respekten för att stärka de liberala värderingarna och vikten av att stå upp för och tydligt markera liberalismen i svensk politik. Jag är också särskilt glad över det gemensamma ansvar vi tog under det senaste året där vi har stått upp mot främlingsfientlighet och populism och där du har varit oerhört rakryggad.

När nu Jan lämnar svensk politik är vi många i den här kammaren som kommer att bära med hans humor, hans känsla för tajmning, snabbhet och passion för politik. Han blir nu politisk veteran. Därför har Centerpartiet som en avskedsgåva satt in ett bidrag till Sveriges Veteranförbund och Gula Bandet som ger stöd och hjälp till våra svenska veteraner i Försvarsmakten.

Men utöver det vill även jag utvidga din garderob. Jag tror att du nu kan lägga undan dina blå kampanjskjortor. Nu slipper du kavla upp ärmarna. Nu kan du som politisk veteran beskåda det politiska läget. Därför har Centerpartiet också köpt en blå pikétröja. Stort tack för gott samarbete, Jan, under de åtta år som vi tillsammans har varit partiledarkollegor, och all lycka framåt!

(Applåder)

Anf. 108 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Fru talman! Tack, Annie Lööf!

Vi har samarbetat mycket med alla härinne, men vi har väl ändå samarbetat mest. Vi var partiledare och statsråd i regeringen samtidigt från 2011 och framåt i tre år. Sedan har vi varit partiledare tillsammans i opposition.

Det gäller inte minst det sista året, som har varit turbulent i svensk politik. Där kom vi att inta samma position utifrån våra gemensamma liberala övertygelser om hur man ska ratta det i det nya politiska landskapet och där egentligen alla andra var arga på oss. Det förenar särskilt.

Jag uppskattar väldigt mycket Annie Lööf som person och det samarbete vi har haft. På något sätt vill jag säga att jag är imponerad av Annie Lööfs förmåga till uthållighet. Nu går det bra för Centerpartiet, men det har det inte alltid gjort.

I början av din partiledartid var det otroligt tufft. Jag vet hur tufft det var. Du var ny. Man sa: Kolla, hon är ung, och allt sådant som man sa. Men du pallade och höll ut, och uthållighet lönar sig. Det visade sig, och det är jag väldigt imponerad av när det gäller dig.
(Applåder)

Anf. 109 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag vill tacka dig för din långa politiska gärning, Jan Björklund. Vi har för det mesta tyckt olika. Men jag är helt övertygad om att du gjort det med Sveriges och den svenska demokratins bästa för ögonen.

Jag skulle också vilja tacka dig särskilt för alla debatter som vi har haft med varandra. Det har varit väldigt roligt att möta dig i debatten. Du ger och du tar med gott humör. Du kommer alltid tillbaka, även om det kan vara tufft och blåsa hårt i debatten många gånger. Det är egenskaper som jag uppskattar mycket.

Jag kommer faktiskt att sakna dig. Jag kommer att sakna dig här i kammaren, och jag kommer att sakna dig i debatterna, trots att vi för det mesta varit oeniga. Jag kommer ibland att snegla mot din plats och tänka: Där ska ju Jan Björklund sitta och twittra om att det ska vara mobilförbud i skolan, men nu gör han inte det längre.

När det blir en ny rysk gasledning som ska byggas – jag hoppas att det inte blir någon – kanske det inte längre är någon i kammaren som säger att det är två fel på den gasledningen: Den är rysk, och det är gas. När någon dristar sig att kritisera någonting i ett frihandelsavtal kanske du inte finns där längre och kan säga: Du är emot både frihet och handel, och det är därför du är emot det här. Du kommer att lämna ett tomrum efter dig. Så är det bara. Jag kommer att sakna dig ibland.

Nu får du en ny tid i ditt liv. Jag hoppas att du får mycket av det som saknas i partiledarlivet, tid med din familj, tid att göra det du verkligen vill, tid att vakna upp en morgon och känna: Jag vet inte vad jag ska göra den här dagen. Vi får se vad det blir. Jag tycker att du är värd att få odla dina intressen på det sättet.

En av de största tidstjuvarna vi har som partiledare är våra mobiltelefoner. Det är Twitter, mejl och telefonsamtal som ska ringas. Många gånger är det de som tar oss bort från våra familjer eller det vi kanske skulle vilja göra för stunden.

Det finns de som tror att man måste lagstifta mot mobiler. Jag vill inte nämna någon här i dag i kammaren. Men det finns en annan lösning för att komma bort från sin mobil, som jag hoppas att du kommer att få göra. Den finns i väldigt många svenska skolor.

Nu har jag två barn som går i mellanstadiet. Min son Tor har gjort en sådan till dig i slöjden. Han har gjort en mobillåda. Där lägger man mobilen när man inte vill bli störd längre. Min dotter Greta har märkt den med att det är Jan Björklunds mobillåda.

Den är så stor att du nog också får plats med en Ipad. När du kommer hem till familjen kan du bara lägga mobilen där, slå igen den och så kan du strunta i stressen, ta det riktigt lugnt och hänga med dina barn, familjen och din fru i stället. Det är du värd!
(Applåder)

Anf. 110 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Fru talman! Tack, Jonas Sjöstedt!

Jag blir alldeles rörd. Det är jättefina presenter alltihop. Men att barnen har gjort den blir jag alldeles rörd av.

Jag tror att Jonas Sjöstedt och jag har mötts i fler debatter än vad jag har mött någon annan. I kammaren möts vi alla lika mycket. Men vi möts i tv, medierna och ute på olika platser. Det beror på att vi står för olika ideologier och olika synsätt på samhällsutvecklingen.

Jag har också uppskattat dessa debatter mer än några andra debatter. Det blir tydligt. Det är precis som jag sa till Jimmie Åkesson. Det är klart att debatten blir väldigt tydlig när man har helt olika ideologier.

Men det är inte bara det. Det handlar också om förmågan att debattera, göra det roligt och med lite ge och ta, som jag tror att Jonas Sjöstedt sa. Det är precis så jag har upplevt det. Jag kommer att sakna de debatterna.
(Applåder)

Anf. 111 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Jag har särskilt uppskattat och satt särskilt stort värde på Jan Björklunds insatser för svensk skolpolitik. Han har verkligen dragit ett enormt lass i att vända den politiska supertanker som svensk skola har varit och är.

Dessutom har Jan Björklund gjort stora insatser i svensk försvars- och energidebatt, drivit på oss andra, samarbetat med oss andra och sett till att vi har nått framsteg där det annars inte hade varit möjligt.

Jan Björklund har gjort detta i regeringsställning, i riksdagen och i Stockholms stadshus.

Även om vi inte avslutar vår tid som partiledare tillsammans lika nära som vi inledde den för några år sedan, i alla fall inte politiskt, vad gäller samarbete vill jag säga att jag verkligen har uppskattat – och nu duar jag hej vilt – dig som en klok, smart och varm kollega och en politisk meningsmotståndare och meningsmedståndare. Med dig, Jan, har jag haft några av de tuffaste diskussionerna, inte minst under allianstiden. Men det har också varit några av de diskussioner som jag har satt allra högst pris på och värdesatt allra mest. Jag kommer verkligen att sakna dig.

Jag skulle vilja överrätta en gåva. Det blir en lite mer lättsam gåva i dag; det kanske blir en lite mer allvarsam på måndag. Det finns en internhumoristisk innebörd i denna gåva som jag tror att Jan Björklund kommer att förstå. Den kan också ses som en liten symbol för och påminnelse om vad den svenska flumskolan kan göra för en partiledares brister i skrivstil, som kan få ganska förödande konsekvenser. Det blir en liten räv till Jan Björklund.

Tack för gott samarbete! Du kommer att vara mycket saknad.
(Applåder)

Anf. 112 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Fru talman! Stort tack till Ebba Busch Thor för den tid som vi har samarbetat! Jag uppskattar Ebba Busch Thors politiska stil, som är väldigt rättfram. Det gäller inte bara offentligt utan även när vi sitter ned i en mindre krets; det är ingen som missförstår vad du tycker, utan det är alltid glasklart. Jag tror att detta är en del i Kristdemokraternas framgångar.

Precis som jag sa till Annie Lööf vill jag säga till dig att jag är väldigt imponerad över den uthållighet som du visade under de där tuffa åren i början. Också i ditt fall började du som ung och fick höra alla möjliga epiteter som: Kolla, det går inte bra! Hon är oerfaren! Sedan visar man var skåpet ska stå, och det har du verkligen gjort. Det är en fröjd att se.

Stort tack för samarbetet, och ett stort lycka till i fortsättningen!
(Applåder)

Anf. 113 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag har haft förmågan att vara i samma hus som Jan Björklund, men aldrig vid samma tillfälle. När jag var aktiv i Stadshuset hade Jan Björklund flyttat till riksdagen. När jag kom till riksdagen flyttade Jan Björklund in i Regeringskansliet. När vi kom in i Regeringskansliet flyttade Jan Björklund tillbaka.

Det här är därför ett unikt tillfälle: Vi är på samma ställe och i samma roll som språkrör och partiledare. Att få chansen att möta dig så här är någonting som jag uppskattar väldigt mycket.

Jag uppskattar också verkligen det mod som Jan Björklund visar och har visat under hela sin karriär. Det gäller både i debatterna och när det är svåra tider i Sverige. När det behövdes en samlings för att klara av att få Sverige vidare och att kunna styra Sverige visade Jan Björklund tillsammans med Annie Lööf ett starkt mod när det gällde att våga ta de steg som behövde tas. Det är någonting som jag, och jag vet att också väldigt många andra, uppskattar.

Vi har som partier olika linjer i en hel del frågor; energipolitiken ska vi inte ens nämna. Men det finns också saker som förenar oss och som jag uppskattar mycket med Liberalerna och Jan Björklund. Det finns en socialliberal ådra och en frihetlighet som jag känner igen i mitt eget parti.

Det som min gåva symboliserar är engagemanget för biologisk mångfald, som har funnits starkt i Liberalerna och som gäller både till havs och på land. Vi ser att även miljörelsen har noterat att Liberalerna har en särposition på den borgerliga sidan när det gäller att lyfta upp den biologiska mångfalden. Det har de också fått beröm för.

När Jan Björklund nu får lite extra tid är det kanske dags att gå till praktisk handling och göra en insats för den biologiska mångfalden. Han kan nu göra om en steril gräsmatta till en blomsteräng med blåklint, som är en bra gröda också för de pollinerande insekterna. Han får också en fågelholk för att ge borum till de fåglar som tyvärr minskar i antal i Sverige, precis som på så många andra ställen i världen. Sedan är vi såklart alla nyfikna på vem som kommer att flytta in i holken om några veckor!

Stort tack för ditt engagemang och för glädjen att få följa dig i politiken!

(Applåder)

Anf. 114 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Fru talman! Tack, Per Bolund!

Vi har inte hunnit samarbeta i just de här rollerna, som partiledare, speciellt länge. Men vi har samarbetat förr, inte minst i Stockholms stadshus.

Jag har alltid uppskattat Per Bolund, för han har en starkare ådra än de flesta när det gäller att på ett ambitiöst sätt borra sig djupt in i de sakliga problemen, att sätta sig in i dem och att göra avvägningar och bedömningar på saklig grund.

Jag tycker att det framgår redan av din första partiledardebatt här i dag att det är rätt lite av de yviga orden, utan mer av rakt på sak och mycket sakorienterat. Det tror jag är viktigt. Ditt miljöengagemang har du burit med dig hela tiden som jag har följt dig, och det är såklart det du brinner för allra mest. Men jag uppskattar framför allt din saklighet och sakorientering i politiken.

Lycka till!

(Applåder)

Anf. 115 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill också från talmanspresidiets sida rikta ett stort och varmt tack till Jan Björklund för hans tid i riksdagen som partiledare och för hans stora och djupa engagemang i debatterna. Vi önskar ett stort lycka till i framtiden. Jag hoppas att du får stor glädje av de vackra och fina presenter du har fått. Lycka till, och tack så mycket!

(Applåder)

Anf. 116 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det känns som att komma efter le grand finale att komma efter Jan Björklund i den här debatten. Jag tyckte att Jan Björklund i sitt anförande lyfte upp och breddade perspektiven, och det är någonting som ofta behövs i debatten.

Jag vill också lyfta perspektiven och lite grann diskutera vilka mål vi tillsammans strävar efter i samhället. Vad är det vi tillsammans vill uppnå? Jag vill specifikt koppla det till konsumtionen i vårt samhälle. I Sverige konsumerar vi mer än någonsin. Men frågan vi måste ställa oss är: Gör det att vi mår bättre än någonsin?

Behovet av förvaring växer hela tiden, både i hemmet och på annan plats. Vi skaffar ständigt fler prylar. Det säger marknadschefen på ett företag i en av Sveriges snabbast växande branscher, förrådsbranschen. Vi lägger alltså inte bara mer pengar på att köpa saker, utan vi lägger också mer pengar på att bli av med saker genom att skaffa förråd att låsa in dem i.

Om konsumtion och ökad konsumtion automatiskt gav lycka skulle vi vara världens lyckligaste folk. Men samtidigt som vi konsumerar mer ökar också den psykiska ohälsan i vårt samhälle, särskilt hos våra barn. Fler och fler människor i vårt land blir utbrända. Det är dags att vi på allvar pratar om köp-och-släng-samhällets avarter. Vi ska ha teknikutveckling och använda de bästa teknikerna, men det kommer inte att vara nog. Vi måste också skapa en ekonomi där man förmår lyfta blicken och tänka på lång sikt – längre än till nästa köptillfälle.

Vi ser nu att nya lösningar börjar komma. När vi från regeringens sida sänkte reparationsmomsen och införde REP-avdrag blev det lönsamt att reparera i stället för att slänga, och nya företag med denna inriktning växte

fram. Delningsekonomin, där vi tillsammans kan använda gemensamma resurser, växer snabbt. Vi går nu vidare och inför i januariavtalet hyberavdraget för att samhället ska uppmuntra oss att köpa begagnat, hyra eller reparera. Det ska bli ett självklart alternativ till masskonsumtionen.

Ett samhälle som är präglad av hållbarhet, humanism och medmänsklighet är ingen utopi. Det är möjligt, men då krävs det att vi väljer det. Och det är dags att välja.

Anf. 117 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! För någon vecka sedan avslöjade TV4:s *Kalla fakta* att Exportkreditnämnden har beviljat en lånegaranti på över 3 miljarder kronor för att en fossilgasanläggning ska kunna byggas i ryska Arktis. Anläggningen är en stor fossilgasanläggning som kommer att spruta ut gigantiska mängder koldioxid varje år. Ursprungsbefolkningen har redan märkt av de negativa konsekvenserna på fisket och på närmiljön.

För nästan fyra år sedan slöts Parisavtalet. Trots detta har regeringen och Miljöpartiet underlåtit att uppdatera riktlinjerna för sin myndighet. Exportkreditnämnden kan därför fortsätta att ge lånegarantier till stora fossilgasanläggningar.

Min fråga blir: Kommer Miljöpartiet att agera för att stoppa lånegarantin till fossilgasanläggningen? Eller är man nöjd med att svenska staten investerar i fossilgas i Arktis?

Anf. 118 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Svaret på den sista frågan är självklart nej. Vi tycker inte att investeringar ska gå till ökad fossilutvinning. Vi vet genom vetenskapen att vi inte ens kan använda de reserver av fossil olja, kol och gas som vi känner till i dag. Därför måste vi rikta om ekonomin mot de hållbara investeringarna och de hållbara lösningarna. Det är också det som vi ägnar all vår kraft åt, genom att ha en klimatlag och genom att hela tiden se till så att vi styr om finansmarknadens resurser mot de hållbara lösningarna. Det måste också gälla för statens investeringar.

När vi nu utformar en ny exportstrategi säger vi därför också tydligt att det ska vara med hållbarhet i fokus. Det ska vara ett sätt att stödja de företag i Sverige som utvecklar de hållbara lösningarna så att de också kan exportera sina lösningar till resten av världen. Vi vet att denna marknad är enormt stor i hela världen. Det är genom att vi går före, utvecklar teknikerna och sedan också exporterar dem till resten av världen som vi har möjlighet att bidra allra mest till att vi får en hållbar värld i framtiden. Det är vår tydliga inriktning.

Anf. 119 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! För fyra år sedan skrevs Parisavtalet under. Under denna tid har det också arbetats på en exportstrategi som varit aktiv i Sverige. Sedan dess har Miljöpartiet suttit med armarna i kors. Exportkreditnämnden har under denna tid gett lånegaranti till fossilgas i Arktis, med följderna att över 5 miljoner ton koldioxid kommer att släppas ut i atmosfären varje år. Klimatet och ursprungsbefolkningen blir lidande. Detta har skett under Miljöpartiets ledning, medan partiet innehaft miljöministerposten. Det är en skandal att Miljöpartiet inte har agerat under de här åren. Ansvaret för

myndigheternas styrning ligger på regeringen; det går inte att svära sig fri från det.

Det är självklart bra att man nu, efter mediernas granskning för några veckor sedan, tar tag i riktlinjerna. Men fossilgasanläggningen ligger ju där den ligger. Jag vill därför fråga igen: Kommer Miljöpartiet att agera för att stoppa den svenska statens lånegaranti till den fossilgas som nu utvinns i Arktis?

Anf. 120 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Vi har tvärt emot Annie Lööfs beskrivning agerat kraftfullt för att se till att vi tar de steg som behöver tas för att bygga det hållbara samhället i framtiden. Vi har jobbat strukturellt. När vi kom till Regeringskansliet var det tomt i lådorna. Vi var tvungna att fylla miljöpolitiken med nytt innehåll. Det har vi också gjort – genom klimatlagen och genom bränslebytet, där vi nu ser till att få in förnybara bränslen genom bonus-malus-systemet, som nu kraftigt ökar elbilsförsäljningen i Sverige.

Men vi är inte nöjda. Vi måste göra betydligt mycket mer. Vi har nu sett till så att exportstrategin ska skrivas om och att hållbarhet ska vara i fokus.

Däremot tycker jag kanske inte att det är helt ärligt att säga att den svenska exportkrediten är det som har gjort att hela detta projekt kommer till stånd. Det är en liten del, som vi också tycker leder i fel riktning. Det viktiga är dock att vi nu utformar reglerna så att de faktiskt leder till att vi gör hållbara exportsatsningar i framtiden och att det är miljötekniken som Sverige exporterar. Det är det som är framtiden, även för svenskt näringsliv.

(Applåder)

Anf. 121 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman och Per Bolund! Regeringen står inför flera viktiga avgöranden i klimatpolitiken. Det gäller Arlanda, det gäller infrastrukturen, det gäller LNG-terminalen i Göteborg och det gäller inte minst de mycket omfattande planer som finns på att bygga ut det stora raffinaderiet i Lysekil, Preem. Om planerna fullföljs skulle utsläppen fördubblas från 1,7 till 3,4 miljoner ton, motsvarande 17 procent av Sveriges klimatutsläpp.

Min fråga till Per Bolund ställer jag inte till honom som regeringsföreträdare utan som språkrör för Miljöpartiet. Jag undrar vad Miljöpartiet tycker: Är Miljöpartiet emot denna utbyggnad av Preemraffinaderiet?

Anf. 122 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiets linje är enkel och tydlig: Vi vill att investeringar ska gå till att bygga det som är hållbart för framtiden. Vi ser inte fossila investeringar som en del av en hållbar framtid. Ska vi klara av att nå miljömålen måste vi så snabbt som det över huvud taget är möjligt rikta om investeringarna till det hållbara.

Samtidigt är det viktigt att se att vi har ett samhälle som är långt ifrån hållbart. Vi har inte ännu byggt upp det hållbara samhället. Det gör att en del investeringar som inte entydigt leder åt rätt håll kommer att finnas kvar. Det vi riktar in oss på är dock självklart att så fort som möjligt styra över alla resurser till att bygga upp de förnybara energislagen.

Det är därför vi bland annat har agerat på EU-nivå genom att femdubbla priset på utsläppsrätter, något som ju också påverkar Preems investering. Det är därför vi också har skrivit in i januariavtalet att vi ska se över all relevant lagstiftning för att den ska vara i linje med klimatlagen och helt enkelt leda till att vi når klimatlagens målsättningar.

Man kan lita på att Miljöpartiet alltid är en kraft, oavsett om vi är i opposition eller i regering, för att föra över investeringar till de hållbara investeringslagen.

Anf. 123 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Även om Per Bolund inte säger det rent ut är konsekvensen av det resonemang han för att Miljöpartiet motsätter sig denna gigantiska investering i nya fossila utsläpp i Lysekil. Åtminstone tolkar jag honom så.

Miljöpartiet har ju en unik möjlighet att agera. Det är uppenbart att lagstiftningen inte räcker till. Klimatlagen är i detta fall inte stark nog för att kunna göra rätt avvägning. Regeringen har dock möjlighet att göra en regeringsprövning och använda stoppregler i miljöbalken.

Här står lite av regeringens trovärdighet i klimatfrågan på spel, menar jag. Om man inte sätter stopp för de riktigt stora syndarna när det gäller klimatutsläpp är det svårt att få med sig människor i den viktiga omställning som vi har framför oss. Min fråga är om Per Bolund och Miljöpartiet är beredda att agera i regeringen för att göra en regeringsprövning och på så sätt försöka förhindra dessa ökande utsläpp.

Anf. 124 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt väcker en fråga som är lite för tidig. Nu ligger det här fallet i domstol, och domstolen håller fortfarande på att behandla frågan. Hur domstolen kommer att landa i slutändan vet varken Jonas Sjöstedt eller jag. Vi behöver se hur domstolen agerar och tolkar den befintliga lagstiftningen, där det ju också står att man ska ta stor hänsyn till bland annat klimatet.

Det vi nu gör aktivt är att komma överens med partier så att vi kan gå till handling med att se över den lagstiftning som påverkar till exempel miljö- och klimatinvesteringar, så att lagstiftningen leder till att vi når klimatlagens målsättningar. Det är det viktigaste. Ju snabbare vi kan göra den förändringen, desto snabbare kan vi se till att vi får investeringarna att gå över till att stötta övergången till ett fossilfritt välfärdssamhälle, som ju är det mål som Miljöpartiet och regeringen har satt upp. Det är någonting som vi arbetar med ambitiöst.

Anf. 125 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! I en läsvärd artikel i höstas försökte New York Times förklara varför, som de uttryckte det, gröna Tyskland förblir beroende av kol. Tidningen pekar på hur Tyskland saknar kraftnät för att skicka elektricitet från vindkraftverken i landets norra delar till industriområdena i den södra delen.

I maj skrev tyska Der Spiegel på samma tema: Den tyska energiomställning som inleddes 2011 har kostat många miljarder euro, skapat en opinion mot nödvändig grön omställning och gett magra resultat.

Här finns flera paralleller, menar jag, till saker Miljöpartiet driver, såsom högre skatt på bränslet i kraftvärmeverk, något som riskerar att försämra för fjärrvärmen och dess möjlighet att bidra till effektförsörjningen.

Därför undrar jag: Drar Miljöpartiet några som helst slutsatser av vad som gått snett i Tyskland?

Anf. 126 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Ibland märker man att man har helt olika tolkningar av verkligheten och helt olika syn på utvecklingen. Vi ser tvärtom att det händer enormt mycket som går i positiv riktning i Tyskland. Man har nu ökat investeringarna kraftigt i förnybar elproduktion, så mycket att förnybart nu faktiskt har gått om kol i Tyskland och fortfarande växer snabbt. Det är en utveckling vi ser också i Sverige, där vindkraften nu kommer att fördubblas under de närmaste åren.

Jag hade förväntat mig att klimatdebatten skulle ge en del avtryck i den svenska politiken och att man också skulle fundera över invanda positioner. När jag sett den klimatkussion som förts, när jag sett de miljoner unga som är ute på gatorna och demonstrerar för klimatet, hade jag inte förväntat mig att reaktionen i politiken, när vi höjer priset på utsläpp så att kolkraften i Sverige avvecklas, skulle bli att Kristdemokraterna blev kolkraftens förkämpar i Sverige. Det var faktiskt en utveckling som jag inte såg komma. Varför tycker Ebba Busch Thor inte att det är bättre att vi använder biobränslen och förnybar el än att vi bevarar kolkraften i Sverige?

Anf. 127 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Tvärtom – jag vill säkerställa att Sverige blir helt fritt från kolkraft och att vi under inga omständigheter hamnar i ett läge där vi kan tvingas importera skitig kolkraft från Tyskland eller bli beroende – eller göra andra länder i EU mer beroende – av rysk gas, till exempel.

Ska vi klara omställningen krävs dock mer el, och en kortsiktig klimat-omställningspolitik gör just nu att vi i vissa städer tvingas säga nej till att bygga nya, miljövänliga bostäder på grund av effekt- och elbrist. Det försvårar för att ställa om industrin till hållbar produktion och för att ladda elfordonens batterier.

Björn-Owe Björk i Uppsala län lyfte nyligen fram i Expressen det faktum att man tvingas avstå bostäder, serverhallar och ironiskt nog batterifabriker på grund av kapacitetsbrist i elnätet. I Malmö tvingas brödföretaget Pågen att avstå från att bygga ut sin fabrik.

Är ni så kritiska till tillväxt och kärnkraft att ni inte ens ser de mest uppenbara problemen med kortsiktigheten i den här politiken?

Anf. 128 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Ordet ”kortsiktighet” tycker jag är väldigt tveeggat i det Ebba Busch Thor säger. Kortsiktighet är att inte agera resolut mot klimatförändringarna. Kortsiktighet är att inte förstå hur stort hotet är från klimatförändringarna i Sverige och i världen.

Jag tycker att det är genant att vi fortfarande har kolkraft kvar i Sverige och att vi inte gör allt vi kan för att nu ta bort den. Det är hög tid att den kolkraften faktiskt avvecklas och ersätts med de alternativ som vi vet finns i form av biokraftvärme, i form av vindkraften som nu växer fram och i

form av solceller som nu i väldigt stora antal har kommit upp på svenska tak. Kristdemokraternas och Moderaternas budget som stöddes av Sverigedemokraterna innebar tyvärr en halvering av stödet till solceller.

Vi står inför ett val: Vilken energi vill vi ha? Vi vill ha den förnybara energin. Vi vill ha ett 100 procent förnybart energisystem i Sverige. Då måste vi investera på det sättet, och då måste vi också se till att kolkraften får betala sina fulla kostnader.

Att Kristdemokraterna är emot detta beklagar jag djupt.
(Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 2 Anmälan om återkallelse av proposition

Förste vice talmannen meddelade att regeringen genom skrivelse 2018/19:149 återkallat prop. 2017/18:285 *Avtal om politisk dialog och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kuba, å andra sidan*.

Skrivelsen lades till handlingarna.

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialförsäkringsutskottet:

RiR 2019:19 Jämställd sjukfrånvaro – bedöms män och kvinnor likvärdigt i sjukskrivningsprocessen?

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2018/19:126 till skatteutskottet

2018/19:136 till kulturutskottet

2018/19:138 och 139 till justitieutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Civilutskottets betänkanden

2018/19:CU17 Åtgärder mot handel med hyreskontrakt

2018/19:CU18 Fler tillval för hyresgäster

Finansutskottets betänkande

2018/19:FiU24 Utvärdering av penningpolitiken för perioden 2016–2018

Utbildningsutskottets betänkanden
2018/19:UbU16 Långsiktiga effekter av utökade valmöjligheter till gymnasieskolan
2018/19:UbU17 Frågor om otillåten spridning av nationella prov och om att införa särskilda regleringar för idrottsgymnasier
2018/19:UbU18 Myndighetsreformen då Universitets- och högskolerådet och Universitetskanslersämbetet inrättades
2018/19:UbU19 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2018
2018/19:UbU21 Ny ordning för att främja god sed och hantera oredlighet i forskning

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2018/19:MJU17 Riksrevisionens rapport om Landsbygdsprogrammet 2014–2020
2018/19:MJU18 Miljömålen – med sikte på framtiden

§ 6 Åtgärder som underlättar för brittiska medborgare i Sverige vid ett avtalslöst brexit

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU25
Åtgärder som underlättar för brittiska medborgare i Sverige vid ett avtalslöst brexit (prop. 2018/19:119)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 7 Omedelbart omhändertagande av barn i vissa internationella situationer

Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU20
Omedelbart omhändertagande av barn i vissa internationella situationer (prop. 2018/19:102)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 8 Redovisning av skatteutgifter 2019

Skatteutskottets betänkande 2018/19:SkU23
Redovisning av skatteutgifter 2019 (skr. 2018/19:98)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU9
Strategisk exportkontroll 2018 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden (skr. 2018/19:114)
föredrogs.

Strategisk exportkontroll 2018 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

Anf. 129 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Fru talman! Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara ett land som konsekvent står upp för demokrati och folkstyre, ett land som aktivt och konsekvent arbetar för fred och nedrustning, ett land som fördömer varje brott mot mänskliga rättigheter, oavsett var, av vem eller med vilka motiv det begås.

Sverige har alla möjligheter att vara ett sådant land. Men för att nå dit krävs att Sverige slutar beväpna auktoritära regimer, länder som befinner sig i krig och stater som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna.

Sverige är en av världens största vapenexportörer per capita. Bland köparna återfinns en lång rad diktaturer, krigförande stater och länder som begår grova brott mot mänskliga rättigheter. När regeringen besöker land efter land som begår kraftiga brott mot mänskliga rättigheter eller är rena diktaturer, även om regeringen inte alltid tar det ordet i sin mun, i syfte att få dem att köpa svenska vapen agerar man i strid med det regelverk som finns för att reglera exporten och i strid med Sveriges politik för global utveckling och Agenda 2030.

När riksdagen förra året behandlade propositionen om skärpt exportkontroll för krigsmateriel var Vänsterpartiet det enda parti som ville ha ett absolut förbud mot export av krigsmateriel till diktaturer, till stater som kränker mänskliga rättigheter och till krigförande stater. Det nya regelverket trädde i kraft för ett år sedan, nästan sju år efter att riksdagen gjort sitt tillkännagivande om att det behövdes ett nytt regelverk. Vänsterpartiet var drivande bakom beslutet att skärpa regelverket och välkomnade att ett förslag lades fram.

Den nya lagstiftningen innebär vissa positiva steg i rätt riktning, till exempel när det gäller att tydliggöra regeringens ansvar för krigsmateriel-exporten och en begränsning av definitionen av följdleveranser och viss ökad insyn i exporten. Huvudfrågan kvarstår dock, och vi menar att den nya lagen är otillräcklig och sannolikt kommer att göra relativt liten skillnad.

Exakt vilka effekter det nya regelverket kommer att få är för tidigt att uttala sig om. För att kunna avgöra om avsikten med den nya lagen har uppfyllts bör regeringen också göra en grundlig utvärdering tre år efter att lagstiftningen har trätt i kraft, tycker Vänsterpartiet.

Nu har riksdagen efter att lagen infördes mycket svårt att följa upp den. Det blir inte heller lättare av att det i regeringens skrivelse inte går att utläsa vilka gamla exporttillstånd som har beviljats enligt den nya respektive den gamla lagstiftningen.

Vänsterpartiet hade gärna sett att skrivelsen redovisade statistiken uppdelat utifrån vilken lag som tillämpats. Export av krigsmateriel innebär ofta processer som sträcker sig över lång tid. Ett beslut som fattas ett år

kan leda till export under flera år framöver. Det finns fall där man haft följdleveranser upp till 40 år efter att man levererat.

Därför menar Vänsterpartiet att regeringen, för att säkerställa maximal transparens, i kommande skrivelser om exporten av krigsmateriel ska redovisa enligt vilken lag exporten beviljats. Det anser jag att riksdagen borde ha tillkännagivit i dag.

I skrivelsen beskriver regeringen hur den svenska vapenexporten såg ut under 2018. Värdet på exporten av krigsmateriel uppgick till strax över 11 miljarder kronor, det vill säga ungefär en halv procent av Sveriges samlade export. Jag tycker att det är viktiga fakta att ha med sig i debatten om hur viktig man anser svensk vapenindustri vara.

Det i särklass största mottagarlandet var 2018, precis som 2017, Brasilien. Därefter följde Pakistan, Indien, Ungern och USA. Under 2018 har Sverige också exporterat vapen till 17 stater som klassas som icke fria eller delvis fria av Freedom House. Under 2018 beviljades tillstånd för framtida export till samtliga dessa länder. Frågan är därför om den nya lagen har haft någon effekt.

Så till exemplet Brasilien. Den 1 januari 2019 tillträdde högerpopulisten Jair Bolsonaro presidentposten i Brasilien. Bolsonaros regering har fler militärer som ministrar än den regering som styrde landet under militärstyret efter kuppen 1964. Av de 22 ministrarna är det bara 2 som är kvinnor. Sedan tillträdet har Bolsonaro hunnit legalisera vapeninnehav, öppna upp för exploatering av skyddade områden i Amazonas regnskogar och flytta Brasiliens ambassad i Israel till Jerusalem. Han har av sagt sig Brasiliens värdskap för FN:s klimattoppmöte i höst – det flyttar till Chile, tror jag det var – och har tydligt profilerat sig som klimatskeptiker.

Sedan Bolsonaro tillträdde har vi sett ökade kränkningar av mänskliga rättigheter, inskränkning av friheter och en krympande demokrati. I dagarna fick vi också ett avslöjande om att justitieministern har varit inblandad i att stoppa oppositionens kandidat, den tidigare presidenten Lula, från att kandidera mot Bolsonaro i det senaste valet.

Människorättsaktivister, hbtq-personer och oppositionella politiker har tvingats lämna landet på grund av dödshot som riskerar att verkställas. Under 2017 och 2018 var Brasilien det land som Sverige exporterade mest vapen till. Det svensk-brasilianska kontraktet om stridsflygplanet JAS knyter Sveriges och Brasiliens regeringar till varandra under mycket lång tid i ett ömsesidigt beroende. Vänsterpartiet är mycket kritiskt till regeringens stöd till affären, och i ljuset av utvecklingen i Brasilien menar vi att regeringen nu måste bevaka affären mycket noga. Det finns stora risker att svenska vapen kommer att användas för att kränka mänskliga rättigheter och skapa instabilitet i Latinamerika. Regeringen bör därför utvärdera utvecklingen i Brasilien och agera för att svenska vapen inte ska bidra till kränkningar av mänskliga rättigheter eller skapa instabilitet i regionen.

Fru talman! Dubbelmoralen i svensk vapenexport blir tydligast i vapenexporten till de stater som krigar i Jemen. Samtidigt som regeringen talar sig varm för vikten av demokrati, fred och kvinnors rättigheter beväpnar Sverige krigförande diktaturer som systematiskt kränker kvinnors rättigheter och bombar det jemenitiska folket.

Våren 2015 inledde en militärallians under ledning av Saudiarabien flyganfall mot huthirebellerna i Jemen, vilka i sin tur får stöd från Saudi-

arabiens ärkefiende Iran. Kriget i Jemen har skapat världens värsta pågående humanitära katastrof. Över 22 miljoner människor behöver humanitärt stöd, och fler än 3 miljoner människor befinner sig på flykt i landet. 85 000 barn tros ha dött av svält.

Saudiarabien är en av världens största vapenköpare, i särklass den största i Mellanöstern. Den koalition som strider mot huthirebellerna i Jemen består förutom av Saudiarabien av många andra länder: Bahrain, Kuwait, Qatar, Förenade Arabemiraten, Egypten, Jordanien, Marocko och Sudan. Sverige har under alla bombningar av Jemen exporterat vapen till sex av dessa stater som deltar i koalitionen. Under 2018 exporterade Sverige krigsmateriel och beviljade export till dessa sex stater. Samtliga är att betrakta som auktoritära stater som bryter mot de mänskliga rättigheterna, och de deltar också i en väpnad konflikt.

Nyligen avslöjade nättidningen The Intercept och det franska grävverket Disclose vilken krigsmateriel som används i kriget i Jemen. Avslöjandet baseras på läckta hemliga dokument som visar att svenska Saabs radar- och stridsledningssystem Erieye har använts i kriget. Avslöjandet tydliggör Sveriges och andra länders stöd till det fruktansvärda kriget. Det går inte längre att ducka för det delansvar Sverige har för det enorma lidandet i Jemen. Sverige kommer inte med trovärdighet att vara en röst för mänskliga rättigheter någonstans på jorden så länge vapenexporten till diktaturer fortsätter.

Fru talman! I punkt 70 i den överenskommelse som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet har ingått framgår att de fyra partiernas principiella inställning är att inte godkänna vapenexportaffärer till icke-demokratiska länder som deltar militärt i Jemenkonflikten så länge konflikten pågår. Det framgår även att regeringen ska pröva ärenden utifrån gällande lagstiftning. Uttrycket principiell inställning skapar dock viss förvirring, och olika företrädare från olika regeringspartier har gett olika besked. Vänsterpartiet menar att regeringen, utifrån detta ställningstagande, bör be Inspektionen för strategiska produkter, ISP, att lämna över alla beslut som rör export av krigsmateriel till berörda stater till regeringen för beslut. När regeringen fattar beslut ska vapen inte exporteras till dessa stater. Men mig veterligen har inget skett med punkt 70 sedan januariöverenskommelsen tecknades för fem månader sedan.

Vänsterpartiet menar att regeringen bör vidta åtgärder så att dessa stater inte får några vapen. Den planerade leveransen av Saabs radar- och stridsledningssystem Globaleye, en uppföljare till Erieye som nämns i de franska dokumenten, till Förenade Arabemiraten måste stoppas. De läckta dokumenten som visar att Erieye används i Jemen säger också att Förenade Arabemiraten är huvudansvarigt för att upprätthålla blockaden av Jemen. Globaleye skulle markant öka denna förmåga – och med större effektivitet. Om exporten beviljas kommer den att få direkta och långvariga konsekvenser. Det finns möjligheter inom det svenska regelverket att säga nej till följdleveranser och dra tillbaka redan godkända vapenaffärer om det finns särskilda skäl för det. Det brutala krig som pågår i Jemen och bevisen för att svenska vapen används bör i detta fall ses som tillräckligt starka skäl. Vänsterpartiet menar att regeringen måste ta sitt ansvar och stoppa vapenexporten till bland annat Förenade Arabemiraten.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anf. 130 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Världen är inte alltid en särskilt vacker plats. Men det är ändå vår uppgift att förhålla oss till denna plats och göra det bästa av situationen när instabilitet, osäkerhet och konflikter råder i vår omvärld. Förmågan att försvara oss mot illasinnade angrepp är den skyldighet vi har gentemot oss själva, våra nära och även människor som lever i andra delar av världen.

Sveriges försvarsförmåga hänger ihop med vår förmåga att ha en hög självförsörjningsgrad av krigsmateriel. Möjligheten att försvara sig på bästa sätt förutsätter att Sverige som land har den materiel som krävs och behövs för att klara den uppgiften. Att vara oberoende i förmåga att försvara vårt land innebär också att vi har ett ansvar att själva förse oss med den utrustning och den materiel som erfordras. Det håller nere kostnaderna, och det gör att vi har kontroll över den utrustning som sedan kommer att användas den dag det så krävs.

För att klara den uppgiften är det nödvändigt att Sverige som ett litet och oberoende land också delar med sig av sin försvarsförmåga. Det innebär att export av militär utrustning måste vara möjligt för att stärka vårt oberoende och även stärka vår försvarsförmåga. Sveriges vapenindustri måste ha tillgång till andra marknader än enbart den svenska för att denna modell ska fungera. Det måste ske med ansvar, och det måste ske på ett genomtänkt sätt.

Fru talman! Därför är försvarsindustrin sedan lång tid tillbaka en central del av den svenska säkerhets- och försvarspolitik, och krigsmaterielexporten stärker den svenska försvarsindustrins möjligheter att också bibehålla en hög och konkurrenskraftig tekniknivå. En internationellt konkurrenskraftig tekniknivå bidrar också till att Sverige förblir ett intressant land att samarbeta internationellt med. Det ligger i Sveriges säkerhetspolitiska intresse att värna ett långsiktigt och kontinuerligt samarbete i materiel frågor med ett antal traditionella samarbetsländer, vilket således innebär såväl export som import av krigsmateriel. Det medför också bättre möjligheter för Sverige att påverka det internationella exportkontrollarbetet.

Det är alltså av dessa skäl som Sverige av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska skäl valt att i viss utsträckning tillåta export av krigsmateriel. Ytterst är syftet att slå vakt om Sveriges långsiktiga säkerhet.

Fru talman! Moderaterna anser att Sverige ska ha en strikt exportkontrollstiftning med noggrann kontroll och uppföljning. Vi anser att det bästa vore ett universellt juridiskt bindande fördrag som globalt stärker kontrollen av handeln med konventionella vapen. Det utgör den mest effektiva vägen att bekämpa den gränsöverskridande illegala vapenhandeln, vilken på många håll i världen föder väpnade konflikter och instabilitet.

Vi vill också se ökade krav på världens länder att stifta nödvändiga lagar, skapa adekvata kontrollinstrument och upprätta eller stärka myndigheter i de länder som ansvarar för den kontrollen.

Den svenska exportkontrollen av krigsmateriel har förhållandevis nyligen, förra året, genomgått en översyn i en parlamentarisk kommitté, med resultatet att ny lagstiftning finns på plats där ett nytt demokratikriterium har införts. Det är viktigt. Det var angeläget att en komplicerad fråga löstes

i bred politisk enighet. Överenskommelsen skapar långsiktiga förutsättningar för industrin och tydliga regler för länder och företag som handlar med Sverige.

Exportkontrollen innebär att krigsmateriel ska kunna exporteras endast till mottagarländer som är acceptabla för Sverige. Det är viktigt också för materielförsörjningen av det svenska försvaret.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande. Jag hänvisar också till Moderaternas särskilda yttrande i ärendet. (Applåder)

Anf. 131 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Sverige, svensk försvarsförmåga och svensk alliansfrihet har tjänat på att vi haft en väl fungerande inhemsk försvarsindustri. Tack vare tillgången till en sådan har vi som land kunnat förbli alliansfria och oberoende av andra stater och deras välvilja att sälja krigsmateriel till oss. Det har varit positivt, inte minst för avspänningen då det kalla kriget var som kallast, och det är positivt nu när säkerhetsläget kring Östersjön försämrats.

Sverige har en försvarsindustri som vi kan vara stolta över och som är värd att försvara och skydda. Vår försvarsindustri är väldigt teknikdrivande och satsar mer på forskning än vad Chalmers och KTH gör tillsammans – något som skulle försvinna om försvarsföretagen tvingades flytta utomlands eller lägga ned sina verksamheter.

Ytterligare ett skäl att skydda vår försvarsindustri är att tillgången till egen avancerad teknologi öppnar den utländska marknaden för Sverige. Endast de som har egen avancerad teknologi kan förhandla till sig den modernaste försvarsmaterielen från andra länder.

Den svenska försvarsindustrin berör ca 30 000 jobb och sysselsätter indirekt ca 100 000. Även om de säkerhetspolitiska skälen är nog finns det alltså också arbetsmarknadspolitiska skäl att värna industrin.

Men för att överleva är svensk försvarsindustri helt beroende av sin export. Ett bra exempel på detta är stridsflygplanet JAS 39 Gripen. Tack vare försäljningen av Gripen till Brasilien har Saab och Sverige getts möjligheten att fortsätta utveckla flygplanet och bibehålla vår inhemska flygindustri. Om försäljning inte hade genomförts hade detta troligtvis inte varit möjligt – något som skulle ha lett till mycket negativa konsekvenser för vår flygindustri, det svenska flygvapnets förmåga och våra skattebetalare.

Nu framkommer dock osäkerheter kring samarbetsavtalet. Risken finns att vi nu öppnat upp hela patentplattformen för Gripen, vilket gör det möjligt för Brasilien att vidareutveckla systemet utan svensk inblandning. Brasilien är dessutom nära vän med Kina. Avtalet är enligt regeringens rådgivare, som analyserat det, tydligen bristfälligt och enligt Ledarsidorna ”en svidande vidräkning av Mikael Dambergs prestation som näringsminister”. Men enligt Ledarsidorna klarar sig inte heller Maud Olofsson eller Annie Lööf undan ansvar.

Ännu mer beklämmande är det att samtidigt som vi andra gör vad vi kan politiskt för att förmå andra länder att köpa Gripen går den svenska regeringen i motsatt riktning tillsammans med bland annat Moderaterna.

Genom sina ständiga attacker, inte sällan byggda på felaktigheter och rena fake news, angriper regeringen och dess företrädare i tid och otid Ungern. Med fullständigt befängda anklagelser och vettlösa utfall är både

utrikesministern och kanske framför allt statsrådet Annika Strandhäll på väg att sabotera viktiga försvarsindustriella intressen. Man undrar emellannåt vad de använder huvudet till annat än att sätta sin mössa på. Moderaternas kampanjer mot det ungerska regeringspartiet bidrar definitivt inte till att mildra situationen.

Dessa politiska kampanjer – ofta långt under anständighetens gräns – kan nu komma att få stora konsekvenser för svensk exportindustri i allmänhet och svensk export av försvarsmateriel i synnerhet. I dag leasar Ungern JAS 39 Gripen av svenska staten. Leasingupplägget har varit ett sätt att skaffa oss en fördel i kommande upphandlingar. Men på grund av den svenska regeringens ständiga politiska angrepp har Ungern nu vänt blicken bort från Sverige och börjat utreda andra alternativ.

Military Watch, som har goda källor i den ungerska statsförvaltningen, rapporterar att de system som nu utvärderas är amerikanska F-35 A. Sverige anses inte, trots det gemensamma medlemskapet i EU, vara en partner längre.

Johan Westerholm på Ledarsidorna beskriver situationen så här: ”Ett förlorat leasingkontrakt och i förlängningen en situation där Sverige tappar ytterligare en i praktiken kassaskåpssäker exportaffär av JAS 39 Gripen kommer slå hårt på svenska SAAB-koncernen och Gripens potential att kunna exporteras till andra länder. Att tappa en affär på den hemmamarknad som EU är, trots den fördel ett leasingkontrakt medger, kommer få oöverblickbara konsekvenser för Sverige.”

Det är givetvis inte bara svenska arbetstillfällen som är hotade. Även svensk forskning kommer att skadas för lång tid framöver. Allt detta på grund av den svenska regeringens ständiga klavertramp. Det är rent pinsamt! Kanske borde statsministern sätta munkavle på flera av sina statsråd?

För Sverigedemokraternas vidkommande är svensk försvarsindustri och svensk export av försvarsmateriel prioriterade frågor. Vi kommer att slå vakt om exporten och göra vad vi kan för att svensk försvarsindustri även i framtiden ska vara ledande – trots diverse svenska regeringars tillkortakommanden.

Anf. 132 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Ja, detta handlar om exportkontrollredovisning från regeringens sida. Regeringen är ansvarig för krigsmaterielexporten. Det faktum att vi har en ordning med en inspektion för strategiska produkter innebär inte att regeringen inte är ytterst ansvarig. Det stod också tydligt i den utredning som kallades KEX. Det är viktigt att regeringen tar detta ansvar.

Vi ser nu ett år som är delat, för under 2018 fick vi ett nytt regelverk. Lagstiftningen förblev i stort sett densamma, med viss justering, men regelverket i övrigt förändrades.

Med det nya regelverket för 2018 fick Sverige nog den mest restriktiva exportkontrollregim som står att hitta i världen. Det är viktigt att det nya regelverket nu får möjlighet att leverera och få genomslag. Grunden är ju att export är förbjuden. Det krävs tillstånd i särskild ordning för att bryta det förbudet.

Här finns det naturligtvis särskilda förutsättningar. Vi är medlemmar i FN och EU. FN:s beslut om sanktioner följer vi ovillkorligen. Detsamma gäller EU och OSSE. Det är ovillkorliga villkor.

Vårt EU-medlemskap skapar också särskilda förutsättningar. EU är för vår del inte en exportmarknad utan en inre marknad, och det gör att särskilda regler föreligger.

På samma sätt har vi särskilda relationer med vissa länder som vi betraktar mer som vänner, som vi mer eller mindre lätt säger ja till och exporterar till. Det syns också i redovisningen. Det är exempelvis Natoländer.

Utöver vår egen exportkontrollregim är vi delaktiga i en rad andra exportkontrollregimer. Det kan vara regimer för kemiska vapen, för massförstörelsevapen av olika sorter eller andra regimer som påverkar och som ingår i den prövning som måste göras.

Det är viktigt att vi upprätthåller dessa regimer och inte äventyrar dem på något sätt. Det pekar vi på i vårt särskilda yttrande till detta betänkande. Vi ser naturligtvis med oro på de signaler som kommit från bland annat Inspektionen för strategiska produkter när det gäller möjligheten att hävda våra exportkontrollregimer fullt ut, beroende på vad utgången blir när det gäller en eventuell kärnvapenförbudskonvention. Om det blir en snäv eller bred tolkning kan påverka. Här markerar vi vikten av att säkerställa att vi inte äventyrar detta. Det framgår av vårt särskilda yttrande.

I övrigt vill jag bara understryka det som är angeläget att se när vi talar om exportkontroll och den här redovisningen: skillnaden mellan krigsmateriel för strid och produkter med dubbla användningsområden. Det är klart att vi i dag har vidgat gruppen av varor, tjänster och produkter som kan ingå i en produkt med dubbla användningsområden. Allt redovisas naturligtvis här och kan användas för att ge en bild av att det är väldigt mycket. Man kan också i debatten lätt använda en del av den totala exporten för att ge en bild av att vi exporterar väldigt mycket vapen.

Men, som sagt var, en del av detta kan vara kläder. Det kan vara lastbilar eller metall. Det finns flera olika produkter som kommer in på detta sätt. Det kan röra sig om elektronik eller utrustning för mejerier eller annat som finns med i denna redovisning. Det är viktigt att se att allt inte är en och samma typ av produkter, utan det finns en stor bredd i detta sammanhang.

När vi fortsatt prövar alla dessa olika delar utifrån det nya regelverket ska detta naturligtvis göras med hänsyn till Sveriges säkerhet, som är vital och central för prövningen. Vi äventyrar inte Sveriges säkerhet med det nya regelverket. Men vi ska också se till att det finns en tydlig redovisning av det demokratiska läget i landet. Om det finns allvarliga brister utgör detta ett hinder för export, ett så kallat villkorligt hinder. Detsamma gäller om det förekommer allvarliga övergrepp mot mänskliga rättigheter.

Det är viktigt att denna bild nu kommer att sätta sig. Där bör man också fokusera från riksdagens sida, för att få en redovisning av hur detta har använts i prövningen och bedömningen av det regelverk som har förnyats.

Jag tror att det finns mycket att lära av den granskningen, och regeringen bör också ställas till svars för hur den har uttolkats. Det är klart att det ytterst är regeringen som i detta fall kommer att sätta praxis och nivån för hur demokratiska hinder eller hindret avseende mänskliga rättigheter ska användas.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till betänkandet och hänvisa till det särskilda yttrandet.

Anf. 133 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! I samband med regeringens skrivelse om vapenexport valde Centerpartiet att lämna en följdmotion som man vid utskottets behandling av betänkandet inte yrkade bifall till. Som Kerstin Lundgren redogjorde för blev det i stället ett särskilt yttrande, för man tyckte att man fick så bra skrivningar i utskottets betänkande. En annan förklaring skulle kunna vara den skarpa kritik som Centerpartiet har fått från civilsamhällets organisationer som Röda Korset, Svenska Läkare mot Kärnvapen och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF.

Centerpartiet menar i motionen att framtiden för svensk vapenindustri hotas om Sverige undertecknar FN:s konvention mot kärnvapen. Jag skulle säga att motionen skapar frågetecken snarare än klarhet. Är det så att vi Sverige i dag exporterar och samarbetar kring utvecklingen av kärnvapen? Och är det i så fall något som Centerpartiet tycker är bra?

Röda korsets ordförande skrev: Sammanfattningsvis vore det anmärkningsvärt om ett land som Sverige, med sin djupa tilltro till den internationella rättsordningens normativa verkan och dess användning som ett säkerhetspolitiskt instrument, skulle frångå sin principiella linje i arbetet för internationell fred och säkerhet och, som motionens förslag indirekt antyder, vilja hålla öppet för att kunna bidra till utveckling av kärnvapen.

FN:s konvention mot kärnvapen innehåller paragrafer som uttryckligen tillåter fredlig användning och samarbeten kring kärnenergi för civila syften. Euratom har avvisat att ett undertecknande skulle ha påverkan på deras arbete. Konventionen syftar bara till att stater kategoriskt ska säga nej till kärnvapen.

Det är bra att Centerpartiet inte längre står upp för sin motion, men, fru talman, det är en motion som aldrig borde ha skrivits. Vi får hoppas att det i bästa fall var ett olycksfall i arbetet.

Anf. 134 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Håkan Svenneling borde nog läsa motionen snarare än de kommentarer som kom från olika civila organisationer. Motionen kräver nämligen att svensk exportkontroll och deltagande i exportkontrollregimen inte ska undergrävas genom att FN:s kärnvapenförbudskonvention skrivs under samt att man ställer sig bakom det som anförs i motionen när det gäller att inte riskera framtiden för svensk forskning och industri genom en underskrift. Detta är de punkter som sedan också lyfts upp i betänkandet: att det är viktigt att hålla i så att vi inte ifrågasätter eller riskerar exportkontrollen, som vi är en del av i den internationella miljön.

Den tydliga signalen i motionen gäller verkligen frågan: Är det en bred eller en snäv tolkning? Om detta är vi okunniga i dag, och det gör att det finns en risk, inte minst när vi talar om produkter med dubbla användningsområden och det faktum att vi inom EU har kärnvapenstater – i dag två och i framtiden kanske bara en, men vi har Frankrike som är en kärnvapenstat. Det förekommer egentligen ingen kontroll av export inom EU, för det rör sig inte om export; det är en inre marknad.

Det finns dessutom en lång rad olika samarbeten som gör att man, beroende på hur man använder tolkningsutrymmet, kan riskera att hamna i en mycket svår diskussion när det gäller vår exportkontrollregim framöver. Det vill vi inte göra.

Vi tycker att det räcker att vi var tydliga och på det här sättet också fick en tydlighet i betänkandet. Vi står fortfarande bakom i grunden, men vi väljer att inte reservera oss. Då hade nämligen inte den skrivning som vi fick i betänkandet kommit till stånd, för den tyckte Vänsterpartiet och Håkan Svenneling var att gå nästan lite för långt.

Anf. 135 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Den som enbart söker problem och anledningar att säga nej kommer också att finna sådana. Detta är min känsla när det gäller Kerstin Lundgrens arbete mot FN:s kärnvapenkonvention.

Jag har läst den motion som Kerstin Lundgren har skrivit och som hon hänvisar till. Man blir inte riktigt klok på vart Centerpartiet är på väg, och det är det jag just nu tycker är Kerstin Lundgrens roll i denna debatt: att vara den som förvillar.

Hon talar sig gärna varm för NPT och för att Sverige måste stå upp för det som man har stått upp för historiskt. Men samtidigt ser vi att Centerpartiet inte har lämnat några motioner, interpellationer eller skriftliga frågor som rör NPT. Däremot har man svängt i frågan om svenskt Natomedlemskap, och man ser nu som sin stora dröm att Sverige ska kliva in under Natos kärnvapenparaply.

I diskussionen om svensk vapenexport börjar man sedan tala om att det finns samarbeten som skulle kunna ifrågasättas om vi begränsade vapenexporten. Jag tror inte att någon av oss tror att det ingår i ett svenskt EU-medlemskap att stå under ett franskt kärnvapenparaply. Jag hoppas att det inte är så man ska tolka de artiklar i EU:s fördrag som handlar om att man som länder ska hjälpa varandra.

Men att ens antyda att det skulle finnas hinder för svensk forskning och utveckling eller för produkter med dubbla användningsområden gör att man skapar en oro för att man vill motverka FN:s kärnvapenkonvention. Jag tycker att detta är allvarligt, och jag tycker att det är ett tråkigt sätt att bedriva politik. Jag hoppas att vi inte får höra denna typ av argument från Kerstin Lundgren mer.

Anf. 136 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Tyvärr kan jag inte glädja Håkan Svenneling, för detta är argument som kommer att höras. Jag hoppas verkligen att också regeringen granskar detta och tittar på de mycket kloka remissvar som har kommit, till exempel från Inspektionen för strategiska produkter, som pekar på just dessa frågor. Detta är viktigt.

Det är viktigt att också utreda frågan om kopplingen till Euratom. Detta är spännande. Jag känner igen argumenten. Jag har också läst mejl med precis samma argument, och jag känner igen avsändarna som andra än Håkan Svenneling.

I grunden har vi naturligtvis inställningen att vi vill hävda en stark exportkontrollregim. Vi vill inte hamna i ett läge där den undergrävs genom att kliva in i en otydlig förbudskonvention, som riskerar att undergräva inte bara IAEA och andra organisationer. Också den exportkontroll som vi har i Sverige riskerar att undergrävas. Det kommer nämligen att höras att det tolkas alldeles felaktigt.

Det kommer också att bli en diskussion framåt som innebär att man även i den delen försöker strypa den inre marknadens möjligheter att agera och fungera. Det gäller en lång rad produkter och en lång rad samarbeten. Det är i grunden inte krigsmateriel för strid utan produkter med dubbla användningsområden, såsom forskning och en bred industriverksamhet.

Anf. 137 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Vi behandlar regeringens skrivelse *Strategisk exportkontroll 2018 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden*.

Vi ser i regeringens skrivelse att vissa förbättringar har gjorts i statistikredovisningen i enlighet med den tidigare propositionen *Skärpt exportkontroll av krigsmateriel*. Redovisningen har dels utökats med faktauppgifter som inte tidigare publicerats, dels strukturerats om för bättre överskådlighet och tillgänglighet.

En annan nyhet är att Inspektionen för strategiska produkter, ISP, ger sin egen syn på viktiga tendenser i den svenska och internationella exportkontrollen.

Fru talman! Exportkontroll av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden är nödvändigt för att uppfylla både våra nationella målsättningar och våra internationella åtaganden. Det ska också säkerställa att produkter som förs ut ur Sverige förs ut enligt fastställt exportkontrollregelverk.

Krigsmateriel får enligt 1 § andra stycket krigsmaterielagen endast exporteras om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl och det inte strider mot Sveriges internationella förpliktelser eller Sveriges utrikespolitik i övrigt. Tillståndsprövningen sker i enlighet med de svenska riktlinjerna för krigsmaterielexport, EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport och vapenhandelsfördraget, ATT.

De multilaterala avtalen och instrumenten om nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen är viktiga för det internationella samfundets strävan att förhindra spridning av sådana vapen.

Genom att kontrollera handeln med produkter med dubbla användningsområden – det handlar främst om teknik som kan användas både för civila ändamål och för framställning eller utveckling av krigsmateriel eller massförstörelsevapen – kan spridningen minimeras. Därför krävs en strikt och effektiv nationell exportkontroll. Och det krävs instrument som möjliggör för enskilda stater att uppfylla sina internationella åtaganden på icke-spridningsområdet.

Fru talman! Ökad öppenhet och redovisning på exportkontrollområdet fås genom den insyn som sker genom samtliga riksdagspartier i Exportkontrollrådet. Där förs en bredare diskussion om frågor som är relaterade till exportkontroll av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Parlamentarisk insyn i Sveriges exportkontrollpolitik bidrar till en bredare diskussion om frågor som är relaterade till exportkontroll av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden.

Fru talman! I propositionen *Skärpt exportkontroll av krigsmateriel*, som riksdagen beslutade om den 28 februari 2018, genomförs i stort sett de förslag som den parlamentariska Krigsmaterielexportöversynskommittén lade fram i sitt betänkande. Den parlamentariska så kallade KEX-utredningen lade fram förslag på ett flertal skärpningar i exportkontrollen av

krigsmateriel. Kristdemokraterna drev bland annat vikten av ett demokratikriterium.

I propositionen föreslogs bland annat att mottagarlandets demokratiska status ska utgöra ett centralt villkor för tillståndsprövningen. Ju sämre den demokratiska statusen är, desto mindre utrymme finns det för att tillstånd ska beviljas. Kristdemokraterna var pådrivande när det gäller detta.

Om det förekommer allvarliga och omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter eller grava brister i mottagarens demokratiska status utgör det hinder för beviljande av tillstånd. I tillståndsprövningen ska också beaktas om exporten motverkar en hållbar utveckling i mottagarlandet. Dessutom klargörs principerna för följdleveranser och internationella samarbeten.

Vidare föreslås en stärkt tillsyn, sanktionsavgifter för vissa överträdelser av regelverket samt ökad öppenhet och transparens i frågor som rör krigsmaterielexporten. Dessa åtgärder är nödvändiga och bör genomföras.

Fru talman! Ökad insyn och samråd i frågor som rör krigsmaterielexport med mera är huvudsyftena med den parlamentariska representationen i Exportkontrollrådet, där samtliga riksdagspartier är representerade. Generaldirektören för Inspektionen för strategiska produkter, ISP, är ordförande för gruppen, och ISP ansvarar för urvalet av ärenden som görs till föremål för samråd med Exportkontrollrådet. Samråd kan exempelvis ske innan förhandsbesked lämnas till ett företag. Ledamöterna ges full insyn i handläggningen av utförelseärenden. Generaldirektören redovisar fortlöpande samtliga utförelsebeslut avseende export, behandlade anbudsunderrättelser och samarbetsavtal samt meddelade förhandsbesked.

Detta är unikt i internationella sammanhang på så sätt att företrädare för samtliga partier i riksdagen i förväg får tillfälle att diskutera tänkbara exportaffärer. Det skapar en bred förankring av exportkontrollpolitiken och främjar kontinuitet i den förda politiken.

Fru talman! Grunden för den moderna svenska försvarsindustrin lades under kalla kriget, och Sveriges neutralitetspolitik utformades efter andra världskriget. Försvarsmakten kan efter det sägas vara garanten för vår frihet och säkerhet. Resurser till Försvarsmakten bör ökas, och Sveriges försvarsförmåga bör stärkas.

En stark försvarsmakt och en stark nationell försvarsindustri är en viktig del av den svenska säkerhetspolitiken. Exporten av krigsmateriel säkrar och ökar Sveriges kapacitet att utveckla och producera materiel anpassad till den svenska försvarsmaktens behov. En svensk internationellt konkurrenskraftig teknologinivå bidrar till att Sverige förblir ett intressant land för det internationella samarbetet och medför bättre möjligheter för Sverige att påverka det internationella exportkontrollarbetet.

Det ligger i vårt säkerhetspolitiska intresse att värna ett långsiktigt och kontinuerligt samarbete i materiellfrågor med ett antal traditionella samarbetsländer, vilket bygger på både export och import av krigsmateriel.

Fru talman! Kristdemokraterna var pådrivande när det gällde att skärpa regelverket för svensk vapenexport. En strikt exportkontrollagstiftning som ständigt kontrolleras och följs upp och som är i linje med gällande lagstiftning, rådande riktlinjer och internationella överenskommelser ska fortsättningsvis värnas.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 138 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Vi har i dag att behandla det betänkande som rör regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll förra året. Det handlar om krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden.

I skrivelsen redogör regeringen för den svenska exportkontrollpolitiken i fråga om krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Skrivelsen innehåller en redovisning av den export som har förekommit. Man beskriver också samarbetet inom EU och i en del andra internationella forum i frågor som rör detta område.

Från Liberalernas sida menar vi att krigsmaterielexporten är viktig. Den stärker försvarsindustrins möjligheter att bibehålla en hög konkurrenskraftig teknologinivå och därigenom också den kompetens som krävs för att underhålla och vidmakthålla Försvarsmaktens materielsystem. Detta är givetvis viktigt för Försvarsmakten.

En internationellt konkurrenskraftig teknologinivå bidrar även till att Sverige är ett intressant land för internationella samarbeten. Det gör att vi också får större möjligheter att påverka det internationella exportkontrollsamarbetet. Det ligger givetvis i vårt säkerhetspolitiska intresse att värna ett långsiktigt och kontinuerligt samarbete i materielfrågor med ett antal traditionella samarbetsländer, vilket således bygger på både export och import.

Samtidigt är det viktigt att betona, fru talman, att Sverige ska ha en mycket restriktiv hållning när det gäller krigsmaterielexport till auktoritära och odemokratiska regimer. Sverige ska, kort och gott, inte exportera vapen till diktaturer. Vi skärpte lagstiftningen förra året, vilket är bra. Det regelverket ska följas upp och utvärderas regelbundet, både här i riksdagen och i Exportkontrollrådet.

Med detta tackar jag för ordet och yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 139 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! I den januariöverenskommelse som Liberalerna under-tecknade tillsammans med regeringspartierna och Centerpartiet finns det, i punkt 70, en särskild skrivning om att inte exportera till krigförande parter i Jemenkonflikten. Det sas i efterhand att det var en skrivning som Miljöpartiet drev igenom. Men utifrån vad Liberalerna länge har tyckt om export till diktaturer, som Fredrik var inne på, tippar jag att Liberalerna tyckte att det var väldigt bra att få till en sådan skrivning.

Det är dock lite oklart vad som har hänt efter att man fått till denna skrivning. Det har framkommit att det finns lite olika tolkningar av vad skrivningen betyder. Jag ställde en skriftlig fråga till statsrådet Morgan Johansson, som är ansvarig för dessa frågor. Han svarade då: ”I den sakpolitiska överenskommelsen mellan fyra partier från januari uttalas en viktig principiell inställning om att inte godkänna vapenexportaffärer till icke-demokratiska länder som deltar militärt i Jemenkonflikten så länge konflikten pågår. Det ankommer sedan på Inspektionen för strategiska produkter och, i förekommande fall, regeringen att pröva enskilda ärenden utifrån gällande lagstiftning och riktlinjer om och när ärenden anhängiggörs.”

Både minister Johanssons svar och det faktum att regeringen inte har gjort någonting tyder på att det inte har skett någon förändring. Jag undrar

vad Liberalerna tycker om att regeringen inte har gjort någonting med punkt 70 sedan man undertecknade överenskommelsen för fem månader sedan.

Anf. 140 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Det kan också ha varit så att det inte har kommit in några ansökningar som har blivit avslagna. Men i grund och botten är det Sveriges försvarsintressen och säkerhetspolitiska och utrikespolitiska intressen och regeringens bedömningar som är vägledande och som står ovanför, så att säga, intressen av att sälja till vissa länder. Om man gör den utrikespolitiska bedömningen att man inte ska sälja till ett visst land är det överordnat.

Vi står givetvis bakom januariavtalets punkt. Vi tycker att det är synnerligen viktigt att Sverige inte exporterar krigsmateriel till länder som är involverade i kriget i Jemen. Det ska givetvis gälla. Jag har svårt att ge ett mer konkret svar än så.

Anf. 141 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag ska återkomma till regeringens representant. Han kan redan nu förbereda sig för att det kommer en fråga till honom.

I militära sammanhang brukar man använda uttrycket pang för pengarna. Här blir det lite samma fråga till Liberalerna. Man har skrivit under en överenskommelse tillsammans med regeringen. Man säger att man inte vill ha någon krigsmaterielexport. Men vi ser inte regeringen göra någonting i denna fråga. Det har inte kommit några initiativ. Man lyfte inte in det i regeringsförklaringen. Man lyfte inte heller in det i den utrikespolitiska deklARATIONEN.

Trots att det nu har gått fem månader har Liberalerna, Centerpartiet och Miljöpartiet inte fått någonting från den socialdemokratiska regeringen i fråga om punkt 70. Det är en punkt som de facto inte har börjat gälla. Jag undrar hur Fredrik Malm ser på det. Ni har ingått detta avtal. När vi budgetförhandlade med regeringen ville vi att de skulle göra saker. Har ni på något sätt satt press på regeringen för att se till att de ska uppfylla punkt 70?

Anf. 142 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Nu har inte Håkan Svenneling någon replik kvar, men motfrågan blir: Sker det någon export till krigförande länder? Om det inte sker någon export och det är en tydlig punkt i januariavtalet att ingen export ska ske är ju detta tillgodosett. Om någon vill exportera till något land som ägnar sig åt att kriga i Jemen ska givetvis den ansökan avslås.

Jag kan inte ge något annat svar på frågan än detta. Jag utgår helt enkelt från att den punkt som vi nu diskuterar följs.

Anf. 143 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Alltsedan 1985 har olika regeringar gett skrivelser till riksdagen där krigsmaterielexporten har redovisats. Det här är, om jag har räknat rätt, den 35:e skrivelsen av det slaget. Det torde vara en unik öppenhet kring krigsmaterielexporten som Sverige har, jämfört med alla andra länder i världen som ägnar sig åt krigsmaterielexport. Det kan vara värt att

påminna om när det ibland i debatten framställs som att detta är väldigt hemligt och svårtillgängligt. Visst finns det saker som är hemliga, men även de hemligheterna har riksdagen insyn i genom särskilda kontrollorgan där riksdagens partier finns representerade.

Tidigare i debatten har flera på ett förtjänstfullt och bra sätt beskrivit varför Sverige har en krigsmaterielexport. De har pekat på att det handlar om att vi till en rimlig kostnad ska kunna utrusta och beväpna det svenska försvaret. Då behöver vi kunna sprida kostnaderna på fler enheter, helt enkelt. Det handlar också om att Sverige har ett mycket högteknologiskt försvar, och för att kunna ha det behöver vi den högteknologiska industrin.

Det finns dock ett argument för att vi har en svensk krigsmaterielexport som inte tidigare har framkommit i debatten. Det handlar om vikten av att ha den för att Sverige fortfarande ska kunna vara militärt alliansfritt. Vi socialdemokrater och en del andra partier i riksdagen vill att Sverige ska vara militärt alliansfritt och inte gå med i Nato. Då är det viktigt att ha en egen krigsmaterielproduktion, och export, av denna högteknologiska karaktär. Utan den skulle vi betydligt tydligare stå inför att det skulle vara närmast absolut nödvändigt att gå med i Nato. Det är värt att fundera på för dem som är kritiska mot krigsmaterielexport och som ofta också vill att Sverige ska stå utanför Nato.

Den export vi har regleras av lagstiftning här i Sverige, av FN-beslut och av EU-beslut. Jag vill särskilt lyfta fram punkt 7.4 i vapenhandelsfördraget, som också handlar om att motverka könsrelaterade våldshandlingar. Jag tycker att en del av regleringen som glöms bort i debatten, både här i kammaren och rent allmänt, är att även detta kvinnoperspektiv ska finnas med. Det är värt att notera när det handlar om att föra en feministisk utrikespolitik.

Avslutningsvis, fru talman: Hur stor är den svenska exporten, och vart går den? Mer än en tredjedel av exporten går till EU-länder. När man lyssnar på denna debatt kan man få intrycket att tyngdpunkten i svensk export ligger någon helt annanstans i världen, men mindre än 2 procent av exporten går till länder i Mellanöstern. Av denna export är den övervägande delen det som kallas övrig krigsmateriel, alltså produkter med vad man kallar dubbla användningsområden. Det kan till och med handla om filter och tyger. En gång i världen räknades träkol dit. Vi kan se att bland de största länder som vi exporterar till hittar vi Brasilien, Pakistan, Indien, USA, Ungern, Storbritannien, Frankrike, Nederländerna och Norge.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utrikesutskottets förslag till beslut och betänkande.

(Applåder)

Anf. 144 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Efter att ha stått i princip handfallna i fyra år inför Sveriges vapenexport och annan inblandning när det gäller de stridande parterna i Jemenkonflikten blev januariöverenskommelsens skrivning i punkt 70 en positiv ändring av regeringens politik.

Trots att vi har haft en socialdemokratiskt ledd regering i fem månader nu har vi inte sett några initiativ när det gäller punkt 70 och ett stopp för vapenexport till de länder som deltar i Jemenkriget. Jag har lagt ned mycket möda på att förstå vad det är de olika partierna vill, och genom skriftliga frågor och liknande har vi fått klarhet i att det spretar ganska mycket. Att

regeringen inte har gjort något under perioden får konsekvenser och bidrar till att Sverige fortfarande aktivt stöder de krigförande parterna.

Fredrik Malm önskade ett exempel, och jag ska ta ett sådant. I februari 2019 arrangerades vapenmässan IDEX i Abu Dhabi i Förenade Arabemiraten. Bland de företag som marknadsförde sig i landet fanns svenska Saab, och under vapenmässan fördjupade Saab ett samarbete med sin emiratiska partner Tawazun. Det avtal som skrevs under på plats är nästa steg mot en produktions- och utvecklingsverksamhet i Abu Dhabi.

Vid signeringen på IDEX liksom vid Saabs öppnande av verksamhet i landet 2017 deltog den svenska ambassadören i Abu Dhabi som en del av det svenska exportstödet. Enligt ambassadören påverkar inte överenskommelsen i 73-punktsprogrammet ambassadens uppdrag att stödja export av krigsmateriel till Förenade Arabemiraten eftersom ställningstagandet inte finns inkluderat i regeringsförklaringen eller den utrikespolitiska deklARATIONEN. Ambassaden har täta förbindelser med Saab och ger stöd till företagets försäljning i landet, i möten mellan Saab och ledande emiratiska näringslivsrepresentanter.

Fru talman! Nu har socialdemokratin möjlighet att visa tydlighet. Betyder punkt 70 någonting? Har regeringen gjort något för att förverkliga dess genomförande?

Anf. 145 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Till att börja med kan vi konstatera att den skrivelse vi har handlar om vapenexporten 2018. Under det året beviljades inget nytt utförelsetillstånd till Saudiarabien. Till Förenade Arabemiraten beviljades tre följdleveranser, men inga nya affärer. Dessa följdleveranser uppgår till 70 miljoner kronor, och alla tre handlar om övrig krigsmateriel, alltså materiel med dubbla användningsområden.

När det gäller ambassadörens utsaga att ambassadens verksamhet inte påverkas av punkten i 73-punktsprogrammet måste jag hålla med ambassadören. Det är inte svenska ambassader som sköter svensk exportkontroll, utan det har vi en särskild myndighet för. Detta tror jag att Håkan Svenneling är väl bekant med. Det som våra ambassader ska ägna sig åt är bland annat exportfrämjande verksamhet. Sedan ska de eventuella affärer som kommer ut ur detta prövas i den gängse ordning vi har. Detta är en ordning som vi ska fortsätta att ha.

Det är viktigt att vi, med ett beslut här i riksdagen förra året, har skärpt exportkontrolllagstiftningen och fört in ett demokratikriterium. Vi kan konstatera att Krigsmaterielinspektionen, redan innan vi fattade beslutet, sa att det förslag som var för handen hade en normerande effekt på både de tillstånd de gav och de förfrågningar de fick. Den nya lagstiftningen är alltså starkare och bättre än den tidigare. Den kommer att få effekt även i dessa fall när det gäller länder som deltar i kriget i Jemen.

Naturligtvis ska också den punkt som finns i januariavtalet beaktas.

Anf. 146 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Man kan fundera över lagstiftningens normativa effekt när ambassadören ändå går vidare med att vara med vid undertecknandet av den typen av avtal. Det blir ett rätt konstigt användande av svenska resurser från statens sida om våra ambassader först ska användas till att främja exporten av vapen och vår myndighet ISP sedan säger: Nej, det följer inte

lagstiftningen. Jag tycker att vi slänger ambassadens resurser i sjön, om jag får vara ärlig. Även om jag tycker att vi ska följa den ordning som Kenneth G Forslund väldigt noggrant säger att vi borde följa och jag inte har något emot det tycker jag kanske att man ska använda sig av ambassader på ett bättre sätt.

Ett annat exempel som står nära ett beslut handlar om försäljningen av Global Eye till Förenade Arabemiraten. Det är en planerad försäljning som inte har genomförts ännu. Det finns läckta dokument som visar att det tidigare systemet Erieye har använts i blockaden av Jemen och gjort att man inte har fått in bland annat humanitärt bistånd och mat till Jemen i den utsträckning som skulle behövts.

Försäljningen kan stoppas utifrån det regelverk som finns, men regeringen måste fatta ett beslut. Detta kokar ned till vad man egentligen tycker och tänker om denna lagstiftning och vad man menar att punkten betyder och om man tänker gå vidare med denna typ av försäljningar trots att man har sagt i en överenskommelse med tre andra partier att man inte ska sälja vapen till de krigförande parterna.

Kenneth tar ned vilken nivå det handlar om, för svensk export till exempelvis Saudiarabien har gått från jättehöga nivåer till nästan ingen export alls i dag. Jag tackar Vänsterpartiet och tycker att det mycket är vår förtjänst att det har blivit en debatt om de olika typer av händelser som har skett med Saudiarabien. Men vi får inte glömma bort att Förenade Arabemiraten och ett antal andra arabstater i den koalition som Saudiarabien leder också får en betydande vapenexport från Europa och från Sverige.

Anf. 147 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! När det gäller hur ambassaderna använder sina resurser och det exportfrämjande arbetet är det en diskussion som får föras inom UD och med ambassaderna. Jag har ingen närmare kunskap om exakt vad det var för produkter och tjänster som man möjligen försökte bidra till marknadsföringen av. Det kan finnas en hel del i den portföljen, vet vi ju.

När det gäller Global Eye och leveransen till Förenade Arabemiraten av det som är beställt sedan tidigare har Håkan Svenneling och Vänsterpartiet absolut en poäng. Vi har en delikat fråga framför oss när det är leveransklart, men man ska vara klar över att det är en affär som är godkänd sedan tidigare. Det är inte utrustning som skruvas ihop från en vecka till en annan.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag peka på att den ringa export av följdleveranser som Sverige haft under det gångna året till Förenade Arabemiraten trots allt har en väsentligt mindre påverkan på den konflikt som pågår i Jemen än det arbete med fred och medling som har utförts här i Sverige och som Sverige har varit pådrivande för i FN:s säkerhetsråd. Det tror jag påverkar konflikten långt mycket mer än export av övrig krigsmateriel för 70 miljoner kronor.

Anf. 148 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! När jag lyssnade in Kenneth G Forslunds argumentation för krigsmaterielexport tänkte jag nästan att nu vill han ha en replik. När han motiverar den svenska krigsmaterielexporten med att Sverige inte är med i någon militärallians och inte är medlem i Nato har jag lite svårt att

riktigt förstå hur detta går ihop. Det skulle ju leda till en spännande diskussion med våra andra samarbetsländer som är Natoländer. Vi har också en särskild relation i exportsammanhang med Natoländerna.

Låt oss tänka tanken. Skulle det vara så att vi har krigsmaterieltillverkning och att vi behöver det för att vi inte är Natomedlem? Titta då på de stora Natomedlemmarna som har mycket av den vitala krigsmaterieltillverkning som också vi i Sverige behöver för vår verksamhet. Det är helt solklart så att utan ett nära samarbete med till exempel USA är en hel del av vårt svenska försvar inte funktionsdugligt. Vi är helt beroende av Natoländerna. Det är klart att ett Natomedlemskap inte skulle försvåra detta samarbete. Men i grunden har vi egentligen en Natonärvaro i hela vårt försvar, i vår krigsmaterieltillverkning och i vår export.

Jag undrar därför hur argumentet med Nato kommer in i frågan om regelverket för krigsmaterielexport. Det finns inte redovisat, och det finns inte något särskilt material.

Anf. 149 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Möjligen uttryckte jag mig otydligt. Det som jag menar är att för att Sverige ska kunna vara alliansfritt, vilket jag anser att Sverige ska vara, behöver vi – om vi vill ha ett högteknologiskt försvar – också ha en egen försvarsindustri. Ska vi kunna bekosta inköp från denna industri med rimliga priser till den svenska försvarsmakten behöver det också finnas en export. Det behöver alltså finnas en försvarsindustri i Sverige, och den behöver kunna exportera för att Sverige ska kunna stå utanför Nato. Utan försvarsindustri och utan export skulle trycket vara mycket hårt på Sverige – om vi vill fortsätta att ha ett högteknologiskt försvar, och det tycker jag att vi ska ha – att i så fall gå med i Nato för att kunna köpa den högteknologiska utrustning som vi rimligen behöver till det svenska försvaret. Det är det som är min tankebanan.

Detta handlar inte om regleringarna i sig, utan det är en praktisk konsekvens av att vilja vara alliansfri, som vi socialdemokrater vill vara, och se en koppling till behovet av att kunna ha en försvarsindustri för att försörja den svenska försvarsmakten.

Kerstin Lundgren och Centerpartiet har en annan ambition när det gäller alliansfriheten och vill numera gå med i Nato. Möjligen är det då ett mindre problem om vi inte skulle ha en export.

Anf. 150 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Vi är helt överens om att Sverige behöver både en försvarsindustri och en export, eftersom vi är en del av en större gemenskap för att bygga, utveckla och säkra att vi har möjligheter att försvara oss i en svår omvärld. Då behöver vi göra gemensamma insatser. Det är också därför som vi jobbar tillsammans i EU med att försöka utveckla vårt arbete.

Fru talman! För mig blir argumentet om den militära alliansfriheten i detta fall väldigt krystat. Oavsett hur man väljer i fråga om Natomedlemskap eller inte är det viktigt att vi har en krigsmaterielindustri i Sverige som kan bidra till den gemensamma nyttan, och den gemensamma nyttan når vi tillsammans i EU och med Natovännerna. Det är utgångspunkten för att fortsatt hävda export och att fortsatt hävda en svensk krigsmaterielindustri men också ett gott samarbete.

Anf. 151 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Kerstin Lundgren sa i sin tidigare replik att vi var helt beroende av dessa samarbeten och handeln med omvärlden. Jag skulle beskriva det som att vi är *mycket* beroende. Men om vi inte skulle ha en vapenexport och inte skulle ha en egen krigsmaterielindustri skulle vi vara helt beroende, och då skulle våra valmöjligheter drastiskt minska vad gäller vårt förhållande till Nato och om vi ska vara medlemmar eller inte. Det var någonting som jag ville peka på i mitt huvudanförande, eftersom det finns partier i denna riksdag som varken vill ha vapenexport eller Nato-medlemskap. Jag hävdar att de två ståndpunkterna inte går att förena.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 10 Säkerhetspolitik

Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU12
Säkerhetspolitik
föredrogs.

Anf. 152 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Vi har att behandla ett motionsbetänkande angående säkerhetspolitik. Egentligen kan texten framlagd av utrikesutskottet delas in i tre delar: Hur svensk försvarsförmåga och därmed Sveriges säkerhet kan stärkas med Försvarsberedningens rapport som grund, hur Sverige kan söka aktiv delaktighet i säkerhetspolitiska samarbeten, inklusive Nato, och slutligen hur det viktiga arbetet mot massförstörelsevapen måste fortgå.

Fru talman! Moderaterna och jag svarar distinkt ja på alla dessa tre frågeområden. Ja, vi måste stärka försvaret och därmed värna rikets säkerhet. Det måste ske genom att pengar tillskjuts i tillräcklig omfattning, så att den inriktning för kommande år som Försvarsberedningen pekar ut kan förverkligas. Det är med stort beklagande det måste konstateras att Socialdemokraterna havererade beredningen och att slutrapporten endast kunde skrapa ihop namnteckningar från den något udda konstellationen av S, SD, V och MP.

Ja, vi måste stärka säkerheten i Östersjöområdet och därmed värna freden. Det sker genom fortsatt satsning på Sveriges försvar och genom att vi uppnår bindande försvarsgarantier och en fungerande försvarsplanering med andra länder genom ett svenskt Natomedlemskap.

Slutligen: Ja, vi måste ta nedrustningsfrågorna på största allvar. Därför är det viktigt med icke-spridningsavtalet – det så kallade NPT-avtalet. I detta arbete deltar också flera av kärnvapenstaterna.

Däremot riskerar regeringens oförmåga att tala klartext om det så kallade kärnvapenförbudet Sveriges intressen genom den osäkerhet det skapar hos landets nära vänner och undergräver det nedrustnings- och icke-spridningsarbete som pågår genom NPT. Det är ett faktum som också bekräftas av regeringens egen utredare som tydligt rekommenderat regeringen att inte underteckna och ratificera det så kallade kärnvapenavtalet.

För varje dag som regeringen och Socialdemokraterna drar på tydliga besked om att de inte tänker gå vidare med detta så kallade förbud bibehålls osäkerhet och oklarhet.

Fru talman! Från Moderaternas sida säger vi: Ja, ja, ja.

Fru talman! Låt oss börja med Försvarsberedningen. Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna är tydliga om vägen framåt. Svensk säkerhet måste betalas. Först en säkerhetspolitisk analys som pekar på ett försämrat läge runt Östersjön. Beredningen konstaterar: "Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas."

Allt detta kräver handling. Därför föreslås också en försvarspolitisk inriktning som innebär både återtagande av tidigare förlorad förmåga och förberedelser inför kommande förstärkningar.

En grundläggande förutsättning för beredningens arbete har varit att det kommer att behövas minst 84 miljarder kronor till den militära delen av totalförsvaret – motsvarande 1,5 procent av bnp 2025.

Och så låter Socialdemokraterna meddela att partiet inte kan ställa sig bekom ekonomin. Genom att krascha förutsättningarna för beredningen agerar M, C, KD och L tydligt och klart. Då har förutsättningarna för ett medundertecknande från vår sida fallit.

SD väljer däremot att tillsammans med S, V och MP medunderteckna. Vad säger då de andra partierna? Ja, det framkommer också tydligt, men inte som delar av slutrapporten utan i form av klara politiska ställningstaganden i bilagor. Miljöpartiet säger i sin bilaga att försvarets budgettillskott kan behöva öka i en lägre takt. Vänsterpartiet anser däremot att den höjning med 84 miljarder som beredningen har föreslagit är för stor. Socialdemokraterna vill dela upp beredningens slutsatser och överlåta bestämmandet av den exakta nivån till politiska förhandlingar bortom beredningen. De menar att det behöver tydliggöras vad som är huvudprioriteringar genom ett flertal ekonomiska ambitionsnivåer i paketform.

Vi moderater säger nej till detta och ja till ett kommande försvarsbeslut i enlighet med beredningens slutsatser och därmed minst 84 miljarder till 2025, motsvarande 1,5 procent av bnp till det militära försvaret inom ramen för totalförsvaret.

Fru talman! Synen på beredningen utvecklas också i ett särskilt yttrande undertecknat av Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna.

Fru talman! Försvarsberedningen gör följande bedömning – vilket beredningens alla ledamöter, tidigare som nuvarande, bör känna till: "Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige. Sverige blir oundvikligen påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i vårt närområde."

Om man nu har den syn som Försvarsberedningen i ganska stor enighet, undantaget Vänsterpartiet, ger uttryck för – vad får det för konsekvenser? Hur ser man på världen? Åtminstone för mig är det så att säkerhet byggs och formas med andra, fru talman. Om man konstaterar att Sverige oundvikligen blir påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i vårt närområde är det naturliga att man söker stöd, hjälp och samverkan med andra. Det absolut bästa och mest effektiva sättet är att skapa sig försvarsgarantier. Detta finns inom ramen för ett Natomedlemskap, genom artikel 5.

I den svenska debatten finns det de som ibland resonerar som om hjälp skulle komma. Är man inte medlem kan man tro, hoppas, önska, vädja och vilja, fru talman, men *vet* att andra länder kommer till Sveriges och nationens hjälp kan man bara som medlem. Därför har vi utvecklat detta, genom ett värdlandsavtal och ett fördjupat partnerskap med Nato. Vi övar med andra länder; bara för några månader sedan genomfördes en stor Nato-övning i Norge där man övade just värdlandsavtalet. Då stred Sverige sida vid sida med Norge mot den tänkta angriparen.

Hur går vi då vidare? Jo, jag menar att vi ska göra precis som anförts bland annat i utredningsframtagandet av Krister Bringéus: genom att bygga säkerhet med andra. Vi säkrar freden i Östersjöområdet genom ett svenskt Natomedlemskap. Här är jag glad att det finns en gemensam reservation från fyra partier, nämligen Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna.

Avslutningsvis tycker jag att det är oerhört viktigt att vi har ett konsekvent och koncist arbete mot massförstörelsevapen. Då är det centralt att man har de länder som är innehavare av kärnvapen med sig. Det så kallade kärnvapenförbudet har *inte* de länderna bakom sig, men däremot har icke-spridningsavtalet det.

Officiellt räknar man med att det finns fem länder som innehar kärnvapen, fru talman. Alla i den här kammaren och alla i Sverige vet att det är fler än så – vi kan addera Nordkorea, Pakistan och Indien – och därför är det viktigt att vi på allvar gör någonting för att begränsa kärnvapenspridningen. Det sker bäst genom den så kallade NPT-processen. Därför är det intressant att få möjligheten att härifrån talarstolen ställa frågan till Socialdemokraterna vad de tycker om kärnvapenförbudet, som hittills har åsamkat oss en del skada utomlands.

Fru talman! Jag har tre frågor till Socialdemokraterna.

Kan ni vänligen ange den politiska nivån och ambitionen för Sveriges militära försvar fram till 2025?

Kan ni förstå argumenten som framförs för ett medlemskap i Nato? Socialdemokraterna i Tyskland, Nederländerna, Spanien, Danmark och Norge är för det.

När kommer beskedet om ett nej till kärnvapenförbudet?

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 under punkt 1 och till reservation 5 under punkt 2. Den senare är en gemensam reservation från fyra partier för ett svenskt Natomedlemskap.

Anf. 153 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! När vi talar om säkerhetspolitik riktas våra blickar oftast utanför landets gränser, men tyvärr får vi numera allt oftare rikta blickarna även inom landets gränser.

På många håll runt om i landet har förberedelserna inför sommarledigheten dragit igång på riktigt. På andra håll i landet står man inför en utmaning av en aldrig tidigare skådad magnitud, nämligen den att ta emot de återvändande IS-terrorister som tillåtits skapa sig en fristad i vårt vackra sommarland.

I drygt 40 kommuner runt om i landet förbereder man sig nu på att ta emot återvändande terrorister som runt om i Mellanöstern gjort sig skyldiga till de mest hänsynslösa brott mot mänskligheten, i Islamiska statens namn. De har med den svenska statens goda minne rest till fjärran land

med avsikt att våldta, halshugga och avrätta alla som inte tror på ett islamistiskt kalifat. De har upplöst familjer och försatt tusentals oskyldiga på flykt.

De som har gjort sig skyldiga till dessa illdåd är ännu ostraffade. Dessa krigsförbrytare är i stället om inte redan bland oss så på väg tillbaka till vårt trygga, vackra sommarland. De är just nu på väg tillbaka till Sverige eftersom de, precis som vi, vet att påföljderna för dessa brott mot mänskligheten i varje fall i Sverige är närmast obefintliga. Vi vet inte vad vi har att vänta oss, men Sverige står med all säkerhet illa rustat för att möta det nya terrorhot som dessa återvändande terrorister utgör.

Att terrorhotet från dessa återvändare blivit mer akut just vid denna tidpunkt beror på att det som en gång var Islamiska staten nu har fallit. En sak som däremot inte har förändrats är Sveriges högst begränsade förmåga att möta dessa nya, allvarliga hot. I det nya Sverige har dessa hot blivit vardag. Det är till följd av övriga partiers fortsatt ansvarslösa invandringspolitik som det svenska folket nu tvingas förhålla sig till en ny, osäker vardag präglad av otrygghet.

Senast i går, den 11 juni, gick Säkerhetspolisen ut och slog larm om den explosionsartade ökningen av islamistiska extremister och extremistiska miljöer runt om i Sverige. På senare tid har sex tongivande muslimska ledare tagits i förvar i Sverige och terrorstämplat i väntan på utvisning. Men om verkställighetshinder finns, det vill säga om de terroranklagade riskerar dödsstraff eller tortyr i sina hemländer, utvisar inte Sverige de terrorstämplade. Enligt svensk lag kan dessa extremister hållas i förvar i max tre månader innan de måste försättas på fri fot igen och återigen får bo mitt ibland oss.

Dessa lagar, eller snarare frånvaron av försvarbara lagar på terrorområdet, är denna kammare ansvarig för. Nu meddelar Säpo att det inte längre handlar om hundratals utan om tusentals islamistiska extremister som, med övriga riksdagspartiers goda samvete, går fritt på Sveriges gator. Sverigedemokraterna har länge påtalat säkerhetsriskerna kopplade till det socialliberala etablissemangets kravlösa invandringspolitik. I dag, dagen efter Säpos uppdagade tillkännagivande, undrar jag om övriga partier önskar att de tänkt annorlunda innan de lät tusentals potentiella terrorister bosätta sig i vårt vackra sommarland.

Att regeringen inte vidtagit åtgärder värda situationens seriositet beror kanske på att den saknar förmåga att se allvaret i situationen för de familjer som sedan en tid tillbaka bor granne med terrorister kapabla till brott mot mänskligheten. Att radikaliserade islamistiska terrorister bor mitt ibland oss är en av de mest absurda säkerhetsrisker vårt land någonsin skådat, och det är ett resultat av regeringens och det socialliberala etablissemangets mångåriga och ansvarslösa migrations- och säkerhetspolitik. Vi kan inte göra annat än att beklaga övriga partiers naivitet och fortsätta ta kampen mot det socialliberala etablissemangets mångåriga och ansvarslösa politik.

Fru talman! Säkerhetspolitik är ett brett begrepp och innefattar inte enbart vårt rikets inre säkerhet, även om det i dag är svårt att prata om någon inre säkerhet värd namnet. I nuvarande situation skulle man kunna påstå att grundpelaren i regeringens säkerhetspolitik snarare är den närmast to-tala frånvaron av – just det – säkerhet.

När Sveriges inre säkerhet hotas av återvändande IS-terrorister försvas vår förmåga att möta de yttre hot vårt land har att förhålla sig till. Att Sverige har yttre hot att förhålla sig till kanske låter otroligt för en regering och det socialliberala etablissemanget som under de senaste decennierna avskaffat det svenska försvaret och vårt samhälles civila försvarsförmågor. Men Sverige blir inte säkrare för att vi stoppar huvudet i sanden när vårt samhälles och den fria världens fiender står för dörren.

Medan vi ser det inre hotet från den islamistiska terrorismen breda ut sig över kontinenten ser vi hur Ryssland och Kina gör sitt för att utmana vår västerländska världsordning. Medan Ukraina ännu står under rysk ockupationsmakt får den svenska försvarsmakten nöja sig med de brödsulor som blivit över efter de mångmiljardbelopp regeringen hellre satsat på annat.

Fru talman! Med ett alltmer aggressivt och expansionistiskt Kina utmanas traditionella europeiska lojaliteter. Detta hotar europeiska länders frihet, så även den svenska. Exempel på detta är de strategiskt gjorda kinesiska förvärven inom en uppsjö av särskilt skyddsvärda samhällsfunktioner på områden som infrastruktur och kritiska informationsteknologier.

Dessa statligt finansierade förvärv görs i syfte att öka det kinesiska politiska inflytandet i Sverige och runt om i Europa. Flertalet länder i behov av snabb likviditet har med förödande konsekvenser för det egna självbestämmandet gjort betydande geopolitiska eftergifter till det alltmer totalitära Kina.

Vi ser med oro på denna utveckling och inser att Sverige inte är undantaget dessa nya säkerhetsutmaningar liksom den kinesiska. Tvärtom menar vi att Sverige kan komma att bli en särskild måltavla för kinesiska påverkansoperationer, och behovet av att möta dessa hot är stort.

Sverige är i behov av en tydligare svensk hållning som främjar svenska säkerhetsintressen i relationen till ett alltmer expansionistiskt Kina. Mot bakgrund av det säkerhetshot Kina utgör framstår regeringens slapphänta hantering av det kinesiska hotet som närmast naiv, om inte oinformerad. Genom en svensk och i andra hand nordisk strategi för Kina, och inte enbart en EU-gemensam Kinastrategi, kan Sverige värna den egna befolkningens intressen utan att göra sig beroende av var andra länder lägger sin lojalitet.

Fru talman! Med facit i hand vet vi att det var synnerligen obegåvat att slakta det svenska försvaret, inte minst mot bakgrund av ett Ryssland som sedan Sovjetunionens fall återigen inte bara rustat sig starkt utan även börjat göra anspråk på grannländernas territorium. Ukraina är inte den enda påminnelsen om att när det väl brinner är det för sent att teckna brandförsäkring.

Tidigare regeringar, såväl socialistiska som liberala, har använt försvaret som en kassako för att kunna finansiera andra reformer och katastrofal politik. Nu, fem över tolv, har dock övriga partier vaknat, och de allra flesta står nu upp för en upprustning av försvaret. Det är givetvis välkommet, även om det är i senaste laget.

Försvarsberedningens rapport är glädjande läsning. Tyvärr har dock inte alla partier valt att skriva på rapporten, även om de håller med om innehållet.

Om regeringen nu kommer att göra allvar av vad de säger återstår att se. Det enda vi vid det här laget med säkerhet kan säga om regeringens säkerhetspolitik är att Sveriges säkerhet uppenbarligen kan vänta något.

Bland några av partierna här i riksdagen finns uppfattningen att ett svenskt medlemskap i Nato skulle trygga vår säkerhet. Vi i Sverigedemokraterna ser Nato som en naturlig samarbetspartner och trofast vän i främjandet av svensk säkerhet. Det är endast i samarbete med andra länder i vårt närområde som vi kan mota de hot som riktas emot oss.

Men ett svenskt medlemskap i Nato skulle i dagsläget inte innebära ett säkrare Sverige. Detta är ett faktum. Vi tror inte att den geopolitiska stabiliteten i Östersjöområdet skulle gynnas av ett svenskt, eller för den delen ett finskt, Natomedlemskap, utan vi vill framgent se ett svensk-finskt defensivt försvarsförbund i stället.

Några här inne kanske minns hur vi i Sverige länge proklamerade att Finlands sak är vår, men det är i dag också sant att Sveriges sak är Finlands. Ett defensivt försvarsförbund mellan Sverige och Finland erbjuder det bästa av svensk alliansfrihet samtidigt som det skulle ge oss ökad försvarsförmåga i samarbete med en granne vi har mycket gemensamt med.

Det ligger inte i Sveriges nationella intresse att rubba den geopolitiska stabilitet som i dag och i går format Östersjöområdet. Vi är inte heller beredda att offra den trygghet svensk alliansfrihet innebär och har inneburit.

De socialistiska och liberala partierna är ansvariga för den säkerhetspolitiska analys som har lett oss dit där vi är i dag. Därför har vi inte förmåga att försvara oss mot vare sig de inre eller de yttre hot vi står inför.

Att då låta samma partier som avskaffat svenskt försvar diktera framtiden för svensk säkerhetspolitik är inte värdigt det svenska folkets trygghet. Däri ingår också den analys som vissa gör om att ett Natomedlemskap skulle stabilisera vår region. Det är en fullständigt felaktig analys, och bakom den analysen står samma partier som har gjort analysen att det var väldigt bra att montera ned hela den svenska försvarsförmågan och att det var stabilt i vår omvärld.

Det svenska folket förtjänar en regering som tar rikets säkerhet på allvar, på riktigt. Vi är beredda att stå upp för en säkerhetspolitik som sätter Sveriges säkerhet först. Det är inte mer än rimligt att svensk säkerhetspolitik sätter svenska intressen först.

Avslutningsvis, fru talman, står vi givetvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bifall endast till reservationerna 6 och 9. Jag ber om ursäkt för att jag har dragit över tiden.

Anf. 154 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Det var någonstans vid 4,45 in i anförandet som jag började höra vad själva betänkandet handlade om, men det kompenserade Björn Söder väl, fru talman, genom att dra över tiden till lite över tio minuter.

Jag har två frågor till Björn Söder. Jag tar den första här och den andra i den andra repliken.

Jag tror att det är många som är förundrade över att Sverigedemokraterna valde att använda sitt partis namnteckning under Försvarsberedningens rapport tillsammans med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna.

Det var ju fyra partier som inte undertecknade Försvarsberedningens rapport: Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. De gjorde det därför att de var uttalat tydliga med att det krävs minst 84 miljarder – motsvarande 1,5 procent av bnp – om man ska genomföra Försvarsberedningens förslag.

Miljöpartiet sa att det kan behövas mindre än så. Vänsterpartiet var ärliga och var väldigt tydliga med att behövs betydligt mindre än 84 miljarder. Socialdemokraterna har laborerat med en önskan om att man ska göra prioriteringar i olika paket. Alla distanserar sig från denna nivå.

Det är med dessa tre partier Sverigedemokraterna har undertecknat Försvarsberedningens rapport. Skulle Björn Söder, fru talman, kunna utveckla hur man ser på sin egen namnteckning i ljuset av detta?

Jag vill vara väldigt tydlig med att vi från de andra partierna tänker göra allt vi kan för att försöka realisera Försvarsberedningens intentioner när det gäller det militära och det civila försvaret för att bygga ett totalförsvar. Då kommer det att krävas ekonomiska nivåökningar. För det militära försvarets del handlar det om minst 84 miljarder, motsvarande 1,5 procent av bnp. Det har fyra partier varit väldigt tydliga med.

Jag måste ärligen säga att jag tycker att tre andra partier har varit rätt tydliga med vad de vill göra, nämligen någonting som är lägre eller väsentligen lägre. Det är intressant att Sverigedemokraternas namnteckning för partiet finns sida vid sida med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna.

Anf. 155 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Vi valde att underteckna Försvarsberedningens rapport därför att vi sympatiserar med det innehåll som man har kommit fram till. Vi tycker att det är ett väldigt gediget genomfört arbete, och vi beklagar att Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet inte valde att underteckna rapporten.

Enligt min vetskap har inte heller tidigare regeringar i samband med Försvarsberedningens rapporter förbundit sig när det gäller ekonomin. Det var väl det som var den starkaste kritiken från Hans Wallmark och hans kollegor när det gällde att inte underteckna. Nu har jag själv inte suttit i Försvarsberedningen som Hans Wallmark har gjort, så han har säkert mycket bättre insyn i hur diskussionerna gick när det gällde den ekonomiska biten.

Man ska vara klar över att Sverigedemokraterna är det enda partiet i Sveriges riksdag som hela tiden har talat om hur viktigt det är att rusta den svenska försvarsförmågan och varit kritiska till den nedrustning som inte minst Hans Wallmarks parti bidrog till under åren 2006–2014. Sedan vi kom in i riksdagen har vi talat om detta hela tiden. Det har varit för döva öron; ingen har lyssnat.

Så sent som valåret 2014, när den tidigare Alliansen förlorade regeringsmakten, stod försvarsministern Karin Enström på Folk och Försvars rikskonferens och talade om att grunden för utformningen av försvaret fortfarande skulle vara densamma, eftersom den säkerhetspolitiska situationen i Östersjöregionen var mer stabil då än för tio år sedan.

Det var mitt under brinnande Majdanprotester. Det var precis efter att Ryssland hade avslutat sin största militära övning sedan Sovjetunionens fall. Det var först på våren när Såpo gick ut och sa att vi stod inför ett reellt krigshot som Moderaterna svängde över en natt.

Vi tycker att Försvarsberedningens rapport är väldigt bra.

Anf. 156 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! De partier som inte undertecknat den tycker att Försvarsberedningens rapport är så bra att den kräver finansiering. Det är vad som skiljer de fyra partier som inte har undertecknat mot åtminstone tre av dem som har undertecknat. Det får Sverigedemokraterna själva fundera kring.

Det intressanta i den debatt som varit sedan Försvarsberedningens slutrapport lämnades in är att Sverigedemokraterna konsekvent har ställt sig på Socialdemokraternas sida. De har ställt de kritiska frågorna till Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna men inte till de partier som i skrift uttrycker tvivel mot den ekonomiska nivån som är tänkt att behövas för att realisera Försvarsberedningens rapport.

Fru talman! Jag har en andra fråga till Sverigedemokraterna. I reservationen under punkt 6 om Nato skriver man: "Det är därför viktigt att Sverige inte ingår i en militär allians som kan rubba balansen i vårt närområde". Den typen av argumentation utvecklade också Björn Söder i sitt anförande.

Innebär det inte att ni flyttar ansvaret för svensk säkerhetspolitik och svenska säkerhetspolitiska överväganden från Sveriges riksdag och den här kammaren till någon annanstans? Det är rädsla för hur någon annan ska resonera, agera och hantera som gör att man tvekar.

Fru talman! Björn Söder betecknade Nato som en trofast vän. Det är också ett problem. Ett antal partier och ett antal politiker tror, hoppas, önskar och vill att Nato skulle kunna agera för svensk räkning om någonting riktigt illa skulle hända och en väpnad konflikt. Men man kan inte veta.

Fru talman! Det är därför som det är så kuriöst. Man säger att man kan tänka sig ett försvarsförbund med ett land men avvisar ett samarbete med 29 andra länder som ger bindande försvarsgarantier och gemensam försvarsplanering. Hur går det ihop, fru talman?

Anf. 157 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag återgår till Försvarsberedningens slutrapport. De partier som valde att inte underteckna förtjänar kritik. Givetvis kommer regeringen och regeringspartierna att få stå till svars när budgeten ska läggas fram om man inte är beredd att finansiera det.

Sverigedemokraterna är det enda parti som konsekvent varit med och i sina budgetförslag finansierat en upprustning av den svenska försvarsförmågan. Samtidigt var bland annat Moderaterna med och slaktade.

När det gäller analysförmågan har Hans Wallmarks parti inte varit så bra i den klassen med den analysförmåga man har haft. Att man nu gör analysen att det bästa är om vi går med i Nato är också bevis på att man saknar analysförmåga.

Skulle vi gå med i Nato kommer med all sannolikhet Finland gå med i Nato. Vad händer då med Östersjön? Det blir ett innanhav av Natoländer. Skapar det stabilitet eller instabilitet i vår region?

Det är dumhet och naivitet om man inte tar hänsyn till omvärlden när man gör säkerhetspolitiska bedömningar. Att man tror att det inte kommer att rubba – oavsett vad vi tycker – den geopolitiska stabiliteten i vårt område visar än en gång att man inte gör rätt analyser. Det kommer givetvis att skapa instabilitet.

Är det då positivt eller negativt för Sverige? Jag ser inte det som positivt. Det är däremot ett defensivt försvarsförbund med Finland där vi höjer tröskeleffekten. Det skapar en geopolitisk stabilitet eftersom det också kommer att accepteras av omvärlden på båda sidor.

Det ska ske med ett fortsatt nära samarbete med Nato, givetvis. Vi samövar och så vidare. Vi har Partnerskap för fred och så vidare. Det är jättebra, och det ska vi fortsätta med. Men ett medlemskap kommer att innebära att vi försätter Sverige och svenska folket i en allvarlig säkerhetspolitisk situation. Det är vi inte beredda att göra.

Än en gång: Analysförmågan har inte varit bra hos de andra sju partierna, och den är fortfarande inte bra i varje fall hos dem som förespråkar medlemskap i Nato. Jag skulle inte sätta min tilltro till dem.

Anf. 158 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Kriget i Ukraina pågår. Människor dör dagligen i östra Ukraina. Den olagliga annekteringen av Krim fortsätter och likaså ockupationen av östra Ukraina. Vissa ser, och vissa blundar. Vi ser utvecklingen i Ukraina och hur sjömän alltjämt hålls i ryska fångelser efter Kertjundsagerandet från den ryska sidan. Vi ser hur krimtatarer tvångsfördrivs på nytt eller hur oppositionella fångslas.

Vi ser också Georgien. Det har i svensk säkerhetspolitisk debatt ofta uppfattats som uppvaknandet, och så var det nog. Det blev ett tillägg till dåvarande Försvarsberedningen att fundera ytterligare ett varv utifrån Georgienkriget 2008. Fortfarande är både Sydossetien och Abchazien ockuperade och nästan annekterade. Det är uppåt 25 procent av Georgiens territorium.

I det läget kan och bör frågan ställas: Existerar den europeiska säkerhetsordningen när en av de stora aktörerna i den europeiska säkerhetsarkitekturen, Ryssland, så tydligt har brutit mot den ordning som gällt och också brutit den geopolitiska stabilitet som har funnits?

Det ska ses samtidigt som vi allihop noterar att andra också bidrar till att undergräva och underminera de multilaterala strukturer som inte minst Sverige vilat tungt mot under lång tid. Svensk säkerhet är naturligtvis bredare än miljön runt just Östersjön och i vår del av världen. Det handlar inte bara om militära hot.

Jag vill understryka det som sägs om klimatförändringarna och de effekter som det kan få på vår säkerhet och den globala säkerheten. Det finns naturligtvis cyberhot, terrorism, spridning av massförstörelsevapen. Det finns en bred flora av utmaningar som vår säkerhetspolitik måste söka att möta.

Jag vill i det här sammanhanget peka på behovet från svensk sida. Nu fokuserar vi om och ser mer utifrån den verklighet vi har i den nära kontexten inte minst i vår Östersjöregion. Vi får inte glömma bort och göra om misstagen när vi kastar pendeln från den ena till den andra sidan.

Vi får inte glömma bort att vi påverkas här hemma av det som händer långt där borta. Från vår sida tycker vi fortfarande att det finns skäl att

understryka vikten av att vi kan hävda internationella insatser också militärt. Det har en betydelse om vi klarar att gemensamt stabilisera och skapa förutsättningar för utveckling i länder långt borta från Sverige. Om det finns mer skrivet i den första reservationen vi har från Centerpartiets sida, reservation nr 3, som jag också vill hänvisa till.

Fru talman! Betänkandet påverkas tydligt av Förvarsberedningens haveri fem i tolv. Det har framgått av den hittillsvarande debatten. Vi från Centerpartiets sida deltog inte i slutjusteringen. Det har också varit tydligt och framgått. Därför har vi inte heller någon avvikande mening i den text som lyfts fram i betänkandet, missivet till Förvarsberedningen.

Det framstår nästan som att alla andra har haft avvikande meningar och bilagor till beredningen, men vi har inte haft det. Det beror naturligtvis på att vi inte slutjusterat den. Därför finns det ett särskilt yttrande som markerar Centerpartiets hållning när det gäller just Förvarsberedningens slutsatser, och jag vill också här hänvisa till detta.

Fru talman! Sverige ska tveklöst använda alla säkerhetspolitiska instrument som står till vårt förfogande, som jag nämnde FN, OSSE och EU. Men de räcker inte till för att skydda och säkra om det värsta skulle hända. De klarar inte att hantera de gråzonskonflikter eller gråzonsutmaningar som vi står inför. Det har blivit övertydligt på många sätt under de senaste åren, då inte minst Ryssland har varit utmanare i vår del av världen men också i FN och i FN-kontext. När vi diskuterar Ukraina eller andra konflikter – det må var Syrien – visar det sig att det inte fungerar när skarpt läge gäller.

Därför är det naturligtvis självklart för oss att säkerhetspolitiskt samarbeta genom medlemskap i Nato. Vi har valt den vägen utifrån en ny verklighet, där vi inte tycker att det räcker att tala om solidaritet utan att kunna garantera det. Och när vi garanterar andra, vilket vi tycker att vi ska kunna göra, vill vi inte bara hoppas på sådana garantier eller sådan solidaritet, utan vi vill skriva avtal, göra det genom medlemskap och få säkerhetsgarantier på riktigt. Det är naturligtvis ett vägval som vi har att göra.

I ett läge där den geopolitiska stabiliteten har brutits ser vi behov av att täppa till de osäkerhetskåpor som skapats i vår del av världen. Vi behöver höja trösklarna för att inte riskera att det som inte ska hända faktiskt händer, att vi blir hotade till att agera i en eller annan riktning därför att vi står svagare själva och andra inte garanterar vår säkerhet.

Ensam är inte stark. Ensam tillsammans med Finland är kanske lite starkare, men vi klarar inte att möta de utmaningar vi står inför.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag också ta upp massförstörelsevapnen som verkligen hotar oss alla, i nya former dessutom. Här finns det alla skäl för oss att arbeta intensivt för att hävda det globala kärnvapenedrustningsinstrument som finns. Den globala grunden är naturligtvis NPT, icke-spridningsavtalet, med översynskonferens nästa år. Det får inte bli nästa multilaterala struktur som fallerar, för det skulle vara ett oerhört hårt slag mot nedrustningsarbetet globalt – det enda instrument där både kärnvapenstater och icke-kärnvapenstater har förenats. Om det skulle brytas upp har vi en än allvarligare verklighet att hantera.

Därför måste allt fokus vara riktat på att lyfta och hävda kärnvapenedrustningsarbetet. Det må vara provstoppsavtalet, det må vara att hitta sätt att höja ribban och öka säkerhetsinstrument i systemen. Men NPT får inte äventyras, får inte kidnappas av dem som vill. Och det finns ju rätt

många som är intresserade av att bryta upp detta, ibland också faktiskt av ideella skäl eller därför att man inte själv har anslutit sig till vissa delar av det. Då väljer man naturligtvis att också argumentera för kärnvapenförbud, därför att det verkar rätt. Men det leder fel och kan ytterst riskera hela det nedrustningsarbete som vi kämpat så hårt för att upprätthålla.

Fru talman! Vi i Centerpartiet står självfallet bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 5 under punkt 2 och till reservation 14 under punkt 4.

Anf. 159 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Kerstin Lundgren, Centerpartiet, och andra Natoförespråkare hänvisar ofta till artikel 5 och att vi har försvarsgarantier från Nato om vi blir medlemmar. Men det är ju en garanti som är ömsesidig, det vill säga att om andra Natoländer blir angripna kan de efterfråga hjälp från Sverige.

Det allmer totalitära Turkiet under Erdoğan's ledning är ju som bekant medlem av Nato. Min fråga till Kerstin Lundgren är om Kerstin Lundgren och Centerpartiet är beredda att skicka svenska soldater till Turkiet för att understödja det totalitära Turkiet ifall de blir angripna och efterfrågar sådan hjälp från Sverige.

Anf. 160 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Det är självklart att man som Natomedlem har en skyldighet att ställa upp, men det är ett gemensamt beslutsfattande. Det som är viktigt är att vi sitter runt bordet när beslut ska fattas, för det är ett kollektivt beslutsfattande i Nato. Det är skillnad, Björn Söder, mellan att sitta med vid bordet och att vara vid sidan om.

Precis som i många andra sammanhang handlar det naturligtvis om förutsättningarna. Om Turkiet och Erdoğan agerar på ett fullkomligt förödande sätt, som de gör nu, innebär det redan nu att man alltmer ifrågasätter om deras Natomedlemskap kan fullföljas. Det finns rätt många nu som diskuterar i vad mån Turkiet fortsatt kan vara medlem i Nato efter den ryska upphandling som de har gjort. Vi får se var det landar. Men i den kontext som man nu kan förutse utifrån hur Turkiet har agerat skulle det naturligtvis inte vara aktuellt att sända svenska soldater dit. Däremot skulle det vara aktuellt om Ryssland skulle gå in i något av våra baltiska grannländer.

Jag tycker att det är en viktig fråga om Björn Söder, som talar om solidaritet, är beredd att garantera att vi sänder svenska soldater till Baltikum om Ryssland skulle utmana och kliva in över gränsen.

Anf. 161 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag tror inte att man både kan äta kakan och ha den kvar eller sitta och plocka russen ur kakan, och det visar än en gång den bristfälliga analysen.

Om man är medlem av Nato och sedan deklarerar att man inte kommer att vara villig att skicka hjälpinsatser enligt artikel 5 i Natofördraget till olika länder, tror Kerstin Lundgren då att man kan hävda försvarsgarantin som en grund för ett svenskt medlemskap? Då kommer givetvis andra länder att svara likadant mot Sverige. Vad är det för försvarsgaranti? Alltså har det argumentet fallit platt.

Antingen är man med eller inte. Man kan inte bara säga att det är viktigt att sitta med vid bordet under förhandlingarna, men nej, vi kommer inte att delta om det är något annat land som blir angripet, för då kommer vi att välja och vraka. Tycker Kerstin Lundgren att de andra länderna ska agera likadant tror jag inte att vi kan förutsätta att vi får hjälp.

Om det är så att vi går med i Nato, de baltiska länderna blir attackerade och vi sänder väpnade trupper dit, då har vi givetvis deklarerat krig mot en angripande part. Då undrar jag vad Kerstin Lundgren gör för analys av den svenska förmågan att bedriva krig när vi inte har ett försvar att tala om.

Än en gång visar detta att man inte har tänkt fullt ut. Det är en fullständig brist på analysförmåga som kännetecknar de partier som i tid och otid hävdar svenskt medlemskap i Nato. Man har inte tänkt på hur det kommer att se ut i realiteten. Det är mycket enklare att sitta och säga att Natomedlemskap räddar vår försvarsförmåga, så slipper vi tänka på att rusta den, för nu är man inte ens med och skriver under Försvarsberedningens slutrapport.

På något sätt vill man hela tiden rikta fokus på att ett svenskt medlemskap i Nato stärker den svenska försvarsförmågan – när vi inte själva är beredda att bidra till Natos försvarsförmåga.

Anf. 162 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag tror att Björn Söder behöver fundera lite extra på detta med analysförmåga. Det som vi har angett som skäl till att vi inte skriver under Försvarsberedningens slutrapport är att man inte finansierar. I replikskiftet med Hans Wallmark hörde vi att Sverigedemokraterna skriver under en check som saknar finansiering, och med den utgångspunkten skulle jag vara lite försiktig med att tala om analysförmåga vad gäller insatser.

Vi har varit tydliga och är tydliga i betänkandet med att vi vill stärka det svenska totalförsvaret. Vi har en tydlig målbild om minst 1,5 procent i nästa försvarsbeslut, vilket också framgår av det särskilda yttrandet. Det är en viktig signal.

Detta och vårt Natomedlemskap handlar inte om att vi ska smita undan eller låta någon annan ta ansvar. Vi är tydliga och signalerar också målbilden 2 procent.

Vi står upp för vår förmåga men ser också att den geopolitiska stabilitet som Björn Söder talar om inte existerar längre. I vår del av Europa har den brutits av Rysslands agerande.

Fru talman! Vad väljer Sverigedemokraterna att göra? De anpassar sig, backar och säger: Låt oss inte väcka den björn vi hoppas sover. Låt oss sitta lugnt och stilla.

Fru talman! Det är en metod som andra i Europa har prövat, och det har inte bidragit till säkerhet. Den analysen har i stället bidragit till att andra har klivit in militärt, i dag också med gråzonsverksamhet, för att påverka och förändra eftersom de vet att ensam är rädd och försiktig och anpassar sig – precis som Björn Söder vill göra när det gäller svensk säkerhet. För det betackar jag mig, fru talman.

Anf. 163 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Sverige har en lång historia av alliansfrihet. Vänsterpartiet menar att alliansfriheten har tjänat Sverige väl och ska värnas. Militär alliansfrihet är den bästa grunden för en självständig utrikespolitik och för fred och nedrustning. Därför motsätter vi oss alla steg för att närma oss Nato.

Den 27 mars beslutade riksdagsstyrelsen att säga ja till att låta Natos parlamentariska församling ha sin vårsession i denna kammare 2021.

I riksdagens kammare får endast ledamöter och statsråd tala, om inte särskilt beslut har fattats. Vid två tidigare tillfällen har detta skett: när FN:s generalsekreterare Boutros Boutros-Ghali talade här år 1995 och när FN:s generalsekreterare Kofi Annan höll ett anförande här år 1999. FN är världens största fredsorganisation, och att Sveriges riksdag gav generalsekreterarna möjlighet att tala här var rätt och två mycket kloka beslut, fru talman.

Nyligen behandlade talmannen en förfrågan från Miljöpartiet om att låta den svenska klimataktivisterna Greta Thunberg tala i riksdagens kammare. Miljöpartiet fick, i enlighet med regelverket, nej på den begäran. Det ansågs bättre att använda någon av riksdagens andra salar. Det var ett tråkigt men samtidigt väntat beslut med tanke på rådande regelverk.

Så till undantaget med stort U. När man beviljar Natos parlamentariska församling tillträde till denna kammare låter man alltså världens största krigsorganisation använda sig av Sveriges viktigaste parlamentariska rum för sina syften. Man gör det med motiveringen att profilera den svenska försvarsindustrin.

Vänsterpartiet är mycket kritiskt till att Sveriges riksdag upplåter plats till Nato. I motiveringen sägs att arrangemanget ska öka Natos folkliga förankring, ge möjlighet att lyfta fram utmaningarna i Östersjöregionen och profilera den svenska försvarsindustrin.

Vi menar att det inte är riksdagens uppgift att öka Natos folkliga förankring i Sverige eller att marknadsföra svenskt krigsmateriel. Kostnaden på 5,8 miljoner är också värd att nämna i sammanhanget.

Att upplåta riksdagens kammare till en extern aktör är mycket ovanligt. Vänsterpartiet menar att det finns en olycklig symbolik i att just Natos parlamentariska församling hålls här. Det utmanar vår alliansfrihet och bidrar inte till att öka vår säkerhet.

Sverige ska inte närma sig Nato. De Natoleda övningar som äger rum på svensk mark, i vårt luftrum och på vårt territorialvatten ska upphöra, och Nato ska inte tillåtas öva och testa vapensystem inom Sveriges gränser. Sverige bör därför riva upp samförståndsavtalet om värdlandsstöd med Nato.

Svenska folket vill inte ha ett Natomedlemskap. Stödet för att inte gå med i Nato är fortfarande starkare än stödet för att gå med.

Jag kan lova att vi i fredsrörelsen kommer att ordna stora demonstrationer när Nato är här, för vi vill behålla vår alliansfrihet.

Alliansfriheten har tjänat oss väl och hållit oss utanför krig i över 200 år, och den kommer att fortsätta att göra så under lång tid framöver.

Fru talman! Redan i dag försvårar vårt nära samarbete med Nato möjligheterna att med trovärdighet föra en självständig utrikespolitik. Det

märks inte minst i regeringens och de borgerliga partiernas ovilja att underteckna FN:s konvention om förbud mot kärnvapen eftersom Natostatisterna har avrått Sverige från att underteckna den.

Kärnvapen är det enda massförstörelsevapen som kan förgöra hela mänskligheten flera gånger om. Användningen av en knapp procent av dagens kärnvapenarsenal skulle resultera i massdöd och klimat kollaps med missväxt och massvält som följd. Ett större kärnvapenkrig skulle göra vår planet obeboelig för mänskligt liv under överskådlig tid.

Fem år efter 1945 då atombomberna fällts över Hiroshima och Nagasaki hade de dödat 340 000 människor. Än i dag vårdas 200 000 människor, överlevande och deras barn, för skador och sjukdomar orsakade av de amerikanska bomberna.

Många av oss har säkert den senaste tiden sett den välgjorda tv-serien *Chernobyl*. I en målande berättelse får vi följa forskaren Legasovs kamp för att begränsa skadorna av olyckan vid Tjernobyls kärnkraftverk.

Regeringens utredare Lars-Erik Lundins utredning om huruvida Sverige ska skriva under FN:s kärnvapenkonvention eller inte har mött kraftig kritik från flera experter då den anses vara för ensidig och präglad av allvarliga sakfel.

Vänsterpartiet instämmer i kritiken och menar att flera av utredningens slutsatser som utskottet refererar till i betänkandet är felaktiga och dåligt underbyggda, bland annat den om att det finns en konflikt mellan FN:s kärnvapenkonvention och icke-spridningsavtalet.

I tid med ökade spänningar och upprustning är kärnvapenfrågan en ödesfråga som kan jämföras med klimatfrågan. Därför bör Sverige underteckna och ratificera FN:s kärnvapenkonvention.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation, nummer 7.

Anf. 164 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Det var nog inte bara fru talmannen som uppskattade Håkan Svennelings anförande. Även jag gjorde det. Jag tycker nämligen att det är fräscht att få höra denna typ av vänsterretorik. Jag tror att många socialdemokrater delar Håkan Svennelings synpunkter men inte vågar ge uttryck för dem. Jag tror, kanske beklagande men ändå, att han är representativ för en bredare vänsterkrets än den som alltid kommer till tals, och därför är det viktigt att lyssna på Håkan Svenneling – fast han har fel.

Fru talman! För det första kan vi konstatera att Nato är en försvarsallians för gemensamt försvar när någon har blivit angripen. Håkan Svenneling använde ordet ”krigsorganisation”. Han får gärna använda sådan retorik, men det är felaktig retorik.

Sedan konstaterar Håkan Svenneling att Nato ska komma hit och tala för Sveriges riksdag. Det är inte heller riktigt sant. Natos parlamentariska församling, alltså motsvarande Natoländernas fullmäktige inklusive partnerländer som Sverige, kommer att hålla sin session här, motsvarande fullmäktigesammanträde.

Fru talman! Vi öppnar upp riksdagens sal för andra sessioner. Jag tror att Håkan Svenneling har deltagit på Nordiska rådets session här i kammaren. Det är alltså inget konstigt. Jag tror att även Ungdomens riksdag hålls här. Jag skulle inte heller beskriva den som en krigsorganisation. Så visst öppnar vi upp Sveriges riksdag för olika former av sammankomster, även

om det ska göras med sparsamhet och noggrannhet. Nato är en viktig samarbetspartner för Sverige.

Fru talman! Håkan Svenneling säger att det kommer att demonstreras när Nato kommer hit, och det tycker jag att man kan göra. Det är därför vi har ett försvar, nämligen att försvara demokratiska rättigheter såsom demonstrationsrätten. Dock tror jag kanske inte att det kommer speciellt många. Jag noterar att när man demonstrerade mot den så kallade krigsövningen Aurora 2017 var det 60 demonstranter i Göteborg. Det kom 60 000 personer till Gärdet 2017 för att se den svenska försvarsmakten visa upp sig.

Anf. 165 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag får tacka Hans Wallmark för den fina beskrivningen. Jag ser det nog som att Vänsterpartiet har tagit över den roll i utrikespolitiken som Socialdemokraterna historiskt har stått för. Jag tycker att det är sorgligt ibland att höra socialdemokrater som glider närmare Moderaterna och Hans Wallmark. I Natofrågan är det en tydlig sådan glidning. Ett exempel är att man tillåter Natos parlamentariska församling att vara här.

Jag tycker att det finns mycket rätt i att kalla Nato för en krigsorganisation. Det är en försvarsallians, som Hans Wallmark påpekar, men det finns också en tydlig vilja till upprustning från Natos sida. Dess politiska ledare, kan vi säga, Donald Trump som sitter vid styråran säger tydligt just nu att man ska upprusta i alla Natoländer för att få vara med.

Det finns också historiska tillfällen då Nato eller Natoländer, inte i form av Nato, har attackerat andra länder. Vi kan se det historiskt i till exempel Serbien och Kosovo. Vi kan se att invasionen av Irak hade tydliga kopplingar till Nato och Natoländerna. Vi kan se det när det gäller bombningarna av Libyen. Det är lite så att när Natoländerna inte får med sig FN kör de ändå. Därför tycker jag att man inte ska ha en för snäll beskrivning av Nato. Det är en organisation som innebär att man aktivt ska använda sin trupp, mer eller mindre, om man är med.

När det gäller frågan om att öppna upp riksdagen förekommer arrangemang när vi gör det, till exempel vid kulturnätter, Ungdomens riksdag och liknande sammanhang. Det tycker jag i grunden är bra. Men jag är lite tveksam till att man motiverar öppnandet med att vi ska profilera svensk vapenindustri eller att vi ska göra det för att stärka Natos folkliga förankring.

Jag tycker att det är bra med ett folkligt förankrat *svenskt* försvar. Jag tycker att det är bra att det kommer 60 000 personer till Gärdet och kollar på det svenska försvaret. Men jag är väldigt tveksam till att vi ska göra sådant här för Natos räkning.

Anf. 166 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Jag är glad att Håkan Svenneling nyanserade sin position. Nu erkänner han att detta är en session som vi ska ta emot i Sveriges riksdag på samma sätt som vi gör med till exempel Nordiska rådet, vilket är en korrekt beskrivning. Sedan kan vi naturligtvis ha olika synpunkter på Nato, och det är alldeles uppenbart att det finns ett svalg mellan den åsikt som Håkan Svenneling och Vänsterpartiet tillsammans med Sverigedemokraterna uttrycker och den som jag intar.

Fru talman! Jag måste dessvärre göra Håkan Svenneling ledsen. Jag tror inte att man kan se den där glidningen mot ett Natovurmande från Socialdemokraterna som beskrivs. Jag önskar att man kunde se det, och jag kan absolut ge Håkan Svenneling rätt i att man kan se en förändrad retorisk modell som används av Sveriges socialdemokrater. Den typ av ståndpunkt som Håkan Svenneling ger uttryck för finns i allra högsta grad inom Socialdemokraterna men kommer egentligen inte så mycket till ofentligt uttryck. Däremot är partiet i grunden fortfarande lika monumentalt emot ett svenskt Natomedlemskap som Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna. Möjligtvis är argumenten emot lite blandade, men det är ett distinkt block.

Jag önskar att jag skulle kunna få se den där glidningen mot en moderat Natouppfattning hos Sveriges socialdemokrater. Det är ingen udda uppfattning. Socialdemokrater när den, bär den och lever den i länder som Tyskland, Nederländerna, Spanien, Danmark och Norge. Därför är det väldigt konstigt att de socialdemokratiska kamraterna är de enda som resonerar precis som vänsterpartierna gör i många av de europeiska länderna.

Jag är glad också över att vi i alla fall kan förenas i *en* sak, fru talman, och det är glädjen och stoltheten över att 60 000 svenskar slöt upp på Gärdet i samband med försvarsövningen Aurora 2017, som jag tror att Vänsterpartiet betraktade som en krigsövning, då mångfalden i svenskt försvar visades upp. Skillnaden mellan Vänsterpartiet och Moderaterna är att jag och Moderaterna vill betala för Sveriges försvar.

Anf. 167 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet och jag är också beredda att betala för Sveriges försvar. Vi har skrivit klart och tydligt att vi anser att man ska rusta det svenska försvaret. Det är en omläggning som Vänsterpartiet gjorde för ett antal år sedan när Jonas Sjöstedt tillträdde som partiledare för Vänsterpartiet. Jag tycker att det är en viktig markering som säger att ett svenskt försvar behövs. För det gör det om Sverige ska vara alliansfritt.

Men man behöver inte gå med i Nato, och jag är glad över att Socialdemokraterna än så länge håller detta stången och säger att man inte ska gå med. Jag anser dock att det sker en glidning inom socialdemokratin, och även om Hans kanske önskar att glidningen skulle gå snabbare önskar jag att den ska gå långsammare. Glidningen sker när vi bjuder in Nato till Sveriges riksdag för att hålla sin parlamentariska församlings session eftersom vi inte är medlemmar i Nato, och det finns ingen anledning att bjuda in organisationer som vi inte är medlemmar i. Jag har svårt att se att det finns andra organisationer med en liknande ställning eller andra internationella organisationer som vi skulle bjuda in. Skulle Mercosurländerna eller Afrikanska unionen vara här? Varför skulle de ha ett möte i Sveriges riksdag? Jag tycker att samma fråga kan ställas om Nato. Jag ser faktiskt inte poängen med den här glidningen.

Det vi i stället behöver göra är att fortsätta utveckla vårt svenska försvar så att vi kan stärka den svenska alliansfriheten och stå upp för en egen utrikespolitik där vi inte dansar efter Donald Trumps eller Erdoğans pipa.

När de borgerliga argumenterar hör man att de vill gå med i Nato, men de vill egentligen inte riktigt gå med i det Nato som finns just nu. Fick de välja skulle de gå med tillsammans Finland, kicka ut Turkiet och se en

annan ledare än Donald Trump – då skulle Nato vara perfekt. Men problemet är att Nato aldrig kommer att vara den perfekta organisationen, och det gör att jag tror att man ska vara mycket försiktig med att gå med i den typen av försvarsallians eller krigsorganisation, om man så vill kalla den, som Nato är.

Anf. 168 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag har två frågor, eller kanske två spår, som jag vill ta upp.

Det ena spåret handlar om Natos parlamentariska församling. Vi som parlamentariker brukar ju hävda vikten av att parlamentariker möts och att parlamentariker får möjlighet att granska det arbete som bedrivs av regeringar. Vi har en svensk parlamentarisk delegation till Nato. Den parlamentariska församlingen i Nato formaliserades 1955 och är naturligtvis en viktig mötesplats för att diskutera de säkerhetspolitiska utmaningar som finns. Det är inte det beslutande organet, för det är det regeringarna som är, men församlingen har den parlamentariska granskande funktionen.

Det är märkligt och lite förvånande att just Vänsterpartiet tycker att den parlamentariska församlingen är det som man ska säga nej till. Man är rädd för Nato över huvud taget, och måhända vill man kunna bygga något att demonstrera emot.

Det här handlar inte om huruvida vi är medlemmar eller inte, utan det handlar om att vi har ett partnerskap för fred i dag. Det tror jag att också Vänsterpartiet har ställt upp på. Vi har ett värdlandsavtal, och vi har ett mycket nära samarbete med Nato. Vi säger i alla sammanhang att den transatlantiska länken är viktig. Det tror jag även sägs av Försvarsberedningen. Trots detta vill inte Vänsterpartiet bjuda in parlamentarikerförsamlingar. Jag tycker att det är märkligt.

Det andra spåret är icke-spridningsavtalet. Vill Vänsterpartiet fokusera på icke-spridningsavtalet eller på förbudskonventionen? Vilket alternativ går först?

Anf. 169 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Natos parlamentariska församling i riksdagen är en ganska liten verksamhet med riksdagsmätt mätt. Den har fem ledamöter: två från Socialdemokraterna, två från Moderaterna och en från Sverigedemokraterna. Varken Vänsterpartiet eller Centerpartiet är tillräckligt stort för att ta en plats – om vi slog ihop våra partier skulle vi möjligtvis kunna ta en plats tillsammans. Jag tror att det tyvärr kommer att vara så en tid framöver att det bara är de här tre partierna som är representerade i den parlamentariska församlingen.

På Kerstin Lundgren låter det som att vi inte har några former av parlamentariska församlingar eller diskussioner där vi parlamentariker diskuterar säkerhetsläget. Jag skulle säga att det är en väldigt felaktig beskrivning. Till att börja med träffar vi i utrikesutskottet våra nordiska grannländer och andra länder runt om i världen och diskuterar säkerhetspolitik och hur läget är.

Utöver det finns Nordiska rådet, som Hans Wallmark nämnde, där det ofta, och ofta på Hans Wallmarks eget initiativ, förs diskussioner kring svensk och nordisk säkerhetspolitik. Det tycker jag är ett viktigt forum. Därtill finns den internationella parlamentariska unionen, IPU, och, inte

att förglömma, GUSP-konferenserna där man diskuterar EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Jag tycker att det gott och väl räcker som forum för svenska parlamentariker att diskutera säkerhetsfrågor i.

Enligt mig bygger vi säkerhet starkare tillsammans genom samtal och dialog med framför allt våra nordiska grannländer. Därför värnar jag att utrikesutskottet har ett starkt samarbete med dem. Därför tackar jag nästan alltid ja till att resa till Finland, Norge, Danmark eller Island. Det är också där vi bygger vår grund.

När det gäller Kerstins andra fråga anser jag inte att det finns någon konflikt mellan icke-spridningsavtalet, NPT, och FN:s konvention mot kärnvapen. Jag ser stora värden i att vi skriver under båda två. Vi har skrivit under NPT. Jag tycker att vi även ska skriva under FN:s kärnvapenkonvention.

Det finns inte något behov av att prioritera. Jag tycker att båda gäller. Jag tänker kämpa för att båda ska gälla fullt ut.

Anf. 170 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Om man var konspiratoriskt lagd skulle man kunna tro att motståndet mot Natos parlamentariska församlings närvaro i Sverige och Sveriges riksdag berodde på att Vänsterpartiet inte får vara med. Men så illa kan det väl inte vara.

Det som är förvånande är att Vänsterpartiet vill förhindra en parlamentarisk församlings verksamhet. Det är ändå en parlamentarisk församling som vi sänder svenska delegater till. Det är ju det granskande organet. Vi försöker i många sammanhang bygga upp och stärka den parlamentariska dimensionen i olika strukturer. Det må vara i Nordiska rådet, det må vara i OSSE och det må vara i Europarådet eller IPU, som nämndes.

Här finns verkligen en verksamhet som regeringarna samverkar i, och vi för till en parlamentarisk dimension. Det är viktigt att också här få möjlighet att såväl mötas som lyssna och diskutera. Det ger också svenska parlamentariker, som inte annars finns med i delegationen, en extra möjlighet. Vem vet? Kanske får även Håkan Svenneling möjlighet att diskutera med Natos parlamentariska församling under denna period.

Jag går vidare till frågan om icke-spridningsavtalet. En argumentationslinje som många för är att förbudskonventionen inte hindrar eller motverkar icke-spridningsavtalet. Men risken är överhängande. Många av dem som måste vara med för att icke-spridningsavtalet ska överleva vittnar om att detta har strött så mycket salt i såren att det kan bli oerhört svårt att läka och nå enighet. Det hotar förbudskonventionen.

Anf. 171 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Kerstin Lundgren lyfter fram den parlamentariska dimensionen. Vänsterpartiet försöker alltid delta när Natos parlamentariska församling är på besök. Jag kunde själv inte delta när de senast var här, men vi hade representanter på plats. Jag ser det som självklart att alla partier, oavsett om man är för eller emot Nato, deltar i de verksamheter som sker i riksdagen.

Men man ska ha en sak klar för sig när det gäller Natos parlamentariska församling och även Nordiska rådet. Under den tid jag har följt Hans Wallmarks arbete för att få Sverige att gå med i Nato har han använt båda dessa

forum som plattformar för att lyfta upp ett svenskt Natomedlemskap. Jag tror inte att det är en beskrivning som Hans Wallmark invänder mot. Jag tror att det är ett sätt för Moderaterna att få upp Natofrågan. Jag ser inget fel i det. Det är aktivt politiskt arbete. Men jag tror att man måste se det. Och jag är lite förvånad över att Socialdemokraterna går med på den typen av möten här i Sveriges riksdag. Jag har lite svårt att se den poängen.

När det gäller icke-spridningsavtalet och kopplingen till FN:s konvention mot kärnvapen ser Kerstin Lundgren stora risker. Det är klart att man i den här tiden kan känna oro inför att NPT inte skulle hålla ihop på ett bra sätt. Det har vi sett före Donald Trump, men kanske framför allt nu när vi har Donald Trump, Vladimir Putin, Xi Jinping och så vidare. De är auktoritära ledare som kör sina egna race och bland annat använder Twitter snarare än samtal och dialog som plattform.

Det betyder att vi som land måste stå upp för NPT. Men vi måste också vara drivande i fråga om att kärnvapen ska avskaffas på lång sikt. Därför är det initiativ som Margot Wallström tog i går, ett internationellt möte med 15 länder, bra. Det är ett steg i rätt riktning. Men hur det går för NPT avgörs till syvende och sist nästa år.

Det behöver inte alls påverka hur Sverige ska ställa sig till FN:s kärnvapenkonvention. Om vi vill ha en kärnvapenfri värld behöver vi stå upp för det – hela vägen.

Anf. 172 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Jag står bakom Kristdemokraternas samtliga reservationer i betänkandet. För tids vinnande väljer jag att yrka bifall endast till reservation nr 5.

Under de gångna åren har vi sett hur svensk säkerhetspolitik har stärkts genom bilaterala samarbeten och avtal med olika parter, främst med Finland men också med länder som USA och Storbritannien. Det har varit och är väsentliga samarbeten som ökar Sveriges möjligheter att bidra till målet, nämligen att öka stabiliteten och säkerheten.

Samarbetena innehåller dock inga försvarsgarantier. Det har påpekats många gånger från just denna talarstol. Icke desto mindre är det relevant att nämna också vid det här tillfället att Ryssland under Vladimir Putin har utvecklats och utvecklas i en alltmer auktoritär riktning. Militär upprustning över tid har i kombination med direkt aggression och tydliga brott mot folkrätten lett till ökad instabilitet, inte minst i Sveriges närområde. Att president Putin på egen hand och med våld flyttar gränser i dagens Europa och att Ryssland militärt stöder några av världens mest brutala regimer är i dag en realitet. Det är en realitet som vi har att förhålla oss till.

Frågan är hur Sverige som nation, i den situation som råder, ska agera för att bäst värna trygghet och säkerhet. En sak är klar: Inget land bygger i dag säkerhet på egen hand. Inte ens den tidigare neutralitetens anhängare hävdar att Sverige på egen hand kan försvara sig mot mer omfattande militära angrepp. Inte ens alliansfrihetens främsta tillskyndare tror att Sverige kommer att kunna stå utanför en militär konflikt i vårt närområde. Det är gemensamt som västvärldens demokratier bygger säkerhet. Det är genom förtroendefullt samarbete som hoten mot frihet, demokrati och människovärde kan avvärjas.

Fru talman! Som varma anhängare av Europeiska unionen och samverkan mellan nationer är Kristdemokraternas uppfattning att ett svenskt medlemskap i Nato bäst bidrar till stabilitet och säkerhet. Sverige är sedan flera år ett av Natos partnerskapsländer. De som besöker Natos högkvarter i Bryssel kan se hur väl integrerat vårt land är i samarbetet inom försvarsalliansen och hur uppskattade de svenska insatserna i inte minst Afghanistan har varit.

Men det är också ett faktum, vilket har påpekats i den här debatten, att Sverige inte sitter med vid borden där besluten fattas. Det är också ett faktum att skillnaden mellan partnerskap och medlemskap är gigantisk. Vid krig eller konflikt används Natos gemensamma resurser till stöd för de länder som är medlemmar i försvarsalliansen. Genom artikel 5 i det nordatlantiska fördraget garanteras ett medlemsland som angrips stöd från övriga medlemsländer. Den försäkringen följer med ett medlemskap. För partnerskapsländer, hur uppskattade de än är, gäller inte försäkringen.

Det är därför dags att lämna antaganden och teorier. Det är dags att bygga Sveriges säkerhet på fördragsfästa garantier och på solidaritet med våra nordiska och baltiska grannar.

Bland motståndarna mot ett svenskt medlemskap framhålls emellanåt att Natos yttersta säkerhetsdoktrin bygger på nukleär avskräckning. Men Nato som organisation har inga kärnvapen. Tre av medlemsstaterna – USA, Storbritannien och Frankrike – förfogar över kärnvapen.

USA och Storbritannien samarbetar vi nära med redan i dag, inte minst på försvarsområdet. Frankrike är medlem av EU och står Sverige nära, inte minst genom den solidaritetsklausul som är en del av Lissabonfördraget. I fördragets artikel 42 står följande mening: ”Om en medlemsstat skulle utsättas för ett väpnat angrepp på sitt territorium, är de övriga medlemsstaterna skyldiga att ge den medlemsstaten stöd.”

Vi kan kalla Sverige alliansfritt, men vi har inte längre optionen att helt ställa oss vid sidan om en militär konflikt skulle drabba något annat EU-land. Denna solidaritetsförklaring är viktig. EU:s utökade försvarssamarbete är viktigt, men Europeiska unionen är ingen försvarsallians. Av EU:s 28 medlemsländer har därför 22 valt att samarbeta militärt inom Nato. Det borde även Sverige göra.

Fru talman! Att verka för nedrustning och avspänning mellan länder måste vara en central del av svensk säkerhetspolitik. I över 50 år har Sverige verkat inom NPT, det internationella avtalet om icke-spridning, där samtliga erkända kärnvapennationer finns med: USA, Ryssland, Kina, Storbritannien och Frankrike. Dessa länder kommer dock inte att underteckna den konvention om kärnvapenförbud som just nu är aktuell. Anledningen är att länder som Nordkorea, Iran och Ryssland inte fäster något som helst avseende vid ett internationellt kärnvapenförbud.

En ensidig avveckling i västvärlden riskerar således att leda till ökad instabilitet och till att auktoritära regimer och despoter ytterligare kan flytta fram positionerna. Detta är ett skäl för att Sverige inte ska skriva under konventionen om kärnvapenförbud. Ett annat skäl är att samarbetet med USA skulle försvåras liksom samverkan inom Partnerskap för fred. Dörren till ett framtida svenskt Natomedlemskap skulle stängas. Av bland annat denna anledning valde Finland att säga nej till kärnvapenförbudet, likaså den svenska försvarsmakten.

Enligt ÖB Micael Bydén bör Sverige inte ansluta sig till FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen – det gagnar inte Sveriges intressen.

Regeringens utredare i frågan, Lars-Erik Lundin, drar slutsatsen att ”Sverige varken bör tillträda eller underteckna konventionen i dess nuvarande form”.

Mycket står på spel i den här frågan. Regeringens problem att enas har lett till en två år lång process som har skapat osäkerhet om Sveriges säkerhetspolitiska inriktning. Denna osäkerhet måste skingras. Det är hög tid för ansvarstagande och för tydliga besked: Nej till FN:s kärnvapenförbud! Ja till att värna det internationella icke-spridningsavtalet! Ja till att påbörja processen mot ett svenskt Natomedlemskap!

Anf. 173 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag bad om replik på Lars Adaktusson för att jag ville rätta ett fel i det han sa i sitt anförande. Det gäller Finlands syn på FN:s kärnvapenkonvention. Finland har fått en ny regering. Den har inte varit på plats särskilt länge. Det handlar kanske om tio dagar.

Som en del av regeringsförklaringen och i det avtal som har tecknats mellan partierna har en förflyttning gjorts vad gäller FN:s kärnvapenkonvention. Det gör att det i dag är ungefär samma läge i Finland som vi har i Sverige. De befinner sig i ett skede där de funderar på om de ska underteckna FN:s kärnvapenkonvention. Detta är såklart ett politiskt skifte från en borgerlig regering, som leddes av Centern, till en socialdemokratisk regering där Centern finns med. I denna regering finns även Vänsterförbundet, Svenska folkpartiet och De gröna. Det här gör att man från finsk och svensk sida borde föra en dialog om FN:s kärnvapenkonvention.

Jag delar inte den analys som Lars Adaktusson gör när han säger att skälet till att vi inte ska skriva under är att vi behöver, uppfattar jag det som, USA:s, Storbritanniens och Frankrikes kärnvapen för att kunna möta andra, auktoritära regimers kärnvapen. Jag håller förstås med om att auktoritära regimer inte ska ha kärnvapen. Detta ska vi absolut jobba mot, vilket jag och Lars Adaktusson nog är helt överens om. Men jag är inte med på att man behöver så stora arsenaler som man har i dag eller att man behöver upprusta och förnya dem, som vi ser i USA.

Om man vill följa det som NPT handlar om ska man faktiskt nedrusta sina kärnvapen. Jag förstår att resan är lång innan vi är framme vid noll kärnvapen över hela världen. Men de stora kärnvapenationerna – som vi kallar P5 – måste förflytta sig i en riktning så att de nedrustar sina kärnvapen, som de har lovat.

Anf. 174 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Håkan Svenneling har uppenbarligen läst den nya finska regeringens regeringsdeklaration. Det är mycket bra. Men jag vill uppmana Håkan Svenneling att också lite mer noggrant läsa de remissvar som har kommit med anledning av den utredning som har genomförts. Läs vad de tunga instanserna, till exempel Försvarsmakten, säger! Sverige bör inte ansluta sig till FN:s konvention om kärnvapenförbud, har landets ÖB Micael Bydén sagt. Lyssna på vad regeringens utredare säger! Där ges tydliga besked. Det är inte jag eller mitt parti som påstår detta, utan det gör Sveriges försvarsmakt. Det är sakkunskapen som påstår detta.

Som jag sa är det mycket som står på spel i denna fråga. Därför beklagar jag återigen att den svenska regeringen famlar och inte förmår samla sig till ett besked. Jag tror att Vänsterpartiets position i frågan inte underlättar för regeringen att fatta ett beslut. Ni står ju varandra väldigt nära.

Bortse alltså inte från remissvaren eller från vad Sveriges ÖB och svensk försvarsmakt säger! Det är värt att lyssna på och ta till sig.

Anf. 175 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag hoppas såklart att regeringen beaktar alla remissvar noggrant i den beredning som man inom Regeringskansliet nu gör för att bestämma sig för vad man tycker. Försvarsmakten har skrivit *ett* av dem. Jag tänker inte säga vilka som är tunga eller lätta.

Man ska komma ihåg, i historiens ljus, att när Sverige skulle ansluta sig till konventionen mot landminor skrev Försvarsmakten att man inte tyckte att Sverige skulle skriva under. Man hänvisade till att vi kanske kunde behöva landminor i Norrland för att stoppa ryssen. I dag framstår detta som ett helt absurt argument, även om exempelvis Sannfinländarna har en idé om att minera hela den finska gränsen mot Ryssland för att på så vis stoppa ryssen. Tanken att minor skulle stoppa krig i Sverige eller världen i stort är absurd.

Jag tror att den debatt vi har i dag i historiens ljus, om 20, 30 eller 40 år, kanske kommer att framstå som lika absurd. Jag blir glad när Lars Adaktusson säger att Vänsterpartiet inte underlättar regeringens beslut. Det är vår mening. Det ska inte vara lätt för regeringen att bestämma sig. Vi tycker nämligen att man ska bestämma sig för att skriva under FN:s kärnvapenkonvention, och vi vill att riksdagen ska ratificera den.

I dag finns ingen majoritet i riksdagen för detta, vilket jag är väl medveten om. Det beror bland annat på Lars Adaktussons parti, Kristdemokraterna. Men det är genom en pågående kamp som man för sitt politiska arbete framåt. Vi har sett Hans Wallmarks idoga arbete för att vi ska gå med i Nato. Precis lika idogt är mitt arbete för att vi i Sverige ska underteckna och ratificera FN:s kärnvapenkonvention.

Anf. 176 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Det arbetet respekterar jag självklart, Håkan Svenneling. Att vi kan stå här och debattera för landet helt vitala frågor är en viktig del av demokratin. På samma sätt som Håkan Svenneling kommer att fortsätta sitt arbete i den riktning som hans parti står för kommer jag att fortsätta mitt arbete i den riktning som Kristdemokraterna står för.

Anf. 177 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Vi har nu att diskutera, debattera och framföra våra ståndpunkter kring den svenska säkerhetspolitiken. Utrikesutskottet har ett betänkande som behandlar en rad olika motioner på det området.

Fru talman! Jag instämmer helt och hållet i de mycket stringenta resonemang som ledamoten Hans Wallmark har framfört här vad gäller debaclet i Försvarsberedningen. Jag kommer inte att beröra det mer i mitt anförande. Jag har inte heller suttit i Försvarsberedningen. Men jag tycker att beskrivningarna är korrekta.

Fru talman! Liberalerna är inte för ett undertecknande av FN-konventionen om förbud mot kärnvapen. Vi menar att det inte skulle gagna våra intressen och vår försvarsförmåga. Det skulle försvåra Sveriges samarbete med USA, Frankrike och Storbritannien.

Vi lever i en väldigt orolig tid. Det har väl egentligen alltid varit oroligt, men det är mycket oroligt just nu, med en rad mycket omfattande krig som pågår, även ganska nära oss, till exempel i östra Europa, i Ukraina. Vi ser terrorism breda ut sig. Vi har mycket stora flyktingströmmar och enorma humanitära utmaningar som världen står inför. Det finns sönderfallande stater på flera håll. Listan kan göras ännu längre än så.

Vi ser också hur demokratin försvagas på en rad håll i världen. Gap-halsar, populistiska och auktoritära ledare vinner framgångar på flera kontinenter. För vår del i Sverige är givetvis den säkerhetspolitiska och militära dynamiken i vårt närområde helt central för vår säkerhet, vår frihet och vår fred.

Vi i Liberalerna ser med mycket stor oro på Rysslands agerande. Totalförsvarets forskningsinstitut beskriver hur Ryssland under de senaste tio åren har upprustat sin militära förmåga. Ryska stridskrafter uppvisar ett alltmer aggressivt militärt övningsmönster, såväl på och över Östersjön som globalt. Bortom allt rimligt tvivel har vi upplevt en bedömd ubåtskränkning.

Sverige har, liksom våra nordiska grannländer, utsatts för upprepade kränkningar i luften och till sjöss. Ryssland fortsätter att frakta vapen och personella resurser över gränsen till Ukraina och befäster genom militära installationer sin ställning i de georgiska utbrytarrepublikerna Abchazien och Sydossetien. Ryssland vägrar ta avstånd från och stöder i praktiken separatisterna i östra Ukraina och i de georgiska utbrytarrepublikerna.

Under de senaste åren har Ryssland genomfört militärövningarna Zapad-2017 och Vostok-2018, som har mobiliserat hundratusentals man. Syftet med övningarna har bland annat varit att öva angrepp mot Sverige. Landet har en kärnvapenretorik som andra kärnvapenmakter inte har. Det antyds ofta att man kan komma att använda kärnvapen och att andra länder kan bli mål. Det ryska stridsflyget uppvisar ett aggressivt beteende och kommer enligt vår försvarsmakt också allt närmare våra egna enheter, framför allt de svenska signalspaningsflygplanen.

Säkerhetspolisen i Sverige har angett Ryssland som det största under-rättelsehotet mot Sverige. Både den ryska utrikesministern och den ryska ambassaden i Stockholm har i svenska medier hotat med åtgärder om Sverige blir medlem i Nato. Tidigare har Sverige beskyllts för att ligga bakom konflikten i Ukraina, och vår försvarsmakt hånas i ryska medier.

Samtidigt fortsätter ockupationen av Krimhalvön. Det pågår ett lågintensivt krig i Ukraina. Över en halv miljon ukrainska barn har skadats fysiskt eller psykiskt, uppger FN-organet Unicef. Som ett resultat av konflikten har 10 000 personer dödats, och 1 miljon människor beräknas nu leva som internflyktingar. Under 2018 blockerade Ryssland också ukrainska handelsfartyg, och en upptrappning av våldet och eskalerande konflikter är svårt att utesluta.

Agerandet i Ukraina och Georgien visar också att den ryska synen på geopolitik, statlig suveränitet och internationell diplomati skiljer sig markant från vår syn i Sverige. Genom de ryska inträngen i grannländerna har

man egentligen ruckat på hela den europeiska säkerhetsordningen. Man har helt enkelt flyttat gränser med våld.

Fru talman! Liberalerna har en reservation i det här betänkandet. Jag yrkar bifall till den. Det är reservation 4 under punkt 1. Där markerar vi i stort sett precis det som jag just har sagt. Men den här utvecklingen aktualiserar givetvis frågan om ett svenskt medlemskap i Nato. Där finns också en reservation, som jag tror att föregående talare yrkade bifall till. Det gör jag med. Det är reservationen som de fyra borgerliga partierna, Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna, har om svensk Natoanslutning. Det är en känd ståndpunkt från vårt parti. Vi i Liberalerna tog ställning för ett svenskt medlemskap i Nato redan i slutet av 90-talet. För tids vinnande kommer jag inte att beröra detta ytterligare i detta anförande; den som vill läsa mer om detta ställningstagande hänvisas till reservationen i betänkandet.

Anf. 178 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! I den här debatten om svensk säkerhetspolitik blir det tydligt att det finns en stor och bred enighet i Sverige och i Sveriges riksdag kring säkerhetspolitiken. Men det finns också frågor där vi skiljer oss åt. Det är tydligt att Natofrågan, som har berörts kanske allra mest i den här debatten, är en viktig skiljelinje i den svenska debatten om säkerhetspolitik och hur den ska föras.

Jag som socialdemokrat tycker att det är viktigt att Sverige har en säkerhetspolitik som utgörs av en mosaik av bilaterala avtal, vårt EU-medlemskap, vårt arbete i Nordefco, till och med trilaterala avtal, partnerskap med Nato och en hel del andra olika samarbeten som vi har att välja ur – om och när det skulle behövas.

Att ställa in Sverige under Natos kärnvapenparaply är däremot inte någonting som jag som socialdemokrat vill göra. Nato bygger sin strategiska planering på vissa medlemsstaters innehav av kärnvapen. Det här är någonting som man borde fundera mycket mer över. Oftast blir bilderna av vad ett Natomedlemskap skulle innebära för svensk del ganska glättiga: Vi skulle hamna i en grupp av länder och kompisar, och det skulle vara ganska bekymmerslöst. Dessutom skulle det öka vår trygghet och säkerhet. Jag hävdar att det inte är så enkelt.

Det är också så att Sverige geografiskt befinner sig i en position där vi historiskt har varit inklämda mellan Warszawapakten och just Nato. Så är det inte längre i dag, men vi har ett Ryssland som helt klart är aggressivt i sitt agerande och som vi måste ha ögonen på. Att i det läget ändra balansen och strukturen i vårt område genom ett svenskt Natomedlemskap tror jag inte skulle öka säkerheten för Sverige eller för vår region där vi befinner oss.

Fru talman! En annan sak som har återkommit ofta i debatten här är Försvarsberedningen och den slutrapport som nyligen presenterades. I rapporten är hela beredningen överens om den säkerhetspolitiska analysen, hur vi ser på hoten runt omkring oss och hur vi ser på behovet av en framtida försvarsorganisation. Vi är också överens om vad denna organisation antas kosta.

Ändå valde fyra partier att i ett sent skede, fyra dagar innan rapporten skulle vara klar och presenteras, hoppa av. Hans Wallmark har tidigare i debatten förklarat detta ungefär så här: Försvarsberedningens rapport är så bra att vi valde att inte skriva under rapporten. Hans Wallmark är en debattör som ofta är ekvilibristisk i retoriska figurer och annat, men här tycker jag nästan att han slog en ovanligt svår knut på sig själv.

Om det nu är så att Moderaterna står bakom Försvarsberedningens rapport – oklart hur långt bakom – är det ganska obegripligt att de inte skriver på den. Det går nämligen inte att hävda de ekonomiska argument som Moderaterna har. I Försvarsberedningens rapport, som de säger sig vara eniga med, slås det i kapitlet om finansieringen fast att finansieringsfrågorna är någonting som måste lösas i det gängse normala budgetarbete som alltid sker år för år.

Att agera som Moderaterna och andra partier gjorde blir ganska besynnerligt, och det har också påverkat arbetet när vi skulle skriva betänkandet. Det gjorde processen lite märklig när det handlade om hur Moderaterna och andra partier skulle kunna uttrycka sin politik. Det gick ju inte att hänvisa till vilka reservationer och särskilda yttranden de möjligen skulle ha haft i Försvarsberedningens rapport.

Att ifrågasätta Socialdemokraternas förmåga att finansiera det framtida försvaret skulle jag säga är att vida underskatta och bortse från Socialdemokraternas förmåga att genom decennier klara ekonomiska utmaningar och finansiera de utgifter som behöver finansieras. Om det är något parti som har visat att det klarar denna uppgift decennier igenom är det just Socialdemokraterna.

Hur Moderaterna ska klara att kombinera stora anslagsökningar till försvaret med stora skattesänkningar, fru talman, har jag mycket svårt att se.

När det sedan gäller frågan om att riksdagen ska vara värd för Natos parlamentariska församling måste jag säga att jag tycker att det är bra att vi är detta. Sverige borde vara värd för fler internationella konferenser, fler internationella idrottsturneringar och fler andra internationella arrangemang – faktiskt av säkerhetspolitiska och demokratiska skäl.

Det finns nämligen tyvärr i dag en trend i världen där fler och fler av denna typ av internationella arrangemang placeras i diktaturer eller tvivelaktiga demokratier, där arrangemangen används för de egna propagandasyftena. Just i det perspektivet är jag glad för att vi så småningom ska kunna välkomna Natos parlamentariska församling till Stockholm.

Ärligt talat vet jag inte säkert om det är här i riksdagens hus vi kommer att vara. Jag är inte säker på att vi har kommit så långt i planeringen. Min erfarenhet från den här typen av vårmöten i Natos parlamentariska församling är att man kan hamna på lite olika ställen i värdländerna. Ibland är det i en konferensanläggning på ett hotell i Istanbul och ibland i ett konferensannex i nära anslutning till en parlamentsbyggnad, som i Bratislava för några helger sedan. Det återstår nog att se exakt var detta kommer att äga rum. Men att Sveriges riksdag är värd för arrangemanget är verkligen ingenting som jag skäms för på allra minsta sätt.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 179 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! För ungefär en timme sedan ställde jag tre frågor till Socialdemokraterna. Jag tycker inte att jag har fått något direkt svar på dem, så jag tänker upprepa dem här var och en.

För det första: På vilken nivå är den politiska viljan hos Socialdemokraterna?

Fru talman! Socialdemokraterna säger att Moderaterna ska finansiera så mycket. Det har varit argumentet de senaste åren. Varje gång vi har föreslagit mer pengar till försvaret – och det har vi gjort – har det sagts: Anslagsbingo! Det har ni sagt trots att detta har blivit till överenskommelser som Socialdemokraterna sedan har anslutit sig till. Det sas så även om den budget som riksdagen biföll i december, och det är exakt de nivåer och den ekonomi som är försvarets ekonomi för 2019, 2020 och 2021 enligt det så kallade 73-punktsprogrammet. Socialdemokraterna har en tendens att avfärda Moderaterna och sedan med tiden göra Moderaternas ekonomi till sin.

När det gäller Försvarsberedningen är grunden för oss den säkerhetspolitiska analysen – det blir sämre – vilken försvarspolitisk inriktning som behövs och ekonomin. Om nu Socialdemokraterna tillstår att det behövs 84 miljarder men sedan ändå i interna budgetförhandlingar har för avsikt att ge mindre undrar jag bara, fru talman: Vad är det man ska ta bort? Varför vill man inte berätta vad man ska ta bort?

För det andra: Socialdemokraterna hävdar att vi som är för ett svenskt Natomedlemskap är lite glättiga. På vilket sätt skulle vår glättighet skilja sig från socialdemokratisk säkerhetspolitisk syn i Nederländerna, Spanien, Tyskland, Norge eller Danmark? På vilket sätt skulle vi vara mer kärnvapenkramande än socialdemokraterna i just de här länderna?

För det tredje: Diskussionen om det så kallade kärnvapenförbudet har pågått under lång tid. När har regeringen för avsikt att leverera sitt svar på frågan om man är för eller emot?

Anf. 180 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Jag uppfattade mycket väl Hans Wallmarks tre frågor i hans huvudanförande, och jag hade gott hopp om att han skulle återkomma med dem i ett replikskifte.

Hans Wallmark brukar ha en alldeles utmärkt förklaring av åsiktsskillnaden mellan socialdemokrater och moderater, där han mycket snabbt, effektivt och träffande målar upp våra synpunkter på Nato på det här viset: Moderaterna vill samarbeta så nära som möjligt med Nato för att därigenom göra det möjligt för Sverige att gå med i Nato. Socialdemokraterna vill samarbeta så nära som möjligt med Nato för att Sverige ska slippa gå med i Nato. Det är så Hans Wallmark mycket träffande brukar uttrycka det, och jag håller med om denna beskrivning.

När det gäller Försvarsberedningens rapport och budgetfrågorna måste vi ändå tolka det som att Moderaterna står bakom dessa eftersom de står bakom rapporten, om än oklart hur långt bakom. I ekonomiavsnittet står det just att finansieringen måste hanteras i de gängse budgetprocesserna.

Vad handlar egentligen avhoppet från Försvarsberedningen om? Är det möjligen så att vi fick en ledtråd en kväll när vi tittade på *Rapport* och lyssnade på Gunnar Strömmer, som hade fångats in på en valaktivitet i

Göteborg? Han sa till *Rapport*: Nu är vi i en oppositionsroll med till exempel energiöverenskommelsen och misstroendet mot Strandhäll. Om vi driver oppositionspolitik kommer förtroendet för Moderaterna att växa. ”Till exempel”, sa han. Borde han ha fogat avhoppet från Försvarsberedningen till dessa exempel på hur Moderaterna driver oppositionspolitik?

Anf. 181 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Först och främst är det inte roligt att mötas av sina egna korrekta argument, som Kenneth G Forslund återger alldeles korrekt. Denna beskrivning av skillnaderna mellan hur Moderaterna och Socialdemokraterna förhåller sig till Nato håller jag helt med om, för jag har själv sagt detta.

Däremot vill jag understryka att jag inte delar synpunkten att det skulle finnas en glättighet hos oss partier i Sveriges riksdag som argumenterar för ett svenskt Natomedlemskap. Jag skulle säga att vi intar samma åsikt som normala socialdemokrater i ett antal länder som jag räknade upp – icke kärnvapenbärande länder som Tyskland, Spanien, Nederländerna, Norge och Danmark.

Det andra är att hur många gånger Moderaterna eller den breda allmänheten än ställer frågor till Socialdemokraterna om ekonomisk nivå för Sveriges försvar väljer partiet att ducka eller undvika frågan. Vi är väldigt tydliga: Om man gör en säkerhetspolitisk analys som säger att det blir ett försämrat läge och att en väpnad konflikt i vårt närområde inte kan uteslutas, om man säger att det är denna försvarspolitiska inriktning som behöver göras och att det kommer att kräva ungefär 84 miljarder eller minst 1,5 procent av bnp, då blir man svaret skyldig om man inte vill tillföra de här resurserna. Vad är det man ska ta bort? Varför vill man inte berätta det?

Fru talman! Det mest illustrativa exemplet på detta var när regeringens finansminister i en tidningsartikel för en tid sedan resonerade som så att det här förstår ju vilken tioåring som helst: Man måste välja, bio eller godis. På vilket sätt är Sveriges säkerhet att välja mellan bio och godis? På vilket sätt är de nivåer vi moderater föreslår delar av en anslagsbingo?

Anf. 182 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Först kan vi konstatera att det är många saker som ska finansieras i en statsbudget de kommande åren. Så sent som i dag har finansministern pekat på att behoven i den svenska välfärden de kommande sex sju åren är på nivån 90 miljarder. Det ska alltså läggas till de anslagsökningar som vi i Försvarsberedningen pekar på behövs för att finansiera den försvarsorganisation som vi ändå i något slags enighet i Försvarsberedningen föreslår.

Det här är naturligtvis en uppgift som man ska känna stor respekt för. Det är också klart att det är en uppgift som är någon aning mer allvarsam för partier som sitter i en regering än för partier som i varje fall just för ögonblicket befinner sig i opposition. Jag känner en stor ödmjukhet inför det. Min ambition är att vi ska klara båda delarna. Vi ska klara både välfärd och ett säkert svenskt försvar.

Fru talman! Hans Wallmark ställde också en fråga i sin första replik som jag inte hunnit svara på ännu. Det var när regeringen ska ge svar om kärnvapenförbudet. Som Hans Wallmark och alla här känner till har frågan

om ett kärnvapenförbud utretts av en utredare. Utredningen har varit på remiss, och remissvaren bearbetas just nu i Regeringskansliet.

Tittar man på vad utredaren pekar ut som problem med att tillträda detta kärnvapenförbud ser man att det i stort sett är alla de saker som Sverige i sin röstförklaring pekade på som frågetecken när resolutionen antogs. Det här är allvarliga frågor som regeringen jobbar med. Det kommer att komma svar; jag kan tyvärr inte svara på exakt när.

Anf. 183 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Varken svenska folket, Vänsterpartiet eller Socialdemokraterna anser att Sverige ska gå med i Nato. Ändå har Socialdemokraterna under de senaste åren varit drivande i att närma sig Nato. Ni har skrivit under ett värdlandsavtal, upplåtit norrländska skogar till att provskjuta raketerna och övat tillsammans med Nato. Dessa handlingar inverkar inte bara negativt på vår militära alliansfrihet och på miljön utan går också på tvärs mot folkets vilja att inte gå med i Nato.

Nu har ni tagit ytterligare ett steg genom att låta Natos parlamentariska församling komma hit till Sveriges riksdag för att sammanträda, med motiveringen att man ska öka Natos folkliga förankring och profilera svensk försvarsindustri – detta till en kostnad av 5,8 miljoner kronor till Hans Wallmarks kampanj för att gå med i Nato.

Kenneth G Forslund lyfte lite frågor som om detta inte skulle ske i riksdagens plenisal. Jag ska läsa ur det underlag som riksdagsstyrelsen har fattat beslut om:

I dokumentet redovisas förutsättningar för att arrangera sessionen i riksdagen och en uppskattning av de extra kostnader som i dagsläget kan förutses.

På ett annat ställe står det:

Lokalmässigt kan riksdagen klara att arrangera en vårsession under förutsättning att plenisalen kan användas och är tillgänglig från torsdag samt hela måndagen. Delar av allmänhetens läktare behöver tas i anspråk för tolkbås. Kammarsalar och plenisal kan användas för kommittémöten. Att använda Templum och klubbbrummet som sekretariat har tidigare prövats med gott resultat. För att få tillgång till plenisal, Templum, klubbbrum och pressvåning behövs talmannens godkännande.

Läser man underlaget står det klart att det inte är någon konferensanläggning vi pratar om, Kenneth G Forslund – det är här konferensen kommer att hållas. Det är det uppdraget som riksdagsstyrelsen har gett riksdagsdirektören.

Någon gång måste Socialdemokraterna bestämma sig och vara tydliga med vad man menar med svenskt Natomedlemskap. Just nu framstår Kenneth G Forslund bara som en lightvariant av Hans Wallmark. Frågan är: Varför ska Natos parlamentariska församling komma hit?

Anf. 184 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Jag börjar med värdlandsavtalet. Det är ett avtal som inte reglerar det som har med militär verksamhet att göra, när Sverige och Nato övar eller har annan verksamhet tillsammans. Det reglerar skattelagstiftning. Det reglerar straffansvar för det som möjligen någon gör sig skyldig till på sin fritid under det att övningen pågår. Det reglerar i princip allt utom just det som handlar om den militära verksamheten.

Detta är beslut som normalt sett måste fattas inför varje stor övning och som har krävt en hel del byråkrati och tid genom åren. De delarna klarar man nu av genom värdlandsavtalet. I stället kan man koncentrera sig på att gå igenom och noga fatta beslut om den ammunition, den utrustning och den personal som förs in i och ut ur landet vid dessa övningar. Jag tycker att det är klokt och rationellt med värdlandsavtalet. Men gör det inte till någonting som har med något slags smyganslutning till Nato att göra!

När det gäller att ha konferensen med Natos parlamentariska församling med riksdagen som värd känner jag, som jag sa tidigare, absolut ingen skam över det. Jag tycker att vi borde välkomna fler internationella konferenser och arrangemang hit till riksdagen och till Sverige. De här konferenserna – jag brukar ju delta i dem – är viktiga politiskt och ett viktigt nyhetsutbyte, kan man nästan säga, för att bilda sig en uppfattning om vad som händer i Nato men också vad som händer i medlemsstaterna. De har definitivt ett värde för dem som kan delta i dem.

Sverige är ett partnerland. Vi är observatörer och kan delta i detta.

Anf. 185 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Det är välkommet att Kenneth G Forslund argumenterar för varför han tycker att det är bra med Natos parlamentariska församling. Det är däremot tråkigt att man ser den här glidningen hos socialdemokratin till ett närmande mot Nato. Det här blir ju en plattform för en Hans Wallmark-kampanj för att gå med i Nato. Det kommer man att nyttja på största möjliga vis. Jag har svårt att se hur de borgerliga ledarsidorna ska komma fram till att man inte ska gå med i Nato när den parlamentariska församlingen hålls här i Sverige. Det kommer att vara deras triumf de dagarna, tror jag.

En annan intressant fråga som Kenneth G Forslund lyfter är detta med vapen som förs in under Natoövningar. En av de stora bristerna med värdlandsavtalet var just att man inte fick en garanti från Natos och framför allt kärnvapenländernas sida om att kärnvapen inte förs in på svensk mark. Det närmaste vi har kommit någon form av garanti är något slags muntligt löfte från den nuvarande försvarsministern om att han inte tror att det finns någon risk för att det kommer att ske. Det är något slags muntligt löfte som han uppfattar sig ha fått.

Dock är ju grejen med sådana här avtal att säkerhetspolitik är något vi för under lång tid. Det är därför som både Kenneth och jag värnar alliansfriheten och inte anser att vi ska gå med i Nato. Den har gynnat Sverige under lång tid. Så borde det vara här. Man borde faktiskt ha klarat av att printa ned att kärnvapen inte ska in på svensk mark. Det skulle utgöra en risk mot Sverige som stat, men också en risk mot befolkningen om det skulle ske någonting. Det tycker jag definitivt att man kunde ha bättrat på, även om man var för värdlandsavtalet.

Till syvende och sist tycker jag att det är djupt olyckligt att socialdemokratin nu har släppt in Natos parlamentariska församling i Sveriges parlamentariska finrum.

Anf. 186 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Den parlamentariska församlingens diskussioner, debatter och seminarier är viktiga för deras deltagare. De är viktiga för att öka kunskapen hos alla deltagare om situationen i olika medlemsländer.

Det var ironiskt nog en stor tillgång för församlingen att kort efter det turkiska kuppförsöket ha Natos parlamentariska församlings möte i Istanbul. Några av deltagarna kom nämligen från partier som jag och Håkan Svenneling har mycket kontakt med och som inte hade fått resa ut ur landet och delta i konferensen om konferensen hade hållits någon annanstans den gången. Så hårt var förtrycket i Turkiet just då.

Att ha just diskussionerna och få se hur spänningarna är inom Nato är ganska givande även för mig som är emot ett svenskt Natomedlemskap. Att det kan komma att ske här i plenisalen har jag inget som helst problem med. Jag är inte så säker på att den är bokad ännu, men någon i vår förvaltning har kanske hunnit före med att göra det.

Om Hans Wallmark driver kampanjen om svenskt Natomedlemskap i Natos parlamentariska församling måste jag nog säga att han förspiller sin tid i någon mån eftersom det inte är där som motståndet mot ett svenskt medlemskap finns. Tvärtom – där uttrycker man återkommande att man med glädje skulle välkomna oss som medlemmar. Jag som socialdemokrat tackar oftast för det generösa erbjudandet men förklarar varför jag vill avstå från det.

Vad gäller att föra in kärnvapen, som ju inte är exkluderade i världssavtalet, har vi annan lagstiftning som reglerar detta. Minns jag rätt är lagrummet 1984:30.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.22 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 juni

NU13 Handelspolitik

Punkt 1 (Vissa frågor om internationell handel)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

62 för res. 1

60 för res. 2

191 avstod

36 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
147 för utskottet
62 för res. 1
105 avstod
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 26 V, 19 KD, 12 MP
För res. 1: 62 M
Avstod: 61 SD, 27 C, 17 L
Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Punkt 2 (Handel och hållbarhet)

1. utskottet
2. res. 7 (V)
Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 4 (Vissa frågor om EU:s inre marknad)

1. utskottet
2. res. 11 (C)
3. res. 12 (L)
Förberedande votering:
27 för res. 11
17 för res. 12
270 avstod
35 frånvarande
Kammaren biträdde res. 11.
Huvudvotering:
147 för utskottet
27 för res. 11
140 avstod
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 26 V, 19 KD, 12 MP
För res. 11: 27 C
Avstod: 62 M, 61 SD, 17 L
Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Punkt 7 (Exportrådgivning och export av välfärdstjänster)

1. utskottet
2. res. 18 (M, KD)
Votering:
233 för utskottet
81 för res. 18
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 61 SD, 27 C, 26 V, 17 L, 12 MP
För res. 18: 62 M, 19 KD
Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

NU14 Energipolitik

Punkt 1 (Översyn av subventioner)

1. utskottet
2. res. 1 (SD, KD)

Votering:

217 för utskottet

80 för res. 1

17 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 M, 27 C, 26 V, 12 MP

För res. 1: 61 SD, 19 KD

Avstod: 17 L

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Punkt 3 (Vissa frågor om förnybar energi)

1. utskottet
2. res. 9 (C)

Votering:

163 för utskottet

27 för res. 9

123 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 26 V, 18 KD, 17 L, 12 MP

För res. 9: 27 C

Avstod: 62 M, 61 SD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 4 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Hampus Hagman (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 5 (Kärnkraftens betydelse för klimatet)

1. utskottet
2. res. 13 (SD, L)

Votering:

236 för utskottet

78 för res. 13

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 M, 27 C, 26 V, 19 KD, 12 MP

För res. 13: 61 SD, 17 L

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2018/19:103
12 juni

Punkt 7 (Övrigt om kärnkraft)

1. utskottet

2. res. 15 (SD)

Votering:

253 för utskottet

61 för res. 15

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 M, 27 C, 26 V, 19 KD, 17 L, 12 MP

För res. 15: 61 SD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Punkt 8 (Forskning om kärnkraft)

1. utskottet

2. res. 16 (M, SD, KD, L)

Votering:

155 för utskottet

159 för res. 16

35 frånvarande

Kammaren biföll res. 16.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 27 C, 26 V, 12 MP

För res. 16: 62 M, 61 SD, 19 KD, 17 L

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Punkt 11 (Vissa övriga frågor)

1. utskottet

2. res. 23 (M)

Votering:

191 för utskottet

62 för res. 23

61 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 27 C, 26 V, 19 KD, 17 L, 12 MP

För res. 23: 62 M

Avstod: 61 SD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 5 juni

MJU16 Ändamålsenliga sanktioner mot otillåtna avfallstransporter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU33 Indelning i utgiftsområden

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU37 Granskning av meddelande om att ytterligare stärka rättsstatsprincipen inom EU

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU14 Sjöfartsfrågor

Punkt 1 (Svensk sjöfarts konkurrenskraft)

1. utskottet

2. res. 1 (M, KD)

3. res. 2 (C)

Förberedande votering:

81 för res. 1

27 för res. 2

206 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

206 för utskottet

81 för res. 1

27 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 61 SD, 26 V, 17 L, 12 MP

För res. 1: 62 M, 19 KD

Avstod: 27 C

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Punkt 2 (Organisationsfrågor inom sjöfarten)

1. utskottet

2. res. 3 (SD, KD)

Votering:

234 för utskottet

80 för res. 3

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 M, 27 C, 26 V, 17 L, 12 MP

För res. 3: 61 SD, 19 KD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2018/19:103
12 juni

Punkt 4 (Inlandssjöfart och kustsjöfart)

1. utskottet
2. res. 5 (S, V, MP)

Votering:

187 för utskottet

127 för res. 5

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 62 M, 61 SD, 27 C, 19 KD, 17 L

För res. 5: 89 S, 26 V, 12 MP

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Marie Axelsson (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU16 Väg- och fordonsfrågor

Punkt 1 (Långa och tunga lastbilar)

1. utskottet
2. res. 1 (C, KD, L)
3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

58 för res. 1

62 för res. 2

194 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Bengt Eliasson, Joar Forssell, Maria Nilsson och Mats Persson (alla L) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Huvudvotering:

191 för utskottet

62 för res. 2

60 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 M, 26 V, 1 KD, 12 MP

För res. 2: 61 SD, 1 L

Avstod: 26 C, 18 KD, 16 L

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 5 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Camilla Brodin (KD) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Barbro Westerholm (L) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Självkörande fordon)

1. utskottet
2. res. 4 (C, L)

Votering:

167 för utskottet

40 för res. 4

107 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 M, 2 C, 1 V, 12 MP

För res. 4: 23 C, 17 L

Avstod: 61 SD, 2 C, 25 V, 19 KD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Ilona Szatmari Waldau (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 10 (Enskilda vägar)

1. utskottet
2. res. 14 (M, L)

Votering:

208 för utskottet

79 för res. 14

27 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 61 SD, 26 V, 19 KD, 12 MP

För res. 14: 62 M, 17 L

Avstod: 27 C

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Punkt 12 (En fossilfri fordonsflotta)

1. utskottet
2. res. 19 (V)

Votering:

198 för utskottet

26 för res. 19

90 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 61 SD, 19 KD, 17 L, 12 MP

För res. 19: 26 V

Avstod: 1 S, 62 M, 27 C

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU25 Åtgärder som underlättar för brittiska medborgare i Sverige vid ett avtalslöst brexit

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU20 Omedelbart omhändertagande av barn i vissa internationella situationer

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU23 Redovisning av skatteutgifter 2019

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU9 Strategisk exportkontroll 2018 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

Punkt 1 (Krigsmaterielexporten m.m.)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

288 för utskottet

26 för res.

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 M, 61 SD, 27 C, 19 KD, 17 L, 12 MP

För res.: 26 V

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU12 Säkerhetspolitik

Punkt 1 (Svensk säkerhet och den säkerhetspolitiska kontexten)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 4 (L)

Förberedande votering:

62 för res. 1

17 för res. 4

235 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

147 för utskottet

63 för res. 1

104 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 26 V, 19 KD, 12 MP

För res. 1: 62 M, 1 L

Avstod: 61 SD, 27 C, 16 L

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Barbro Westerholm (L) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Nato)

1. utskottet

2. res. 5 (M, C, KD, L)

3. res. 6 (SD)

4. res. 7 (V)

Förberedande votering 1:

61 för res. 6

26 för res. 7

227 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 2:

125 för res. 5

61 för res. 6

128 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

188 för utskottet

120 för res. 5

6 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 61 SD, 25 V, 12 MP

För res. 5: 62 M, 27 C, 14 KD, 17 L

Avstod: 1 V, 5 KD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Guðrun Brunegård, Magnus Oscarsson, Mikael Oscarsson och Roland Utbult (alla KD) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 3 (Säkerhetspolitiska samarbeten)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

Votering:

129 för utskottet

61 för res. 9

124 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2018/19:103
12 juni

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 26 V, 1 KD, 12 MP
För res. 9: 61 SD
Avstod: 62 M, 27 C, 18 KD, 17 L
Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -
Andreas Carlson (KD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Massförstörelsevapen)

1. utskottet

2. res. 14 (C)

Votering:

226 för utskottet

27 för res. 14

61 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 62 M, 26 V, 19 KD, 17 L, 12 MP

För res. 14: 27 C

Avstod: 61 SD

Frånvarande: 10 S, 8 M, 1 SD, 4 C, 2 V, 3 KD, 2 L, 4 MP, 1 -

Punkt 5

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motion

med anledning av skr. 2018/19:120 Riksrevisionens rapport om scenarier inom miljö-, energi-, transport- och bostadspolitiken
2018/19:3119 av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

§ 15 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 11 juni

2018/19:289 En tydlig sjukförsäkringsprocess

av Solveig Zander (C)

till statsrådet Annika Strandhäll (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 11 juni

2018/19:735 Säkerställande av att skolplikten gäller samtliga barn

av *Mats Persson* (L)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2018/19:736 Trafikverkets flytt

av *Annika Carlsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:737 Skatteregler för jobbspendlarna

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:738 Sveriges utvisningspolitik

av *Louise Meijer* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:739 Flyget och expertisen

av *Jessika Roswall* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:740 Moms på djurfoder

av *Betty Malmberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:741 Konferens i Rabat

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:742 Det ökande försörjningsstödet

av *Lars Beckman* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:743 Kompensation till flygresenärer

av *Lars Beckman* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2018/19:744 Advokaters ersättningskrav

av *ClasGöran Carlsson* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:745 Pedagogisk omsorg

av *Mats Wiking* (S)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2018/19:746 Brister i effektivt användande av svenskt biståndsmedel

av *Magdalena Schröder* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2018/19:747 Agenda 2030

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

Prot. 2018/19:103
12 juni
-----

§ 17 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 12 juni

2018/19:707 Utländska doktorander

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.26.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 36 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 1 anf. 116 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 158 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1 Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	1
Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M)	2
Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD)	4
Anf. 4 ANNIE LÖÖF (C).....	5
Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V).....	6
Anf. 6 EBBA BUSCH THOR (KD).....	8
Anf. 7 JAN BJÖRKLUND (L).....	9
Anf. 8 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	10
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	12
Anf. 10 ULF KRISTERSSON (M) replik	12
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	12
Anf. 12 ULF KRISTERSSON (M) replik	13
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	13
Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	13
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	14
Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	14
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	14
Anf. 18 ANNIE LÖÖF (C) replik	15
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	15
Anf. 20 ANNIE LÖÖF (C) replik	15
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	16
Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	16
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	16
Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	17
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	17
Anf. 26 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	17
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	18
Anf. 28 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	18
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	18
Anf. 30 ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	19
Anf. 32 ULF KRISTERSSON (M) replik	20
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	20
Anf. 34 ULF KRISTERSSON (M) replik	20
Anf. 35 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	21
Anf. 36 ULF KRISTERSSON (M) replik	21
Anf. 37 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	21
Anf. 38 ULF KRISTERSSON (M) replik	21
Anf. 39 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik.....	22
Anf. 40 ULF KRISTERSSON (M) replik	22
Anf. 41 Statsrådet PER BOLUND (MP) replik.....	22
Anf. 42 ULF KRISTERSSON (M) replik	23
Anf. 43 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	23
Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	24
Anf. 45 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	24
Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	24
Anf. 47 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	25

Anf. 48	ULF KRISTERSSON (M) replik.....	25
Anf. 49	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	25
Anf. 50	ULF KRISTERSSON (M) replik.....	26
Anf. 51	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	26
Anf. 52	ANNIE LÖÖF (C) replik	26
Anf. 53	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	27
Anf. 54	ANNIE LÖÖF (C) replik	27
Anf. 55	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	27
Anf. 56	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	28
Anf. 57	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	28
Anf. 58	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	28
Anf. 59	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	29
Anf. 60	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik	29
Anf. 61	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	29
Anf. 62	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik	29
Anf. 63	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	30
Anf. 64	ANDRE VICE TALMANNEN	30
Anf. 65	ANNIE LÖÖF (C)	30
Anf. 66	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	31
Anf. 67	ANNIE LÖÖF (C) replik	31
Anf. 68	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	32
Anf. 69	ANNIE LÖÖF (C) replik	32
Anf. 70	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	32
Anf. 71	ANNIE LÖÖF (C) replik	32
Anf. 72	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	33
Anf. 73	ANNIE LÖÖF (C) replik	33
Anf. 74	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	33
Anf. 75	ANNIE LÖÖF (C) replik	34
Anf. 76	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	34
Anf. 77	ANNIE LÖÖF (C) replik	34
Anf. 78	JONAS SJÖSTEDT (V).....	35
Anf. 79	ANNIE LÖÖF (C) replik	35
Anf. 80	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	36
Anf. 81	ANNIE LÖÖF (C) replik	36
Anf. 82	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	36
Anf. 83	EBBA BUSCH THOR (KD)	37
Anf. 84	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	37
Anf. 85	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	37
Anf. 86	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	38
Anf. 87	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	38
Anf. 88	ANNIE LÖÖF (C) replik	38
Anf. 89	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	39
Anf. 90	ANNIE LÖÖF (C) replik	39
Anf. 91	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	39
Anf. 92	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	40
Anf. 93	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	40
Anf. 94	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	40
Anf. 95	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	41
Anf. 96	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik	41
Anf. 97	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	41
Anf. 98	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik	42

Anf. 99	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	42
Anf. 100	JAN BJÖRKLUND (L).....	42
Anf. 101	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	43
Anf. 102	JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	44
Anf. 103	ULF KRISTERSSON (M) replik	44
Anf. 104	JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	44
Anf. 105	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	45
Anf. 106	JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	45
Anf. 107	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	46
Anf. 108	JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	46
Anf. 109	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	47
Anf. 110	JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	48
Anf. 111	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	48
Anf. 112	JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	49
Anf. 113	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik.....	49
Anf. 114	JAN BJÖRKLUND (L) replik.....	50
Anf. 115	ANDRE VICE TALMANNEN	50
Anf. 116	Statsrådet PER BOLUND (MP)	50
Anf. 117	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	51
Anf. 118	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik.....	51
Anf. 119	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	51
Anf. 120	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik.....	52
Anf. 121	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	52
Anf. 122	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik.....	52
Anf. 123	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	53
Anf. 124	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik.....	53
Anf. 125	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	53
Anf. 126	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik.....	54
Anf. 127	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	54
Anf. 128	Statsrådet PER BOLUND (MP) replik.....	54
§ 2	Anmälan om återkallelse av proposition	55
§ 3	Anmälan om granskningsrapport	55
§ 4	Ärenden för hänvisning till utskott	55
§ 5	Ärenden för bordläggning.....	55
§ 6	Åtgärder som underlättar för brittiska medborgare i	
	Sverige vid ett avtalslöst brexit	56
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU25	56
	(Beslut fattades under § 13.).....	56
§ 7	Omedelbart omhändertagande av barn i vissa	
	internationella situationer	56
	Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU20	56
	(Beslut fattades under § 13.).....	56
§ 8	Redovisning av skatteutgifter 2019	56
	Skatteutskottets betänkande 2018/19:SkU23	56
	(Beslut fattades under § 13.).....	56
§ 9	Strategisk exportkontroll 2018 – krigsmateriel och	
	produkter med dubbla användningsområden	57
	Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU9	57
	Anf. 129 HÅKAN SVENNELING (V).....	57
	Anf. 130 HANS ROTHENBERG (M)	60

Anf. 131	BJÖRN SÖDER (SD)	61
Anf. 132	KERSTIN LUNDGREN (C)	62
Anf. 133	HÅKAN SVENNELING (V) replik	64
Anf. 134	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	64
Anf. 135	HÅKAN SVENNELING (V) replik	65
Anf. 136	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	65
Anf. 137	ROBERT HALEF (KD)	66
Anf. 138	FREDRIK MALM (L)	68
Anf. 139	HÅKAN SVENNELING (V) replik	68
Anf. 140	FREDRIK MALM (L) replik	69
Anf. 141	HÅKAN SVENNELING (V) replik	69
Anf. 142	FREDRIK MALM (L) replik	69
Anf. 143	KENNETH G FORSLUND (S)	69
Anf. 144	HÅKAN SVENNELING (V) replik	70
Anf. 145	KENNETH G FORSLUND (S) replik	71
Anf. 146	HÅKAN SVENNELING (V) replik	71
Anf. 147	KENNETH G FORSLUND (S) replik	72
Anf. 148	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	72
Anf. 149	KENNETH G FORSLUND (S) replik	73
Anf. 150	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	73
Anf. 151	KENNETH G FORSLUND (S) replik	74
	(Beslut fattades under § 13.)	74
§ 10	Säkerhetspolitik	74
	Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU12	74
Anf. 152	HANS WALLMARK (M)	74
Anf. 153	BJÖRN SÖDER (SD)	76
Anf. 154	HANS WALLMARK (M) replik	79
Anf. 155	BJÖRN SÖDER (SD) replik	80
Anf. 156	HANS WALLMARK (M) replik	81
Anf. 157	BJÖRN SÖDER (SD) replik	81
Anf. 158	KERSTIN LUNDGREN (C)	82
Anf. 159	BJÖRN SÖDER (SD) replik	84
Anf. 160	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	84
Anf. 161	BJÖRN SÖDER (SD) replik	84
Anf. 162	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	85
Anf. 163	HÅKAN SVENNELING (V)	86
Anf. 164	HANS WALLMARK (M) replik	87
Anf. 165	HÅKAN SVENNELING (V) replik	88
Anf. 166	HANS WALLMARK (M) replik	88
Anf. 167	HÅKAN SVENNELING (V) replik	89
Anf. 168	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	90
Anf. 169	HÅKAN SVENNELING (V) replik	90
Anf. 170	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	91
Anf. 171	HÅKAN SVENNELING (V) replik	91
Anf. 172	LARS ADAKTUSSON (KD)	92
Anf. 173	HÅKAN SVENNELING (V) replik	94
Anf. 174	LARS ADAKTUSSON (KD) replik	94
Anf. 175	HÅKAN SVENNELING (V) replik	95
Anf. 176	LARS ADAKTUSSON (KD) replik	95
Anf. 177	FREDRIK MALM (L)	95
Anf. 178	KENNETH G FORSLUND (S)	97

Anf. 179 HANS WALLMARK (M) replik	99
Anf. 180 KENNETH G FORSLUND (S) replik	99
Anf. 181 HANS WALLMARK (M) replik	100
Anf. 182 KENNETH G FORSLUND (S) replik	100
Anf. 183 HÅKAN SVENNELING (V) replik.....	101
Anf. 184 KENNETH G FORSLUND (S) replik	101
Anf. 185 HÅKAN SVENNELING (V) replik.....	102
Anf. 186 KENNETH G FORSLUND (S) replik	102
(Beslut fattades under § 13.).....	103
Ajournering.....	103
Återupptaget sammanträde	103
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 juni	103
NU13 Handelspolitik.....	103
NU14 Energipolitik	105
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 5 juni	106
MJU16 Ändamålsenliga sanktioner mot otillåtna avfallstransporter	106
UFöU3 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali	107
KU33 Indelning i utgiftsområden.....	107
KU37 Granskning av meddelande om att ytterligare stärka rättsstatsprincipen inom EU.....	107
TU14 Sjöfartsfrågor.....	107
TU16 Väg- och fordonsfrågor	108
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	110
SfU25 Åtgärder som underlättar för brittiska medborgare i Sverige vid ett avtalslöst brexit	110
SoU20 Omedelbart omhändertagande av barn i vissa internationella situationer	110
SkU23 Redovisning av skatteutgifter 2019	110
UU9 Strategisk exportkontroll 2018 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden	110
UU12 Säkerhetspolitik	110
§ 14 Bordläggning	112
§ 15 Anmälan om interpellation	112
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	113
§ 17 Anmälan om skriftligt svar på fråga	114
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.26.....	114